VOTVM

Illuſtriſsimi, & Reuerendiſſimi D.

DE ALTERIIS

Reu. Cameræ Apoſtolicæ Clerici.

IN CAVSA

Romana Succeſsionis

Super Iuribus Reuerendæ Cameræ
cum Arnalda.

Veneris 10. *Iunij* 1718.

ROMÆ, MDCCXIX.
Typis Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ.

Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

AB his, quæ à poſſeſſione bonorum Marchionis Pallauicini prætenſos Agnatos Genuenſes, & Monaſterium propellunt, ad Suffragium, quod contrà noſtri Principis Ærarium prolatum eſt, deſcendimus. Cùm enim Curia noſtra Pauperibus clauſa non ſit,& legibus cuncta tractentur, vbi conſtitit Mariam Hieronymam Arnaldam, deſcendere per Paulam Mariam Matrem, ab Antonia Calcia, & hanc fuiſſe Matrem tum d. Paulæ, tumMarchionis defuncti,DD.non trepidarunt,reiectis iuribus Fiſci, eidem Mariæ Hieronymæ Marchionis Conſanguineæ,hæreditatem decernere iuxta ſanctionem *leg. Si Spurius ff. Vnd. Cognat.*, *&* §.*Vulgo quæſit.*, *Inſtit. de Succeſſion. Cognat.*

2 Quibus probationibus conſtiterit, Marchionem Matrem habuiſſe Antoniam Calciam, & quod ſimul omnes ad vnum Conſanguinei, nihil hæſitantes, eam illius Matrem veram reputarint, ſequens narratio demonſtrat.Ex peſte,quæ ſuo contagio Genuam propè vaſtauit anno 1657. decidit Antonia, quæ è Carolo Pallauicino die 17. Ianuarij 1650. Marchionem pepererat. Carolus inito Matrimonio, licèt legitima prole donatus, nihilominùs Filium illegitimum dilexit: proindè, vt is libro Nobilium Reipublicæ adſcriberetur, exhibita fide Baptiſmatis, tres ſuper ea Teſtes induxit, qui die 6. Maij 1665. examinati à Hieronymo Rodino, & Innocentio de Fliſco Reipublicæ Iudicibus, iure iurando teſtati ſunt Nicolaum Mariam, cuius Baptiſmi fides meminit, natum eſſe ex Carolo Pallauicino, & ex Antonia Vidua, reticito per honeſtatem cognomine, nè publicis tabulis infereretur, quod tamen Vicinis,Conſanguineis, ac Domeſticis notiſſimum erat: Etenim tres annos poſt vbi Carolus morti proximus Filium illegitimum argenteis centum millibus donauit, Princeps Nicolaus Filius legitimus, ac hæres Donatoris, Tutorum atque Conſanguineorum, qui præceteris ea in Vrbe opibus, & conſilio valebant, fultus præſidio, ſibi de prædicta donatione irritanda conſtituit: Re ad iudicium delata, potior contentionis cauſa ſiſtebat in qualitate Matris. Agebat Actor contrà fratrem, tamquàm ex Matre Adultera progenitum, cui de Patris

Digitized by Google

ſubſtantia ciuiles leges vetarent quicquam accipere, & ex æquitate canonica pluſquàm alimentis ſufficeret *l. ex complexu C.de inceſt. nupt.*, atque ideò ad Iudices detulit probationem, quòd Antonia Calcia poſt Funus primi Mariti, iterum nupſerat. Vt verò Actor probauit matrimonium Antoniæ Calciæ, ſic contra, vbi frater illegitimus ex eo cœpit ſibi ſuſpicari, ſtatim ſe munire curauit probatione obitus ſecundi Viri, eamque ſumpta inſtructione à Sorore vterina Paula Maria, etiam vltrà Montes veſtigijs omnibus inquiſiuit, vt Iudicibus conſtaret, Antoniam Calciam matrem tempore ſuæ conceptionis fuiſſe Viduam, nec poterat aliter ſuum concertatorem vincere. Mirari profectò licet, in tanto fratrum diſſidio tota Vrbe apud omnes peruulgato, in quo Coniunctorum, atque Amicorum in vtramque partem vis magna fuit, quorum alij palàm, alij clanculùm animum, & opem ſuppeditabant, nihil alterutri, nè rumoris quidem allatum eſſe, quo ſuſpicaretur Antoniam Calciam non fuiſſe veram matrem Marchionis; Et tamen ſuperſtites erant Stephanus Pallauicinus, ac Monialis Ioanna Maria Pallauicina, Caroli Fratres, qui Marchionem exceperant Sacro Fonte. Vita quoque etiam tum fruebantur, & agebant in famulatu Principis Actoris Auguſtinus Spinetta, & Hieronymus Villa, duo ex tribus teſtibus biennio antè examinati, qui per optimam ſcientiæ cauſam depoſuerant, matrem Marchionis fuiſſe Antoniam Viduam, & inducti fuerant à Carolo, vt veram eſſe comprobarent Fidem Baptiſmatis, matrem N.N. Viduam præferentem. Rurſum, quid nominis Princeps Nicolaus Patronum habebat? Porrò Hieronymus Rodinus cauſam eius patrocinabatur, ille idem, qui tres teſtes examinatos de ordine Senatus interrogauerat; Non temerè igitur, neque ex errore, quem ſtatim tot Viri optimè inſtructi diluiſſent, conflictatum eſt inter Fratres ſuper Viduitate Antoniæ Calciæ, ſed vel ex certa ſcientia, vel & conſtanti fama ex vtriuſque conſenſu illa vti mater Marchionis in eo iudicio palàm collocata eſt, itaut poſt diuturnum huiuſmodi domeſticum certamen, in quo Princeps Nicolaus extrema tentauit præſidia, & ſemel victus redintegrauit certamen, vt donationem irritam faceret, prodijt Res Iudicata fauore Marchionis, cuius acta, tum Genuæ coram Iudicibus, tum Romæ coram Patruis, geſta, matrem præferunt Marchionis Antoniam Calciam.

3 Interea Marchio, qui Romæ id temporis degebat anno 1675. ad aſſequendam nobilitatem Reipublicæ, quam Pater exoptauerat, animum reflexit, vtens ad id opera Nobilium Virorum Simonis Pallauicini, ac Hieronymi Spinulæ, qui adhærentes Fidei Baptiſmi, ac examini dd. trium teſtium, dum inſtarent pro adſcriptione Marchionis libro Nobilium obicem inuenerunt à Senatu, quòd ex his probationibus non ſatis de matre conſtaret. Itaque, vbi Fides Baptiſmatis matrem Viduam exprimebat, vbi Teſtes matrem Antoniam

toniam

toniam Viduam teſtati ſunt, tandem ab iſtis duobus Viris Nobilibus inducti ſunt alij duo teſtes, nempè Paula Maria Soror Marchionis, & Aduocatus Gonfredus, qui depoſuerunt matrem Marchionis fuiſſe Antoniam Calciam Viduam iam defunctam, reddita optima ſcientiæ cauſa ita quidem, vt ex omnibus in vnum collectis magnitudo quædam conflata ſit, veritatem comprobans, quam ſtatim ſequuta eſt adſcriptio Marchionis libro Nobilium Reipublicæ.

4 Ad ea, quæ in Foro, & in Senatu propalam agebantur, vt tutò conſtaret, quòd Marchio matrem aliam non habuerat, præter Antoniam Calciam, adiungebantur domeſticæ demonſtrationes, quales ex amuſſim fiunt inter Conſanguineos, ſi alij alijs ſint longè ditiores. Ferè omnes, præſertim de familia, ſemper arbitrati ſunt Paulam Mariam, vti filiam Antoniæ Calciæ, fuiſſe Sororem vterinam Marchionis, atque vti talem honorificè tractauerunt. Marchio verò aduersùs illam ſemper beneficus fuit, ac liberalis, ei, quoad vixit, in ſingulos menſes ſuppetias afferens ad vitæ commoditatem, & exeunte quolibet Anno, cum Feſta Natalis Domini celebrantur, munus idem pecuniarium, quod mittebat Monialibus Caroli Patris Sororibus, eidem Paulæ Mariæ largiebatur, identidem etiam, vt eius ferebat ægeſtas, extraordinariam porrigens opem. Sorore verò defuncta beneficentia Marchionis in Neptem Mariam Hieronymam Arnaldo nuptam refluxit. Illud autem accidit, quòd DD. conſideratè veritatem inquirentes ad hanc cognationem credendam non leuiter impulit: vt enim Marchio erat opulentus, ſic faſtu opulentiæ comite tumebat, quamobrem tum Paula Maria, tum Maria Hieronyma, ſiue Maritus numquam illi ſe cognatos in epiſtolis apertè aſſeruerunt, ſed cognationem ambiguè, & modeſtè proferebant; At verò cum Marchio, ad largiendum piger factus, deſijſſet eſſe dando, & Mariam Hieronymam forte vrgeret neceſſitas, fræna ore depellens die 23. Maij 1711. ſcripſit, ſe quatuor oneratam fœminis, & apertè illi, quaſi debitum cognationem obiecit = *non auendo Parenti à ſperare aggiuto, ſe non da Lei* = & priùs = *rifletta, che al Mondo non hà, che vna Nipote, quale le ſono Figlia di vna ſua Sorella*. Niſi hæc cognatio, tam aſperè obiecta, veritati apertiſſimè cohæſiſſet, iram Viri ſuperbiæ immodici in ſe deriuaſſet, nam, ſicuti *reſponſio mollis frangit iram*, vt Salomon docet, ita *Sermo durus excitat furorem*; At fruſtra hæc non fuerunt, neque preces abiectæ, & non modo Marchionem in iras non concitarunt, ſed in poſterum largiri perrexit.

5 En probationes in compendium coactæ, demonſtrantes, quod Antonia Calcia fuit Mater Marchionis, quæ tamen longè robuſtiores reddentur à circumſtantijs mox adiungendis; quinque teſtes examinati ſpeciatim ſuper ortu Marchionis ex Antonia Calcia ad verificandam Fidem Baptiſmatis in Iudicio illius adſcriptionis ad Nobili-

Digitized by Google

bilitatem Reipublicæ. Res iudicata inducta ſuper acerrima, ac diuturna controuerſia cadente ſuper qualitate matris. Fama publica eiuſdem maternitatis ex his præſertim iudicijs paſſim euulgata; Demùm quaſi poſſeſſio Conſanguinitatis numquam interuerſa, ac poſtremo euentu mox narrato, mirè roborata. Eò autem probationes huiuſmodi inexpugnabiliores creduntur, quo innocentiores; namque non ad hanc opulentiſſimam hæreditatem capeſſendam conſtitutæ ſunt, ſed diù, multumque quæſitæ ad alios effectus, & quidem à Patre Marchionis, à Conſanguineis, & à Marchione ipſo, qui in Scrinio Scripturas iſtas vſque ad obitum conſeruauit.

6 Generatim obiectabant primùm ſcribentes pro Fiſco, quòd Arnalda, tamquam Actrix immiſſionem expoſtulans, teneatur docere, quòd defunctus Marchio fuerit progenitus ab Antonia Calcia, non quidem ex inditijs, argumentis, præſumptionibus, aut coniecturis, ſed ex probationibus poſitiuis,certis,omninò concludentibus,& directis;& quia de Matre poteſt haberi certitudo demonſtratiua;*nam Partus plerumq. multi ſunt Teſtes,conceptionis nulli*,non aliter poſſit conſtare,Antoniam fuiſſe matrem Marchionis,niſi adducantur Obſtetrices, Nutrices, & Famuli, qui Partui adfuerint. Si Arnalda hiſce teſtibus munita non ſit, hæreditatem Fiſco inferendam.Nec ab hac doctrina putentur exempti filij legitimi, nam ipſos quoque perindè, vt illegitimi debent, quo matribus ſuccedant teneri filiationem probare per ſuas Obſtetrices, Nutrices, & Famulos, qui tempore eorum ortus erant in Famulitio, ſcribentes aſſerebant: ſi autem mortui ſunt, aut perijt memoria eorum, quamobrem non poſſint examinari, Fiſcus matrum hæreditates accipiet. Hiſce autem verbis id affirmabant. ibi = *Neceſſaria autem iſthæc, & directa probatio reſpectu Matris, ſi requiritur, tametſi agatur de prole ex legitima Vxore ſuſcepta &c.* = Aſperam hanc legem, per quam Fiſcus immenſas matrum hæreditates conſequeretur probabant auctoritate *Text. in l. Quia ſemper 5. ff. de in ius vocan.*, cui adnectebant *Anton. Fabrum in pandect. tom.1. fol. mihi* 100. *col.*1., *Cuyac. in expoſit. Nouell.*18. *tom.*2. *oper. prior fol. mihi* 470. *litt. B.*, *& in lib.*13. *reſponſ. Papin. ad. l.*2. *ff. ne de ſtat. defunct.*, *vbi quod Mater numquam poteſt eſſe incerta to.*1. *Oper. Poſth. fol.*578. *litt. A.*, *& in lib.* 2. *digeſtorum tit.* 4. *de in ius vocan. fol.* 124. *litt. A.*, *& ſeq. tom.*4. *part.*1. *Oper. Poſth.*, *& in lib.*5. *C. ad tit.*37. *de natural. liber. Oper. Poſth. fol.*576. *litt. C.*, *& ſeq.*, *Hug. Grott. de iur. Bell., & pac. lib.*2. *cap.*7. *num.*8., Canoniſtæ communiter in *cap. per tuas* 12. *de probat.*, *qui fil. ſint legit.*, *Bald. nempè num.*2., *Felin. nu.*4., *Henric. Boic. num.*2., *Fermoſin. ibidem quæſt.*2. *nu.*52., *Guglielm. de Benedict. in cap. Raynutius* 3. *par. verb. quæ filium ex eo ſuſcipiens num.* 5. *de Teſtament.*, *Decian. reſponſ.* 40. *lib.* 5. *num.* 1., *Manett. conſ.*139. *num.*27., *Petr. de fideicom. quæſt.*11. *num.*241., *& ſeq. nu.*332., *Ceuall. de cognit. per viam violent. part.*2. *quæſt.*4. *num.*57.

Digitized by Google

*num.*57., *& ſeq.*, *Menoch. de arbitr. lib.*2. *cent.*1. *caſ.*89. *num.*3., *Maſcard. de probat. concluſ.* 187. *num.*2., *Pax Iordan. var. elucubrat. tom.*3. *lib.*14. *tit.*17. *nu.*328., *Aſin. in prax. par.*2. §.1. *cap.*4. *num.*1., *Arias de Meſa var. reſolut. cap.* 39. *num.* 3. *libr.*3., *Prat. diſcept.*40. *num.*6. *tom.*1., *Lup. de illegitim. comment.*2. §.3. *nu.* 5., *Gratian. diſcept.*653. *num.*80., *Carol. Anton. de Luc. ad eundem diſcept.*562. *num.*12., *Dulph. contr.*149. *num.*14., *Capon. contr. forenſ.*6. *num.* 28., *Scopp. ad Merlin. Pignattell. cent.*2. *controu.* 84. *num.*8., *Barz. deciſ. Bonon.*92. *n.*1., *Capyc. Latr. deciſ.*166. *n.*26., *& ſeq.*, *Rot. coram Buratt. deciſ.*725. *n.*2., *ibique Adden. n.*6., *in Romana Filiationis* 21. *Nouembris* 1710. §. *final. coram Reuerendiſſimo Aldrouando*.

7 Ad reſoluendam primam hanc obiectionem, ſuper qua Fiſci, & Conſortium Defenſores omnium aliarum fundamentum ſubſtruebant ab iuſta interpretatione *Textus in d. l. Quia ſemper* initium petendum; permagni ſiquidem refert vndè id genus Doctrina ſumat exordium. Poſtquam Vlpianus illos omnes enumerauit, quos non licet ſine permiſſu Prætoris in ius vocare, matre poſtremo numero collocata, declarauit, id non ſolum pertinere ad ſolos liberos iuſtos, ſed, etſi vulgò quæſitus ſit filius, matrem in ius non vocabit, additque rationem, *quia ſemper* (hæc autem eſt lex indicata) *certa eſt, etſi vulgò conceperit*: *Pater verò is eſt, quem nuptiæ demonſtrant.* Conſtat ex his, legem eiuſmodi editam eſſe ex æqua quadam conuenientia, nè Filij cum Parentibus litibus certent ſine iuſta cauſa à Prætore priùs approbanda, & vbi lex reſpectum eundem extendens ad Filium, quem mater ex vulgo concepit, aſſerit, talis Filij matrem eſſe certam, hæc certitudo matris ponitur comparatè ad Patrem, qui tamquam vnus ex turba eorum, qui matrem compreſerunt, neque moraliter (vt loqui ſolemus) poteſt eſſe certus, ſunt namque ſicut hædi, qui in caprilibus à matre dignoſcuntur, nam à Patribus haud quaquam poſſunt; Procul ergò eſt à vero Vlpianum, dum aſſeruit Matrem Filij vulgò quæſiti eſſe certam ad differentiam Patris, nè illam Filius in ius vocaret, illud edicere voluiſſe, quod matrem, vt certa ſit, non aliter probare liceat, quam per Obſtetrices, Nutrices, & Famulos, qui Filium à ventre matris, dum parturiebat, exire viderint, & minimè reſpexiſſe ad matrem illam, quæ exiſtit in quaſi poſſeſſione maternitatis, & quæ communiter, & veriſimiliter talis habetur: contrarium inquam ſuadet recta ratio ſermonis, nam cœteroquin mater à Filio in ius vocata, teneretur prius ſe per phyſicas illas, & impoſſibiles probationes matrem oſtendere. Vnde Iuriſperitus dicit in *l. nulla ff. de legib.*, *& Senat. conſ. nulla ratio iuris, aut æquitatis benignitas patitur, vt quæ ſalubriter pro vtilitate hominum introducuntur, ea nos duriore interpretatione contra ipſorum commodum producamus ad ſeueritatem*.

8 Hoc enim eſt à Iure recedere, vbi de verbis Iuris contenditur; neque ſpectatur, quid ſenſerit is, qui ſcripſit, *l. ſcire ff. de legib.* Tum enim maximè ab æquitate diſceditur, cum maximè ſuperſtitiosè hæretur legum literis, nam voces, & literæ, quaſi legum ſumma cutis eſt. Porrò id genus interpretatio, phyſicam (vt loquebantur ſcribentes) certitudinem matris ex litera legis inducens, eſt legibus ipſis injurioſa, quippè veritatem probabiliter patefactam, numquam non ſequuntur, nè ab æquitate abſcedant, quæ eſt legum in diuulſa comes *l. in omnibus 90. ff. de Regul. Iur.*

9 Oſtenſo, quòd Textus in *l. quia ſemper*, proferens, quòd Mater eſt certa, interpretari non poteſt, niſi de veriſimili, & de probabili certitudine matris, ſiue de matre, quæ reperiatur in quaſi poſſeſſione maternitatis, faciliùs depræhenditur, eam ſententiam, qua docemur, matrem probari coniecturis, & præſumptionibus eſſe communiorem, atque veriorem: imò verò eſt infallibilis, quippè initium ſumit à Diuino Salomonis oraculo, qui, duabus inter ſeſe contendentibus Fœminis, vtra Puerum, vti ſuum, domum abduceret, ex coniectura veram matrem deprehendit, & huiuſmodi oraculum verſum eſt in legem *à Gregorio IX. in cap. afferte de præſumpt.*, quam laudant, & ſequuntur *Felin. Abb. Imol. ibidem Io: Andr. in cap. tranſmiſſæ tit. qui Filij ſint legit.*, *Bart. in l. filium ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. Iur.*, vbi quod mater ex quo filium in filium cognouerit, & cum eo tamquam cum filio tractauerit, eiuſdem filiatio probetur. *Imol. in cap. per tuas de probat.*, *Bero quæſt. famil. per tot. vbi num. 5.*, ait = *poteſt ad hæc contingere filiationem ex latere matris verè probari non poſse, vt quia Obſtetrices mortuæ eſsent, aut aliter veræ probationes deficerent, iniquum profectò eſset, quòd alijs argumentis, iuriſque præſumptionibus probari non valeret, & hoc modo Filius, aut Filia Materna ſucceſsione, & legitima debita iure naturæ fraudaretur*, ibique iuſtè declamat contra Modernos nonnullos, qui ad *Cap. Raynutius de Teſtam.* aliter dixerunt, vt conſiderat *Scopp. ad Merlin. Pignattell. cent. 2. cap. 84. num. 3. 14., & ſeqq., & cap. 85. num. 84., Gigant. conſ. 37. n. 25., & ſequen., Maſcard. de probat. concluſ. 737. num. 7., & 8., Lup. de illegit. comment. 2. §. 3. num. 5., Villalob. in verb. Filiatio ex parte Matris fol. mihi 78. Commun. diuerſ. tom. 1., Grat. conſ. 62. n. 4. vol. 4., Caualcan. deciſ. 10. num. 44., & ſeq. part. 2., Farinacc. in repert. iudicial. quæſt. 43. num. 6.*, ibi = *amplia primo, quod licèt reſpectu Matris Filiatio poſsit directè probari per Obſtetrices, & alios Teſtes qui fuerint præſentes Partui, attamen iſto etiam caſu in probando quem eſse Filium Matris, ſufficiunt coniecturæ, & præſumptiones, Galles in addit. ad conſ. 58. Farinacc. lib. 1. litt. B., Caſtald. conſult. forenſ. conſult. 121. in fine*, ibi - *nam etiam reſpectu Matris Filiatio per coniecturas, & præſumptiones probari poteſt - Eſcobar. de nobilit. part. 1. quæſt. 16. §. 4. num. 35.. & ſeq., Rot. Ianuen. penès*

nès

Digitized by Google

nès Balducc. de Legat. deciſ.9. num.10., *Rot. poſt Rodriq. de Priuil. Credit. deciſ.35. num.14.*, *& ſeqq.*, *coram Cerr. deciſ.715. nu.10.*, *& ſeq.*, *& poſt Franc. de proteſt. dec.15. n.37.*, *& ſeq.*, *& dec.475. n.11. part.13. rec.*

10 Quod attinet igitur ad authoritates in obiectione addẽſatas, vel perperam allegantur, vt *Io: Andr. Lup.*, *Felin.*, *Maſcard.*, *Pax Iordan. & Actolin.*, qui contrarium tenent locis ſupra indicatis, vel competentiùs intelligi debent, nam licet affirment probationes requiri directas loquuntur in caſu, vbi illæ haberi poſſunt, & indefinite ſequuntur corticem literæ *d. Text. in l. quia ſemper*, *vt Gratian. diſcept.653. num.80.*, *Rot. coram Buratt. deciſ. 725.*, *Menoch. de Arbitr. lib.2. cent.1. cap. 89. num. 3.*, *Merlin. Pignattell. cent.2. cap.84. num.1.*, *Capyc. deciſ.166. n.26.*, *& alij*, vel nihil firmant, *vt Faber. in Pandect. tom.1. fol. 100. col.1.*, *Arias de Meſ. cap.39. num.3. lib.3.*, & ſi reperirentur Doctores, qui eandem opinionem tuerentur, qua matrem non aliter poſſe probari, quam per probationes directas, aſſeritur, nihil tanti eſſent, vt recederemus à contraria ſententia diuino Sacræ Scripturæ oraculo comprobata, iuxta cenſuram *Text. in l.1. C. de veter. iur. enucl*, de quo *Rot. deciſ.214. nu. 10.*, *& ſeq. part.16. rec.* erubeſcendum enim eſſet allegare auctoritates Doctorum quoties habemus claram legis diſpoſitionem iuxta monitum *Iaſonis in l. illam meritò C. de collat. num. 7.*, *quem ſequitur Rot. in deciſ.666. num.4. part.18. tom.2. recent.*

11 Cuius quidem Sententiæ eo clarior eſt veritas, quò ſinè illa hominum Societas conſiſtere nequit. Ex neceſſitate inquam retinenda eſt illa Sententia, quià fruſtrà conamur in id, quod nulla ratione conſequi poteſt *nos* inquit *Cicer.2. Accad. probabilia quidem multa habemus, quæ ſequi facile, affirmare vix poſſumus*, ſed melius nos inſtruit *S. Thomas 2. 2. quæſt.70. art.2. in corp.* vbi ait = *In actibus humanis ſuper quibus conſtituuntur iudicia, & exiguntur teſtimonia, non poteſt haberi certitudo demonſtratiua, eo quod ſunt circa contingentia, & variabilia, & ideò ſufficit probabilis certitudo, quæ vt in pluribus veritatem attingat, & ſi in paucioribus à veritate deficiat.* = Quod autem Sanctus Doctor ſtatuit generalitèr in omnibus humanis actibus, verius eſt in aliquibus, quos ſcimus eſſe difficilis probationis, cuiuſmodi ſanè Parentes ſunt, quos ſcire omninò non poſſumus, vt decidit *Text. in l. Lucius 82. ff. de condit.*, *& demonſtrat. vbi Gloſs.* inquit = *Videtur ergo non poſſe probari filiatio, quod eſt verum facile, niſi per coniecturas. l. filium ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.*; Neque reſtringenda eſt hæc impoſſibilitas ſcientiæ ad Patrem tantum, ſed & ad Matrem extenditur, quod etiam egregiè docet *S. Aug. lib. de vtilit. creden. cap.12.*, vbi declamat contra eos, qui in eo errore verſantur, vt non credant, niſi id, quod ſciunt. *Quomodo*, inquit, *ſeruiant Parentibus liberi, quos Parentes ſuos eſſe non credant, non enim ratione vllo pacto ſciri poteſt*, & oſtenſo

ſo quod Patrem neſcimus, niſi à teſtimonio Matris, quamuis de matre poſtmodum dicat, quod plerumque creditur *Obſtetricibus*, *Nutricibus*, *Famulis*, id Sanctus Doctor affirmat ad demonſtrandam inſufficientiam, & imbecillitatem probationis pro aſſequenda ſcientia veræ matris, nam ſequitur, & dicit = *Credimus tamen* (ideſt tam Patrem, quam Matrem) *& ſinè vlla dubitatione credimus, quod ſcire non poſſe confitemur*, quibus poſtremis verbis innuit teſtimonium Nutricum, Obſtetricum, & Famulorum omninò incertum eſſe, & demùm propiùs ad rem noſtram concludit, *Multa poſſunt afferri exempla, quibus oſtendatur, nihil omninò humanæ Societatis incolume remanere, ſi nihil credere ſtatuerimus, quod non poſſumus tenere perceptum*.

12 Præterea certum eſt, quod Nutrices, & Famuli, quos defenſores Cameræ teſtes exoptant, maternitatem ex argumentis quidem, ſed nullo modo ex certa ſcientia probare poſſunt; non enim matres, dum partum edunt, ſinunt multos adeſſe teſtes, quia naturalis pudor non omnibus perperam ſe ſe manifeſtare permittit, vt ait *Text. in l. optimam C. de contrahend. ſtipulat.*, & quoad Obſtetrices attinet, vna, & quidem ſæpenumero ſenex, vel cui ſenectus proximè obrepit, intereſſe ſolet, quæ de Puero quidem nato teſtimonium perhibere poſſet, vix de adoleſcente, ſi quidem à facie cognoſceret, haud quaquam autem de Viro ætatis iam prouectæ, non dicam de ſene, vt erat Marchio defunctus, etiamſi illi Obſtetrix ſuperfuiſſet, nec apud nos viget priſca illa conſuetudo, qua Mulieres, quæ in partu adfuiſſent, & Puerperam obſtetricando iuuiſſent, quinta poſt die, ablutis manibus, puerum curſu laribus circumferre ſolebant, eoquè die munera miſſitabantur à Cognatis, vndè notior reddebatur partus editio. Cum itaque præſens quæſtio verſetur ſuper probatione matris, quæ ſeptuaginta ab hinc annis Marchionem enixa eſt, & quidem ex illicito concubitu, quem cælare oportebat, fruſtra ad probandam hanc filiationem probatio reſtringi contenditur ad Famulos, qui non aderant, ad Obſtetricem, & ad Nutricem, quæ diù vita deceſſerunt, cum ad impoſſibilia numquam legibus obligemur, *l. impoſſibilia* 85. *ff. de regul. Iur. l. fin. ff. quæ ſent. ſinè ap. reſcin.*, *Abb. in cap. licet ex quadam de teſt. num.* 3.; Per huiuſmodi enim temporis lapſum neceſsè eſt adhærere coniecturis, præſumptionibus, & argumentis *Iaſ. conſ.* 114. *n.* 6. *tom.* 1., *Aſin. in prax. par.* 2. §. 1. *cap.* 12. *n.* 4., *Redenaſch. lib.* 1. *conſ.* 62. *n.* 3., *& ſeqq.*, vbi dicit ſufficere denominationem publicam, vocem, & famam ad probandam filiationem, & ad effectum, vt probationis rigor laxetur, antiquitas temporis taxatur ad annos 60. per ea, quæ firmant *Hondcd. conſ.* 17. *n.* 6., *Redenaſc. lib.* 1. *d. conſ.* 62. *n.* 1., *Gratian. diſcep. forenſ. cap.* 969. *n.* 7., *Rodulph. allegat.* 107. *n.* 21., *& alleg.* 155. *n.* 5., *Rot. dec.* 725. *n.* 4. *coram Buratt.* imò ſunt, qui etiam minus tempus antiquitati in hac materia præſcri-

Digitized by Google

ſcribunt, vt *Iaſon. tom.1. conſ.114. n.6. col.6. §. Secundo reſpondeo, Alex.conſ.90.n.8., & 9.vol.6., Soccin.ſen. to.1.conſ.89.n.7. Maſcard. de probat.vol.1.concluſ.411. n.7., & 8., & concluſ.512.n.6.*

13 In omnibus ſanè materijs, & cauſis etiam grauiſſimis, dum in antiquis verſamur argumenta, coniecturæ, & alia id genus imperfectæ probationis ſubſidia admittuntur, vt ex *Text. in l. ſi arbiter ff. de probat., & l. in ſumma §. Idem labeo ff. de aqu. pluu. arcen.* paſſim tradunt *Innoc. in cap. veniens n.6. de verb. ſignifi. Roman. conſ.*109. *n.*2., *Cephal. conſ.*311. *n.*30., *Peregrin. de fideicom. art.*44. *nu.*17., *Corn. conſ.*78. *n.*2. *verſ. Item præmittendum lib.* 3., *Menoch. de arbitr. Iudic.lib.*2. *caſ.*115.*n.*1., & 2. *Crauett. de antiquit temp.par.*1. *cap. vlt. num.* 30., *Maſcard. de probat. concluſ.* 107. *num.*1., & Tribunalium ſtylo docemur, quod vbi deſunt teſtes ſinè culpa Actoris ex probabilibus ſignis eſt iudicandum, & hoc eſſe ſuffragium optimum, *Rot. deciſ.*1022. *n.*1.*coram Coccin. Capel.Tholoſ.deciſ.*381.*ſub n.*1., ſic (rebus leuioribus omiſſis) proceditur in criminalibus, licet in his probatio exigatur apertiſſimis documentis inſtructa, vt decidit *Text. in l. ſciant cuncti* 25. *Cod. de probat.* vbi *Gloſs.* ait: *Si aliquem accuſare volueris de crimine Apoſtaſiæ aſſerre debes probationes clariores, ſcilicet per teſtes, ſiuè certiſſima indicia ad probationem neceſſaria, vel per ſe, vel cum alijs* tradunt *Menoch. conſ.*422.*n.*93., *Raynald. obſeru. Crimin. ad cap.*7. *ſuppl.* 7. *n.*48., *Maſcard. concluſ.* 753. *n.* , & 13. *lib.*2., *Farinac.quæſt.*47.*n.*27. *Scop. ſuper eodem argumento probandæ filiationis ex parte Matris, ad Merlin. cap.*84. *n.*15., & *Mathæus de crimin.* contrariam Sententiam tamquam errorem refellit *tit.*15.*cap.*5. Et verò hiſce probationibus damnati ſunt tamquam hæretici Theodorus Mopſueſtenus, & Origenes in quinta Synodo Generali ſub Virgilio Papa, licet primus antè centum annos, & ſecundus antè tercentum mortem obijſſent, vt colligitur ex *Card. Bellarmin. de ſcript. Eccleſ. ad ann.*200.; Deficientibus ſiquidem linearibus, ac perfectis probationibus, proceſſum eſt ad damnationem, *lectis hyſtorijs, & Sanctis Patribus*, vt legitur *in collat.*4. *d. Synodi*, quod refert etiam *Card. Baron. ann. Eccleſ. tom.* 7. *ad annum* 546. *pag. mihi* 342., vbi affert oppoſitiones, nonnullis aſſerentibus, reſpuenda eſſe eorum ſcripta, non Auctores iam mortuos præcipiti condemnatione damnare, & ad rei grauitatem compræhendendam ſufficit reflectere, quod in criminibus non licet accuſare memoriam defuncti, quod ſecus eſt in hæreſi, vt tempore eiuſdem Synodi ſanciuit Iuſtinianus in *l. Manicheos C. de Hæretic.* Neque aliter proceditur in materia Canonizationis Sanctorum, licet omnium longè grauiſſima, ſiquidem vbi verſamur in antiquis, ſubſidiariæ, ac indirectæ probationes admittuntur, vt docuerunt Auditores Rotæ in relationibus Canonizationum Sancti Hyacinthi §. *Verum, & cap.*3.*fere per tot.* in Relatione S. Raimundi *par.*1. *art.*5. S. Eliſabeth Reginę

Digitized by Google

Portugalliæ *par.2.* §. *In primis* Seruæ Dei Ioannæ à Cruce *art. 1.* §. *Famula, & ſeqq.* B. Gregor.X. tit.de Sanctit. in gener. §.*Secundum,* Serui Dei Hieronymi Æmiliani *tit. de Fide* §. *Nam quantum, & in alijs in eiſdem allegatis*.

14 Ex his liquet, quàm à iure, & ab æquitate diſtet adeò à Fiſci Defenſoribus obiecta Doctrina, quod mater non ſit credenda, niſi illa, quæ per directas, ſeu lineares probationes oſtenderit phiſicam certitudinem ſuæ maternitatis, cum in iudicijs numquam haberi poſſit certitudo demonſtratiua, & iuxtà d. D. Thomæ doctrinam, in qualibet materia Iudices ſequi debeant probabilem certitudinem, quæ tunc adeſt, ſi quando in pluribus veritas attingitur, quamuis in paucioribus à veritate deficiat. Sed ad magis eandem doctrinam confutandam leges iterum inuocamus. Non enim eſt omittenda diſpoſitio *Text. in cap. licet ex quadam de Teſtib.*, vbi ad effectum dirimendi matrimonium propter affinitatem coniugatorum, expreſsè ſancitur, affinitatem probari etiam per teſtes de auditu à pluribus antiquioribus ſuis, dummodò ſint fide digni. Cumque ex illicita copula oriatur affinitas *cap. diſcretionem de eo, qui cognou. conſanguin.*, quæ vſque ad ſecundum gradum, Matrimonium dirimit iuxta *Sac. Concil. Trident. ſeſs. 24. de matrim. cap. 4.*. Si Marchio Pallauicinus matrimonium contraxiſſet cum Arnalda, ſecundo illi gradu affinitatis coniuncta, ad dirimendum matrimonium ſufficerent procul dubio teſtes, qui ex auditu ſaltem Paulæ Mariæ, & Aduocati Gonfredi teſtarentur Marchionem fuiſſe filium Antoniæ Calciæ, à qua Arnalda paritèr deſcendit, *Text. eſt literalis in d. cap. licet ex quadam* vbi *Abb. n.2.* ibi = *Nota quod Teſtimonium de auditu admittitur ſolum, cum agatur de conſanguinitate, vel affinitate probanda &c., nam hæc ſpecialitas fuit inducta propter impoſſibilitatem probandi per teſtimonium de viſu* = Et omnes repetentes ibidem *Schenk in tract. de Teſt. n.4. verſ. ſecundo in computandis. Rot. deciſ. 112. n.8., & 9. par.8. Recent.*

15 Si itaque tanti valerent teſtes de auditu alieno deponentes, Marchionem fuiſſe filium Antoniæ Calciæ, vt in cauſa grauiſſima ſuper diſſolutione matrimonij per eorum depoſitiones matrimonium dirimeretur, multo magis pleniſſimam in antiquis faciunt probationem quinque teſtes de viſu deponentes ea, quæ ſufficiunt ad inducendam præſumptionem copulæ inter Carolum, & Antoniam, quæ ad Affinitatem in foro fori probandam ſufficit, vt firmat *Rot. in deciſ. 298. n. ſin. coram Pen.*, & hi longè antè litem hanc conteſtatam examinati ſunt, iunctis alijs probationibus non in cauſa matrimoniali, in qua *tolerabilius eſt aliquos contrà Statuta hominum dimittere copulatos, quam coniunctos legitimè contrà Statuta Domini ſeparare*, vt definit *d. cap. licet ex quadam de Teſt.*, ſed in Cauſa merè prophana ſuper hæreditate defuncti Conſanguinei, quam Fiſcus occupauit, ſub eo motiuo quod nullus adſit, qui intra deci-

mum

num gradum ſe demonſtret conſanguineum : Nam ſi Imperator etiam vbi inſtitutus eſt hæres, declarauit velle ſe legibus ſubijcere, quibus teſtamenta infirmantur, vt in *l. Imperatorem ff. de hæredibus inſtituen. l. ex imperfecto* 23. *ff. de legat*. 3. *l. Papinianus* 8. §. *Si Imperator ff. de inoffic. Teſtam.*, cur iudicandum eſt, Cauſam Fiſci, tanto donatam priuilegio, vt ea probatio, quæ ex lege affinitatem demonſtrat ad effectum matrimonium dirimendi, non valeat pro demonſtranda affinitate ad hæreditates conſequendas ad excluſionem Fiſci? ducto argumento à maioritate rationis, quod admittitur in *Auth. multò magis C. de Sacroſanct. Eccleſ. Decian. conſ.*6. *num*.20. *lib*.1. *Cephal. conſ*.158. *n*.46. *vol*.3., *Surd. conſ*.383. *n*.13., *Peregrin. conſ*.103. *n*.17. *tom*. 1., & præciſè quod Conſanguinitas eodem modo per teſtes de auditu probetur, etiam vbi agitur ad effectum ſuccedendi *Corn. conſ*.73. *n*.4. *lib*.3. *Aym. de antiquit. temp. par*.1. §. *Viſo de Fama n*.5. *pag. mihi* 96., *Rot. deciſ*.112. *n*.10. *par*.8. *Rec.*, vbi contrarium tenentes reprobantur.

16 Imò verò tanta eſt æquitas legum, vt nè Fiſcus ſuccedat in Bonis tamquàm vacantibus, admittant ſufficere, quod is, qui allegat ſe hæredem Defuncti ab inteſtato, non valens probare gradum conſanguinitatis, nec parentelam, probet ſaltèm quòd ipſe, & Defunctus, de cuius ſucceſſione agitur, publicè, & communitèr reputabantur Cognati, vel Conſanguinei, vt de communi probant *Maſſuer. in prax. tit. de probation*. §.33., *Euerard. iun. conſ*.24. *num*.6. *lib. primo*, *Charond. in pandect. lib*.3. *cap*.17., *Herman. Wlt. conſ*.30. *num*.59. *& ſeq. vol*.1., *Petr. Gregor. Tholoſan. Syntagm. iur. lib*.45. *cap*.16. *num*.3., *Miereſ. de Maiorat. Hyſpan. par*.2. *quæſt*.7., *Barry de Succeſſ. ab inteſt. tom*.2. *lib*.18. *tit*.5. *ſub num*.15., *Alderiſ. de Hæredib. tit*.6. *num*.198.; & quia diuitiæ Principis non eſt Fiſcus, ſed ſunt boni Subditi ab ipſa lege regulam habemus, quod in dubijs quæſtionibus contrà Fiſcum *facile eſt* reſpondendum, vt monuit *Modeſtin. in l. Non puto ff. de iur. Fiſci*. Atquè adeò tam parui penditur hæc Fiſci ſucceſſio, vt ſatis non fuerit, eam protraxiſſe vſquè ad decimum gradum, (quem certè nullus probabit, probationibus directis, ac perfectis, ſeù certitudine demonſtratiua) Sed ſi omnes Conſanguinei deficiant intrà decimum gradum, adhùc multi ſuperſunt, qui Fiſco excluſo hæreditatem conſequuntur. Sic Collegium vni de Collegio ſuccedit, Commilitones Militi de ſua Legione, Epiſcopus Peregrino, Tutor Pupillo, Vxor Marito, & alij, quos recenſent *Farinacc. fragment. criminal. par*.1. *verb. Fiſc. à num*.122. *vſque ad* 145., *Barry de Succeſſ. ab inteſt. lib*.18. *tit*.5. *à num*.4. *vſq; ad* 15., *Maſtrill. de Magiſtr. lib*.3. *cap*.10. *à num*.368. *vſq; ad* 406., *Gall. de Except. part*.1. *tit*.4. *except*. 6. *per tot.*, vbi refert, quod Peruſiæ in Bonis Peregrini vacantibus Fiſco Papæ excluſo, ſucceſſit Epiſcopus, *Peregrin. de iur. Fiſc. lib*.4. *tit*.3. *à n*.6. *vſque ad* 16., vbi miratur, quod non etiam Patria Fiſcum excludat.

Quam-

Digitized by Google

17 Quamuìs demùm, prætèr hos quinque teſtes, qui vnanimitèr Antoniam Calciam fuiſſe matrem Marchionis, teſtificati ſunt iamdiù, cùm ne leuis quidem in eos ſuſpicio cadebat, affirmari poſſit, quod ſi idem teſtimonium tuliſſent etiam Obſtetrices, Nutrices, & Famuli melior certitudo rei haberetur, non indè tamèn conſequitur, quod non ſit iudicandum ex iſta probabili certitudine, quæ ex abundanti quinque teſtium numero habetur. Ratio eſt, quia quantacumque multitudo teſtium determinaretur, poſſet quandocumque teſtimonium eſſe iniquum, nec tamèn, quia in talibus non poteſt infallibilis certitudo haberi, debent Iudices negligere certitudinem, quam probabilitèr habent per duos, vel tres teſtes, vt docet *Sanctus Thomas 2. 2. quæſt. 70. art. 2. ad primum*, vbi in reſponſione *ad tertium* aſſignat rationem cur Sacris Canonibus ſancitum ſit, quòd Præſul non damnetur, niſi ſeptuagintaduo teſtibus: Presbyter Cardinalis, niſi ſexagintaquatuor: Diaconus Cardinalis Vrbis Romæ, niſi vigintiſeptem: Subdiaconus, Acolytus, Exorciſta, Lector, & Oſtiarius, niſi cum ſeptem teſtibus, quia (inquit) *homines, qui habent de alijs iudicare ſepè proptèr iuſtitiam multos aduerſarios habent, vndè non paſsìm credendum teſtibus contrà eos*, quæ ratio cunctis Iudicibus prodeſt.

18 Conſtituta ex prædictis doctrina legum ſuper modo probandi conſanguinitatem, etiam ad effectum ſuccedendi, præſertìm quando concertator eſt Fiſcus, ad indicatas probationes deſcendimus, quibus ab obiectis Defenſorum Fiſcalium nihil detrahitur, quìn Mariæ Hieronymæ conſanguinitatem, quam maximè demonſtrent. Quod attinet ad iudicium actum coram Senatu anno 1665. Actore Carolo nomine filij, & poſteà Marchione ipſo anno 1675., partem Rei agentibus Syndicis Reipublicæ, quamuìs vnica, & indiuidua eſſet petitio adſcriptionis ad Nobilitatem, quæ vnicam paritèr, & indiuiduam deſcendentiæ probationem expoſcebat, & idcircò producta fide Baptiſmatis ad eam verificandam examinati fuerunt primi tres teſtes à Carolo, qui circumloquendo expreſſerunt quidem, ex qua matre Carolus Marchionem generauerat, ſed cognomen in examine tacuerant, atquè ideò inductis alijs duobus teſtibus, examuſsìm cum primis tribus cohærentibus, ac cognomen matris retegentibus, conflata fuerit perfecta, ac concors quinque teſtium probatio deſcendentiæ Marchionis à Carolo Pallauicino ex matre Antonia Calcia, itaùt Senatus ſtatim inter Nobiles Marchionem iuſſerit adſcribi; nihilominùs probationem huiuſmodi, quæ per ſe pluſquàm ſatìs eſt ad probandam matrem Marchionis, ſi tota per modum vnius, & coniunctè, vt reuerà facta eſt, accipiatur, in partes diſcindebant, vnicuique ſeparatìm difficultates afferentes; Fidem Baptiſmatis nullum præbere fundamentum maternitatis Antoniæ Calciæ, cùm matrem nullam contineat, niſi *N. N. Viduam*; Tres teſtes examinatos anno 1665., dum illi *N. N. Viduæ* addiderunt

no-

nomen Antoniæ de alia Antonia vidua locutos fuiſſe, cuius cognomen tacuerunt, nullatenùs verò Antoniam Calciam deſignaſſe. Duos verò vltimos teſtes examinatos anno 1675., qui compleuerunt probationem volitam à Senatu, ac clarè depoſuerunt illam *N. N. Viduam*, poſteà *Antoniam*, fuiſſe *Antoniam Calciam Viduam matrem Marchionis*, falſitatibus, ſubdolis aſſertionibus, ac mendacijs affluere. Hinc conſequebatur ex vnico Proceſſu ſuper deſcendentia Marchionis, duas illi matres ſcaturire, vt illam ſine cognomine, quæ neſciretur, veram matrem Marchionis conſtituerent.

19 Nihil ſanè minùs iſta probatio meretur, quam hanc obiectionem, ſi ſpectentur qui fuerint Actor, Iudex, & Reus. Marchionis ſiquidèm plurimùm intererat, nedùm ſuam deſcendentiam oſtendere ad aſſequendam Nobilitatem, ſed omninò eam ab omni næuo perpurgatam demonſtrare, nè liti, quæ cum Principe Nicolao fratre vigebat ſuper qualitate naturalitatis præiudicium irrogaret. Iudices erant Senatores, præſertim, qui Principis partes agitabant, auidiùs exquirentes, quid à teſtibus proderetur, nùm ſcilicèt ex nouis teſtibus examinandis poſſent qualitatem naturalitatis obumbrare. Syndici verò, qui cauſæ pro Republica tuendæ præerant, viri cæteroquìn grauiſſimi, aut mente cæcati fuiſſent, aut fraudolenti, nàm ſuam deſcendentiam non probaſſet Marchio, ſi à teſtibus examinatis duæ matres indicarentur, ac perperàm retuliſſent Senatui, probatam eſſe deſcendentiam Marchionis, quòd eſt contrà id, quòd præſumere debemus ad tradita per *Rot. dec.* 3. *num.* 3. *cor. Caualer.*, *& in Romana Aſſentiſtatus* 10. *Ianuarij* 1718. *ſub* §. *Quia verò coram R.P.D. Cerro*, multòque minùs de fraude ſuſpicari licet, vt monent *Menoch. de Præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 85. *num.* 1., *Maſcard. de Probat. concluſ.* 1132. *num.* 1. *& ſeq. vol.* 3., *Rot. dec.* 235. *num.* 4. *par.* 15. *Recent.*

20 Ad hanc indiuiduæ probationis ſectionem faciendam, cauſæ obtendebantur, quòd neque fides Baptiſmatis, neque teſtes anni 1665. matris cognomen produnt, ideòque diſcordant ab alijs, qui exprimunt cognomen matris; Rurſum, quòd duo alij teſtes examinati anno 1675. non fuerunt producti in Proceſſu, per quem conſtat, ſine illis, Marchionem dignum ſe Reipublicæ oſtendiſſe, qui ad Nobilitatem adſcriberetur. Hæc tamèn etſi magnificè, ac prolixè obijcierentur, facilè vaneſcebant: Nàm actorum cumulata congeries non ſolùm probat vnitatem probationis, ſed euidentèr demonſtrat omnium teſtium vnanimis, & concors depoſitio; etenìm delata ad Senatum fide Baptiſmatis, ac tribus ſuper illa examinatis teſtibus, Carolus, filio, quòd nondùm ætatem à Statuto volitam, attigerat, nullatenùs poſtulatam Nobilitatem impetrauit, & decem annis res ſilentio iacuit inuoluta: Poſteà vbi primum Marchio, neſcius cur Pater adſcriptionem inter Nobiles ſuam non obtinuerat,

rat,

Digitized by Google

rat, ardentiore ſtudio illam efflagitauit, tunc à Syndicis Reipublicæ exiuit obex, quia nempè probationes factæ à Carolo matrem non ſatis indicabant, teſtibus cognomen Antoniæ ſupprimentibus. Planè veritas hæc ſic patuit, vt nihil dubitaretur, nàm Hieronymus Spinula, cui vnà cum Simone Pallauicino hoc negocium tractandum Marchio dederat, sìc eidem ſcripſit die 4. Maij 1675. = *Le difficoltà, che s'incontrano, ſono per ragione, che pretendono li Sindici, che ſi debba far proua della Madre, non auendo li Teſtimonij depoſto altro, che il ſuo nome di Antonia, ſenza ſpecificare di cui foſſe figlia, che eſſi dicono tralaſciarlo per oneſtà*; Concorditèr hoc ipſum retulit Marchioni in vna epiſtola Simon Pallauicinus ita ſcribens = *Queſta mattina hò preſentato la lettera al noſtro Sereniſſimo per parte ſua, e l'hò pregato inſieme di voler sbrigare queſta pratica &c., mi hà di poi motiuato per ſapere regolare il ſuo Voto, ſe le proue corrono, e ſe li Teſtimonij depongono della Madre di V.S., del nome, e del cognome*, PERCHE QVESTO POTRA' DAR FASTIDIO. Ex his epiſtolis duorum Nobilium clarè patuit, Proceſſum ſuper deſcendentia Marchionis non fuiſſe completum, cùm impoſſibile foret probare Marchionem fuiſſe filium naturalem Caroli, niſi oſtenderetur, ex qua matre natus erat, & notanda ſunt vltima verba huius epiſtolæ quæ ſignificant difficultatis nodum ſtetiſſe in cognomine matris à teſtibus reticito = *perche queſto potrà dar faſtidio*. Idque fas eſt etiam coniectari ex præcedenti epiſtola dicti Spinulæ quæ ita ſe habet = *E che conuiene alcanzare da Colleggi Sereniſſimi vn Decreto, che dica Adſcribatur non obſtante oppoſitione Syndici*. Nulla porrò alia oppoſitio reperta eſt, quam illa de cognomine matris reticito.

21 Fatendum itaquè, quòd Marchioni, vt exoptatam Nobilitatem aſſequeretur, impoſita fuit neceſſitas adiungendi probationibus iam factis alios teſtes, qui matris cognomen,& viduitatem teſtarentur. Probatio hæc eiuſmodi erat, vt magnam curam, ac diligentiam poſtularet, ſecundus namque Antoniæ maritus triginta ab hinc annis Genua diſceſſerat, Belgium contendens, atque in ipſo itinere vita deceſſerat: prætereà nondùm abſiſtebat à lite Princeps Nicolaus frater: & alter ex teſtibus, qui examinati fuerant decennium antè, vnicus ſuperſtes, eiuſdem Principis ſeruitio erat addictus: demùm peſtis ſuſdeque peruerterat, ac propè vaſtauerat Vrbem; multaque propterea induſtriâ, ac labore opus erat = *Intanto*, ſcripſit Pallauicinus, *vado facendo ogni diligenza, per vedere altri Teſtimonij, che faccino fede della ſua qualità, e del Cognome* = illud pronomen *altri* = ſignificat continuationem eiuſdem Proceſſus,& ſcopum fuiſſe alios teſtes primis coniungere, cùm faciat relationem in qualitate ſimilem, *Barboſ. tract. var. dict.26. num.3.*; Inſuper additur = *che faccino fede della ſua qualità, e del Cognome* = quia iſtud non propalauerant primi tres teſtes. Demùm 4. *Maij* ad Marchionem ſcripſit

pſit = *Mi è riuſcito queſta mattina appunto eſſendo nel Palazzo col Signor Girolamo Spinola di ritrouare il Sig. Giacomo Gonfredi Auuocato di qualche ſtima, che deporrà quello biſogna, per eſſer eſſo informato d'ogni coſa minutamente &c., e l'altro Paola Maria Sorella vterina di V.S., che darà ancor'eſſa pienamente relazione diſtinta che in queſta maniera ſpero di certo, che il negozio ſarà fatto ſenz'altra contradizione*, concors eſt epiſtola, quam ipſa die ſcripſit Hieronymus Spinula = *Si ſono fatte molte diligenze, e ſi ſpera, che ſenz'altro haueremo le proue del Padre, della Madre, e de Mariti, e che era publica voce, e fama che era Vedoua, e ciò deporranno il Sig. Giacomo Gonfredi Dottore, vna figlia di D. Antonia, e del primo Marito, che viue, e ſe ne trouano anche dell'altri, mà habbiamo ſtimati queſti per migliori*.

22 Per has epiſtolas non ſolùm patet nexus omninò indiuiſibilis iſtorum quinque teſtium, vnam, eandemque matrem coniunctìm teſtantium, ſed etiam adduntur in cauſa iſti nobiles Viri, tamquàm alij duo teſtes, qui attento lapſu temporis etiam ſine iuramento egregiè probant notorietatem, vel ad minùs publicam famam, quòd Antonia Calcia fuit mater Marchionis, vt egregiè reflectit *Rota in Neapolitana, ſeù Ciuitatis Caſtelli Deſcendentiæ* 14. *Iunij* 1700. §. *Ad comprobandum coram Eminentiſſimo Priolo*, ibi = *Repetitæ declarationes factæ à perſonis ingenuis, & tempore non ſuſpecto, nedùm inducunt tractatum, & recognitionem, ſed etiam plenè probant Filiationem, & Deſcendentiam*; & generalitèr epiſtolas in cauſa Conſanguinitatis admodùm coadiuuare probationem firmant *Federic. Schenck de Probat. n.* 13., *Maſcard. eodem tract. concluſ.* 411. *num.* 21. *vol.* 1., iuncta præſertìm alia epiſtola eiuſdem Hieronymi, in qua certiorat Marchionem de examine iſtorum teſtium cum conſilio Secretariorum peracto = *Sopra quanto ſi diſcorſe al Sabato colli Signori Segretarij, ſi eſaminò la Domenica il Signor Giacomo Gonfredi Dottore, e Paola Maria Calcia*, quam Pallauicinus enunciauit ſupra cum qualitate Sororis vterinæ Marchionis.

23 Sed ad oſtendendam indiuiduitatem huius probationis, & vnitatem Proceſſus, quid multis opus eſt? vnica fides Baptiſmatis eſt fundamentum examinis tam trium teſtium anni 1665., quàm poſtremorum anni 1675.. Primi enìm per ſingulos deponunt, quòd Marchio *è l'iſteſſo, che ſi contiene in queſta fede da V.S. lettami*. Sed cùm vt ſuprà demonſtrauimus, ex his propoſitum aſſequi non potuerit, quia depoſuerunt quidem pluſquam expreſſum erat in dicta fide, ſed non ſufficientèr, ob reticitum cognomen matris opus fuit poſtremos teſtes afferre, qui primos ſupplentes cognomen, & qualitates expreſſiùs teſtarentur.. Paula Maria inquit = *Io dico, che il Signor Nicolò Maria, del quale ſi fà menzione nella fede del Batteſimo, che voi Notaro mi hauete letta, è figlio naturale della quondam ora Antonia &c.* Gonfredus paritèr ait = *che il Signor Nicolò Maria Pallauicino nominato nella fede di Batteſimo, e da voi Notaro come ſopra letta-*

lettami è l'iſteſſo, per il quale io mi eſamino. Si omnes teſtes examinati ſunt, vt veram oſtenderent vnicam fidem Baptiſmatis præferentem, quod Marchio natus erat 17. Ianuarij 1650., & baptizatus 28. Iulij eiuſdem anni, deſignatis etiam Patrinis, ſicuti iſta duas matres præferre non poteſt, ita teſtes, in eo, quod pro matre ſignificanda fuerunt inducti in vnam matrem coiuiſſe perneceſſe credendum eſt, niſi proferatur abſurdum omninò inueriſimile, quòd intentio Marchionis duas diuerſas matres ſpectaret, vel duas diſſimiles Baptiſmi fides teſtibus allatas fuiſſe dicatur, quòd eſſet prætèr juris præſumptionem, *Bald. in l.Naturales* 10. *num.2. in fin. leg.de probat., Natt.conſ.*53.*n.*4., *Aym.conſ.*198.*n.*1.,*Surd.conſ.*173.*n.*42. *&* 43. *lib.2., Gratian.diſcept.for. cap.*93. *n.*12., *& cap.*555. *n.*57.

24 His præpoſitis, nihil certè impedit, quominùs hæc vnica probatio, quæ ex quinque oculatis teſtibus congeſta eſt, vnítìm accipiatur, nihilquè reperitur, quamobrèm teſtes omnes ſuper deſcendentiam Marchionis ex Antonia Calcia, qui tùm ab intentione inducentis, tùm à judicio,quaſi natura ſua coniuncti ſunt,nùnc non ſint coniungendi. Quòd igitùr tres primi teſtes tacuerint matris cognomen, & quòd vltimi cognomen propalauerint,non modò non aduerſatur legibus, verùm etiam vtroque jure probatur. Aperti ſunt *Textus in leg. Certum 6. ff. ſi cert. petat.* ibi = *Nàm & Pedius ait, nihil referre proprio nomine res appelletur, aut digito oſtendatur, aut vocabulis quibuſdam demonſtretur* -- & in *cap. Tua nos* 7. *de Conſanguin.*, *& Affinit.* ibi -- *Teſtes, qui ad diuortium celebrandum producti, conſanguinitatis gradus computant, à ſtipite debent incipere, & ſic per ordinem diſtinguere gradus nominibus proprijs, vel æquipollentibus,* quòd etiam habetur *in cap. Licèt ex quadam de Teſtib.*, vbi *Abb. num.* 3. ait -- *Nota, quod paria ſunt aliqua exprimi nomine proprio vel demonſtratione, vel circumlocutione*. Imò etiam, quòd ab inditijs homines ſignificari poſſint declarauit *Imperator in* §. *Si quis in nomine inſtitut. de legat.* ibi -- *Nomina enìm ſignificandorum hominum gratia reperta ſunt, qui ſi alio* QVOLIBET MODO *intelligantur,nihil intereſt,* quæ verba refert *Rot.coràm Otthobon. dec.*157. *num.*4., & in ſpecie noſtra, quod cognomen omiſſum ſuppleri poſſit ab alijs circumſtantijs ad certificandam perſonam, firmauit *Rot. dec.*251. *n.*49. *cor. Otthobon., & deciſ.*2027. *num.* 32. *cor. Coccino*, *& in Recent. dec.*641. *num.*12. *par.*3., *& deciſ.* 184.*n.*29. *par.*6.

25 Quid iam eſt, cur illa probatio, quæ facta eſt, vt cognomen matris ſuppleatur, vtque primi teſtes explicentur,dici debeat contraria, & aduerſatiua? Quod teſtes aliqui taceant, quòd ab alijs dicitur non properaeà ſunt contrarij, *Menoch.de Præſumpt. lib.*1.*quæſt.*23. *à num.*1. *ad* 8., *Rot. dec.*147. *num.*14. *par.*1., *& dec.*258. *num.*18. *part.* 5. *Recent.*, *& Caſtellinus de Inquiſit. Miraculorum in Sanct. Martyr. Canoniz. pag. mihi* 64. *ſub num.*35. *verſ. ſecundò regularitèr,& pag.*241.*n.*17.,vbi dicit,quod hanc diuerſitatem obſeruarunt

etiam

Digitized by Google

etiam Euangeliſtæ ſcribentes geſta Saluatoris noſtri, nam quod vnus omiſit alius explicauit,& adducta eadem paritate Euangeliſtarum idem docuit Summus Pontifex *Gregorius in cap. Nihil obſtat 7. de verb. ſignif.*, vbi *Gloſ.* ait = *& eſt argumentum bonum pro Teſtibus diuerſo modo narrantibus*, & paſſim admittitur, quod teſtes, qui implicitè loquuntur, declarationem accipiunt ab alijs, qui explicitè deponunt, vt poſt *Bald. in l. 2. n. 15. Cod. de Bonor. poſſeſſ. ſec. tab.*, firmat *Rot. dec. 206. n. 5. cor. Verall., dec. 141. n. 12. & ſeq. cor. Comitul., & dec. 132. n. 2., & dec. 1644. n. 6. coram Coccino*, & ad remouendam in cauſis quemcumque ſcrupulum debent conſiderari omnia ſimùl vnita, & proùt ſunt adminiculis ſuffulta, ex quibus omnibus veritas tutiſſimè deprehenditur, *Bald. conſ. 3. num. 4. lib. 3., Soccin. jun. conſ. 32. num. 24., & conſ. 34. num. 14. lib. 2., Ramon. conſ. 7. num. 3.*, *Cyriac. controu. 291. num. 21.*, *Rot. coram Coccin. dec. 23. num. 7.*, *coram Buratt. dec. 166. num. 9.* Tùm demùm probationes iungi non debent ſi teſtes ſunt ſingulares ſingularitate ſeparata, & aduerſatiua, ſecùs eſt, quando probationes ſunt ſibi inuicem adminiculatiuæ, vt ſi dictum vnius, alterius teſtis dictum declarat, & coadiuuat, proùt eſt in præſenti, *Bald. in leg. Teſtium ſub num. 18. verſ. Adde, Cod. de Teſtib., Felin. in cap. Licet ex quadam num. 2. verſ. modo aduerte de Teſtib.*, *Aym. de antiquit. temp. part. 4. §. Sed enim num. 8. & ſeq.*, & præſertìm *num. 23. pag. 90.*, *Gabr. de Teſtib. concluſ. 2. num. 10., & num. 66.*, *Farinac.* paritèr *de Teſtib. quæſt. 64. num. 112.*, *Rot. dec. 417. num. 4. tom. 2. par. 4., & dec. 359. num. 14. par. 5. tom. primo, & dec. 184. num. 38. par. 6., dec. 113. num. 13. par. 10., & in Romana Teſtamenti 16. Iunij 1692. §. Proùt cor. Emerix*, & in eius confirmatoria 21. *Iunij* §. *Proindè* 1694. *cor. bo: me: Vrſino*.

26 Non ſolùm autem inter iſta duo teſtium examina nihil reperitur aduerſatiuum, ſed ne minima quidem varietate notari poſſunt, & tàm primi tres examinati à Carolo, quàm poſtremi duo examinati à Marchione, vnicam matrem Antoniam Calciam teſtificantur, quod ex cohærentia, & identitate circumſtantiarum ad certitudinem demonſtratur. Primi ſiquidem teſtes cauſam ſcientiæ adducentes aſſerunt, vidiſſe Carolum patrem Marchionis in conſuetudine Antoniæ frequentem, & Antoniam viciſſim ſæpè cum Carolo conuerſari. Paula Maria inquit, = *E sò, che in caſa della detta mia Madre non praticaua altra perſona, che detto Signor Carlo, e detta mia Madre non praticaua in altra caſa, che con detto Signor Carlo, e sò, che detto figlio, e figliolo del detto Signor Carlo per la pratica, che vedeuo era trà detto Signor Carlo, e detta mia Madre*, = Gonfredus ſimilitèr deponit, = *e con tale occaſione vedeuo, che detto Signor Carlo pratticaua ſpeſſo, & andaua la matina in detta ſua caſa*: = Iam patet, quod illa Antonia ſine cognomine, cum qua conuerſabatur Carolus, vt deponunt primi teſtes, nulla alia fuit, quàm Antonia Calcia, de qua loquuntur iſti duo vltimi teſtes. Inquit Gonfredus, quod iſta

con-

conſuetudo Caroli cum Antonia Calcia, nota præ cæteris erat Hieronymo Villæ, *e particolarmente da Girolamo Villa ſuo Scritturale*. Si dictus Villa in ſuo examine deponit Carolum habuiſſe conſuetudinem cum Antonia Vidua, reticito cognomine, cur quærenda eſt alia Antonia, quàm Calcia, de qua deponit Gonfredus adducta ſcientia Hieronymi Villæ? Paula Maria teſtatur, quod Marchionem puerum à domo Nutricis, quæ illum vberibus lactauerat, ad domum matris, (loquitur de Antonia Calcia) delatum, mater ipſa ablactauit. Hieronymus Villa primus Teſtis anni 1665. concordat dicens *quale Nicolò Maria leuato poi da Mamma, e portato in caſa della madre*, ergo iſta mater Marchionis, quæ poſt Nutricem filium habuit, fuit Antonia Calcia, quæ ab lacte filium abduxit.

27 Præterea in teſtificatione Hieronymi Villæ habetur, quod illa Antonia Vidua in partu Marchionis habuit obſtetricem mùlierem nomine Cæciliam, & Gonfredo coniungitur deponenti, quod Obſtetrix Antoniæ Calciæ, dùm Marchionem enixa eſt, fuit mulier eadem nomine Cæcilia: Ruisùs ſi teſtes anni 1665. deponunt Marchionem puerum filium Antoniæ Viduæ habuiſſe Nutricem apud S.Bartholomæum di *Staggeno*, mater, de qua iſti Teſtes loquuntur, non alia fuit, quàm Antonia Calcia, quæ habuit Machionem filium in nutricatu Mariæ vxoris Antonij Muſſi, quæ, vt deponit Gonfredus *al preſente viue à San Bartolomeo di Staggeno*. Demùm Gonfredus ait, quod Nicolaum Mariam natum ex Antonia Calcia, quem nutricauerat Maria à *Staggeno* infantem aluit Hieronymus Villa. Tàm Villa, quàm Columbus concordes ſunt, quod Marchio filius Antoniæ Viduæ fuit æducatus penès ipſum Villam, qui deponit de facto proprio. Hæc Teſtium conſpiratio ità animum adigit in eam ſententiam, quod omnes Teſtes de vnica Matre locuti ſint, vt nulla ſuperſit ambiguitas: nimis enim dilucidè per eam explicatur, de qua Matre intellexerint primi teſtes, quamuis propter honeſtatem cognomen Calciæ ſuppreſſerint: Si ſecus eſſet, illud opinari oporteret, quod Carolus ſtupri plenus per idem tempus duas Antonias Viduas congrederetur, duos filios nomine eodem iniuſtè natos habuerit, obſtetricante duplici Cæcilia, quos binæ Nutrices à Staggeno lactauerint, & Hieronymus Villa non vnum, ſed duos Caroli filios in nutricatu habuiſſet; Si non omnia ità duplicentur, prout Scribentes extrà modum duplicabant, fateri neceſſe eſt, omnes vtriuſque examinis teſtes eiuſdem Matris Antoniæ Calciæ teſtimonium dediſſe.

28 Nullo proindè numero habita ſunt minutula quædam inter iſtos teſtes, ad expromendas contrarietates excerpta. Inquiebant primum Fiſci, & eius conſortium Defenſores manifeſtam ex eo ſuboririì inter primum, & ſecundum examen contrarietatem, quod primi tres teſtes ad inſtantiam Caroli examinati anno 1665. nominantes quandam Antoniam in matrem dicti Marchionis Nicolai Mariæ,

illam

illam exprimunt cum qualitate *di Signora*, ideòque ſi Antonia Calcia, quam teſtes examinati anno 1675.deponunt fuiſſe Matrem dicti Marchionis,iam obierat anno 1657. tempore peſtis Genuę graſſantis, vt Gonfredus deponit, conſequentèr non poteſt verificari de illa Antonia, de qua deponunt dd. tres Teſtes poſt annum 1657. examinati nempè ſub anno 1665., dum illam nominant cum qualitate *di Signora*, quæ qualitas potiùs adaptatur Antoniæ viuenti, quàm Antoniæ mortuæ. Hanc animaduerſionem adiuuabant à teſtibus anni 1675., qui dum nominant Antoniam Calciam, illam enunciant, non cum titulo *di Signora*, ſed cum illo adiuncto *quondam*, quod oſtendit teſtes anni 1665.fuiſſe locutos de Antonia Matre Marchionis tùm viuente, quæ non poterat eſſe Calcia iamdiù defuncta.

29 Omiſſa reſponſione, quamuis cæteroquin valida, quod modus loquendi non omnibus eſt idem, quodque ſæpè etiam in mortuos, nec omninò incongruè cõfertur titulus *di Signore*,ſtrictius hæc obiectio perſtringitur. Primus Teſtis anni 1665. deponit quidem, = *Che il Signor Nicolò Maria è figlio naturale del Magnifico Carlo Pallauicino nato da eſſo, e dalla Signora Antonia, di quale non conuiene dire il Cognome*, = & hæc ſunt verba ad obiectionem decerpta: Sed idem teſtis paulò poſt ait, = *E sò le predette coſe per auer conoſciuto la detta Signora Antonia, e conoſcere detto Magnifico Carlo.* = Cur teſtis diſtinguit ſuam cognitionem, referendo illam Antoniæ ad tempus præteritum, -- *per hauer conoſciuto la detta Signora Antonia*, -- & illam Caroli ad tempus præſens? *e conoſcere detto Magnifico Carlo*. Non alia inuenietur ratio eiuſmodi locutionis, niſi, quia Carolus viuebat, quamuis igitur Hieronymus Villa in principio ſuæ depoſitionis adiecerit Antonię prænomen *di Signora*, nihil ex hoc erui poteſt ad probandum, quod tempore huius examinis viueret illa Mater, quæ per ipſum teſtem clarè mortua profertur, vt liquet ex conſequentibus verbis, vbi cauſam ſcientiæ adduxit, *per auer conoſciuta la detta Signora Antonia*, quia ſic loquimur de mortuis, qui fuerunt, & non ſunt, *e conoſcere detto Magnifico Carlo*, qui vſus ſermonis eſt, vbi ſignificamus ſuperſtites, qui vita fruuntur, quemadmodum fruebatur Carolus, ad cuius inſtantiam peragebatur examen. Ideòque iſte Teſtis vbi omiſit dictionem *quondam*, loquutus eſt ſermone indifferenti, qui æquè ſe habet ad Antoniam mortuam, & viuentem, vbi verò dixit. *Per auer conoſciuta detta Signora Antonia*, implicitè teſtatus eſt, illam tùm fuiſſe defunctam, quod ſufficit ad hauriendum à teſte veritatem, *Rota deciſ.* 1369. *num.*50. *coram Coccino.*

30 Quod verò teſtes anni 1675. adijciant Antoniæ dictionem *quondam*, vt oſtendant illam eſſe defunctam, quæ expreſſio non legitur in teſtibus anni 1665., eſt regula omninò ſpernenda, cum teſtes, vbi non ſunt interrogati reſpondere non debeant, & non propterea,

quod

Digitized by Google

quod aliquid, præter neceſſitatem ab vnius ore delabitur, quod ab alijs non profertur, inefficax eſt reputandum totum examen, *Ruin. conſ.1.num.5.lib.3.*, *& conſ.149.num.2.lib.5.*, *Rot.deciſ.2038.n.15. coram Coccin.*, *& deciſ.230.num.4.coram. Gregor.deciſ.932. num.8. coram Buratt.*, *& in recent. deciſ.53. num.13.*, *& deciſ.173. num.8. par.13.*, *& deciſ.69.num.34.par.18.*, neque aliorum reticentia facit, quod in illa ſingularitate teſtis non ſit credendus ſi adminiculis fulciatur, *Rot.deciſ.435.num.1.*, *& ſeq.coram Vbald.*, *& deciſ.714. num.16.coram Merlin.*, *& deciſ.87.num.5. par.6. deciſ.201. num.7. & 8.par.10. recent.*, *& in Romana Filiationis 21. Nouembris* 1710. §.*Minùs attento, coram R.P.D. Aldrouando, & in Salisburgen. Primogenituræ de Lodron.6.Maij* 1715.§.*Quatenùs, in fine cor.R.P.D. Cerro*. Proindèque à teſtimonio Villæ iuncto cum teſtibus anni 1675. mater Marchionis mortua credenda eſt antè examen anni 1665.

31 Alia diſcordantia duo primi teſtes notabantur ab aſſertione, quod Antonia Calcia erat Vidua, ſiquidem tres teſtes examinati anno 1665. non omnes deponunt, quod Antonia, quam nominant, eſſet Vidua, ſed tantummodò primus, & ſecundus. Profectò diſcordes dicerentur, ſi vni aſſeruiſſent Antoniam fuiſſe Viduam, alteri nuptam dixiſſent, ſed cum quatuor teſtati ſint Antoniam fuiſſe Viduam, quintus de viduitate nihil dixerit, fruſtrà nectebant teſtium varietatem multò minùs repugnantium ex firmatis in §. quibus addi poteſt *Ruin. conſil.150. num.9.*, *& conſ.158. num.10 volum. 5.*

32 Tertiò tandem diſcordare primos teſtes à ſecundis objiciebatur, quia Ioannes Baptiſta Columbus ſecundus ex dd. tribus teſtibus anni 1665. deponit, quod poſtquam Marchio ab vbere Nutricis fuit ſublatus, ſtatim traditus fuit ad educandum Hieronymo Villæ: hæc ſunt verba teſtis *e poi detta Signora Antonia partorì detto Magnifico Nicolò Maria, quale detto Magnifico Carlo diede à Mamma in Biſagno, dopo auerlo leuato da Mamma lo miſe à Scotto in caſa di Girolamo Villa*. At Paula Maria altera teſtis anni 1675. aſſerit, quod quando Marchio Nicolaus Maria fuit ablactatus ab Nutricis domo delatus fuit ad domum Antoniæ Matris, = *E quando la Mamma riportò detto figlio alleuato, ne lo portò in caſa, & io ſteſſa con mia Madre lo ſtettai, e ſempre ſtette meco, e dormiua meco.* = Et in eo figitur diſcordantia, quod Columbus etſi non affirmet, Marchionem ab lactatu Nutricis *ſtatim* traditum fuiſſe nutricatui Villæ, tamen vtitur dictione illa *dopo*, quæ verificatur de actu geſto incontinenti, non autem ex interuallo, adducto *Barboſ.de dict.dict.269.n.3.*, *& 4.* à quo tamen rectius oppoſitum deſumitur.

33 Hoc tertium diſſidium inter primos teſtes anni 1665., & ſecundos anni 1675. non minùs dilucidè, quàm priora, vaneſcit. Etenim teſtificante ipſo Villa, quod Marchio puer, = *leuato poi da Mamma*

(ideſt

Digitized by Google

(ideſt Nutrice) *e portato in caſa della Madre, fù detto Signor Carlo conſigliato à leuargliclo &c. e lo diede à me teſtimonio à Scotto e lo tenni in mia caſa due anni in circa,* = conſequitur, quod vterque teſtis verum depoſuit, & ſolum hoc intereſt, quod teſtis Columbus omiſit referre, quod antequam Marchio Villæ educandus traderetur, fuerat traductus ad domum matris, prout res ſe habebat. Cum itaque hæc varietas, (ſi in materia Teſtium varietas appellari poteſt) conſtituatur in omiſſione circumſtantiæ longè vagantis ab examinis ſubſtantia, quam tamen affirmant concorditèr alij teſtes de facto proprio, tantùm abeſt, quod per illam totum conuellatur examen, vt etiam magis purum, atque ſincerum ſit æſtimandum, iuxtà *D.Thomæ doctrinam 2.2.dict.quæſt.70.art.2.in corp.*, vbi inquit, *quinimò aliqua diſcordia in talibus facit teſtimonium credibilius, vt Chriſoſt. dicit ſuper Matth. quia ſi in omnibus concordarent etiam in minimis, viderentur ex condicto eundem ſermonem proferre,* = & quod in verbis examuſſim teſtibus inter ſe concordantibus, vti ſuſpectis nulla ſit danda fides poſt *Text. literalem in l.3. §.Ideoque ff. de teſtib.* vno ore tradunt DD. quos videre licet apud *Dec.conſ.327. num.7., Crauett.conſ.78.in fin., Gratian.diſcept.for.cap.461.num.20. Rot.deciſ.720.num.2.par.2.diuerſ., & deciſ.395.num.10.par.17.rec.* Imò etiamſi Columbus in ſua depoſitione, vbi refert Marchionem à Nutrice fuiſſe traductum ad domum Villæ, vſus fuiſſet dictione *ſtatim*, non tamen intelligendus fuiſſet omninò ſine temporis interuallo, quia illa dictio accipienda eſſet cum temperamento, *leg.quod dicimus 105.ff. de ſolut., & gloſ. in Can. quicumque, verſ. Statim 77. diſtinct.Gratian.diſcept.for.cap.41.num.12.*, & quandoque maius, quandoque minus tempus ſignificat, *Alex.in l.diuortio 7.num.10.ff. ſolut. matrim., Surd.conſ.550.num.7. Findar. de teſtib. cap.6.pagin. mihi 353.num.8.*, & quod in omnibus materijs ſatis ſit, quod teſtes vniformiter deponant circà ſubſtantiam examinis, & in negocio principali, firmant *Rocc.diſput.iur.cap.40.num.19., Rot.cor.Pamphil.deciſ.496.num.7., & deciſ.280.num.6., & deciſ.635.num.10., & deciſ.1061.nu.4. coram Emerix iun., & deciſ.922. num.8. coram Buratto, & deciſ.384.num.20.coram Priol., & in recent. deciſ.126. num.18., & deciſ.347.num.19.par.9., & deciſ.53.num.13., & ſeq. par.13.deciſ.275.num.8.par.19.recent.*

34 Diſiectis difficultatibus, quæ ab his teſtibus objiciebantur, iam demonſtratum remanet, quod omnes in vna matre Marchionis Antonia Calcia ſunt concordes, ſecundis ſincerè explicantibus, ac ſupplentibus primis in cognomine reticito. Verùm quod ab examine trium teſtium anni 1665., non alia ſit aſſignanda mater Marchioni, quàm Antonia Calcia, poſthabito etiam examine duorum teſtium anni 1675. argumentis ineluctabilibus deprænhenditur, quæ demùm teſtibus ipſis poſterioribus fidem maiorem adiungunt.

35 Anno ſiquidem 1668. exorta lite inter fratres ſuper donatione ſcu-

torum

Digitized by Google

torum Genuenſium 100.mil., quam Carolus pater fecerat Marchioni illegitimo, vterque ceu fundamentum propriæ defenſionis proſpexit Antoniam Calciam, tamquam matrem Marchionis. Princeps obſiſtebat Marchioni impensè donatam pecuniam flagitanti, quod natus eſſet ex matre adultera; Fratrum nullus ambegit de matre Antonia Calcia, idque ſolum dubitationi obnoxium erat, an illa tempore, quo concepit Marchionem eſſet Vidua. Vtebatur Princeps ad hunc finem literarum commercio Cattanei Scortię Genuæ commoranti, cuius epiſtolæ nitidam pandunt veritatem. Primo ſcripſit = *il Signor Nicolò Maria, non è per ancò aſcritto alla Nobiltà, e cerca di farſi aſcriuere, & entrare al poſſeſſo della donazione fattagli dal detto Carlo ſuo Padre; Se vorrà eſſer'aſcritto, biſogna, che lui medeſimo porti le fedi, come è nato di Vedoua, altrimenti, ſe foſſe nato di Donna maritata, non potrebbe eſſer'aſcritto, & io allora farò tutto il poſſibile, acciò reſti ſeruita.* = Ex quibus verbis innuitur, quod attentè perueſtigabatur iudicium adſcriptionis, vt ſi de viduitate non conſtaret, ſtrictius Marchio vrgeretur in cauſa donationis. Itemque demonſtratur, quod matrem non perſcrutabantur, ſed, *come è nato di Vedoua*. Quod euidentius comprehenditur ex alia epiſtola, vbi factis diligentijs inuenerat fidem Baptiſmi Marchionis. *Vedrà, che il nome della Madre non ci ſarà, perche mi diſſe il Paroco, che à naturali non ſi ricercaua detto nome*. Num ne Scortia, cum ex hac fide Baptiſmatis non inuenit matrem Marchionis, niſi N.N. Viduam, de alia muliere cogitauit quàm Antonia Calcia? At non quo in adnotatione Baptiſmi deficiebat nomen matrís, mater ipſa venit in dubium, ſed quia nota iam erat in eadem epiſtola ſic pergit = *Intorno l'informazione, che V. S. Illuſtriſſima mi mandò, hò fatto diligenza in molte Parocchie: alla fine poi hò trouato nella Parocchia di San Giorgio, che dell'anno* 1638. *Riccardo di Voilin ſposò la detta Donna chiamata per nome Antonia de Legeri. Io ſtimarei, che intorno à queſto il ſapere la morte del primo marito* (qui fuerat Ioannes Antonius Calcia) *ſeruiſſe à nulla, mi pare, che baſterebbe ritrouare, quando morſe il ſecondo*. Ecce quod Scortia ſuper ipſa fide Baptiſmatis, in qua mater Marchionis dicitur N. Vidua abſque hæſitatione diligentiam adiecit, ad inquirendum maritum Antoniæ Calciæ. Alia ſuccedit epiſtola, in qua denunciat, ſe non potuiſſe reperire tempus mortis dicti ſecundi viri, = *perche del* 1657. *ſe ſi ricorda ſeguì il Contaggio, e Dio sà ſe ci ſij pur vno, che l'habbia conoſciuto*. = Mox adhæret conſilio ipſius Principis, qui ſcripſerat, notitiam obitus ſecundi viri poſſe aucupari a Paula Maria Calcia ſorore vterina Marchionis, & demum ſcripſit ſe omnia conſignaſſe Centuriono Auo, & Tutori ipſius Principis, qui contrà Marchionem litem agitabat.

36 Aduersùs hanc veritatem, quæ ex tota ſerie epiſtolarum fit patens, nihil attendenda eſt obiectio, quod nomen Antoniæ Calciæ numquam

quam

Digitized by Google

quam in inſtructionibus patefactum fuit ipſi Scortiæ, cui innotuit nomen Antoniæ Calciæ poſtquam legit fidem Matrimonij Riccardi de Woilin, pro qua dumtaxàt reperienda inſtructiones receperat, ex quo inferebant, Nicolaum ignoraſſe, primùm Antoniam Calciam, deindè verò tàm leuem ſuſpicionem concepiſſe ſuper ipſius maternitate, vt nè quidem illam aſſerere auſus fuerit fidiſſimo ſuo Scortiæ. Hæc enim obiectio indiget explicatione, quemadmodùm fieri potuerit, quòd Princeps Nicolaus nihil ſciuerit de Antonia Calcia, nec quod eſſet mater Marchionis, & tamèn Scortiæ commiſerit, vt diligentiam adhiberet in perquirenda fide illius matrimonij cum Riccardo Woilin. Cur non requiſiuit fidem matrimonij alterius Mulieris? Credidit igitur matrem Marchionis fuiſſe Antoniam Calciam, & quando Scortia iuſſus eſt perquirere fidem Matrimonij, tùnc ſciuit illam eſſe matrem, non verò poſtquàm fidem reperijt, vt ſenſui patet.

37 Hæc quæ anno 1668. agebantur pro Fratre Marchionis triennio ab examine teſtium anni 1665., pandunt, nullum tùnc cecidiſſe dubium ſuper matre, quæ reputabatur Antonia Calcia. Sed exaduerſo etiam liquet, Marchionem induſtriam omnem poſuiſſe in perquirenda fide mortis dicti ſecundi Viri, & à Paula Maria inſtructum fuiſſe per ſcripta, quæ colligata ſimùl cum alijs chartis referentibus negocia, & memorias Antoniæ Calciæ, & ſuam deſcendentiam ab illa in ſcrinijs poſt eius mortem reperta ſunt.

38 In iſto Fratrum certamine, quod ità durauit, vt poſt examen teſtium anni 1675. protractum fuerit, etſi veriſimile, imò compertum ſit, Illuſtrium quamplurimos ex vtraque parte ſtetiſſe, & quidem è Cognatis, & Affinibus, quos ignoraſſe matrem Marchionis, præſumendum non eſt, nullus tamèn ſuper maternitate Antoniæ Calciæ fluctuauit. Si ad hæc, quæ euenerunt anno 1668. adiungantur, quæ interceſſerunt epiſtolæ Simonis Pallauicini, & Hieronymi Spinulæ ſcriptæ anno 1675. antè examen Gonfredi, & Paulæ Mariæ, liquida erit notorietas matris Marchionis, quam quò Carolus impenſius celare voluit, eo tot actus notiorem reddiderunt.

39 Exindè præualidum conſurgit argumentum, quod iniectas omnes contrà noſtram interpretationem teſtium anni 1665. oppoſitiones vtrimque capit. Si quæ geſta ſunt à Principe Nicolao, & ab ipſo Marchione anno 1668., & ab vtriuſque Procuratoribus, & rurſum, quæ per epiſtolas ſignificarunt Amici, in perquirendis teſtibus pro complendo Proceſſu adſcriptionis præſeferentia matrem fuiſſe Antoniam Calciam, originem habuerunt ab examine trium teſtium anni 1665., iàm conſtat ab ipſis teſtibus cognomen, quod viuente Carolo ſuppreſſerant, poſt mortem Caroli fuiſſe propalatum; Si ità res eſt, dilabuntur vmbræ omnes, quibus ex reticito matris cognomine teſtes illi inuoluuntur. Quippè Auguſtinus Spinetta alter ex teſtibus prædictis anno 1675. Principi Nicolao erat à ſeruitijs, &

Digitized by Google

Villa alter teſtis ſuperuixit vſque ad annum 1669. ſi verò iudicium illud anni 1668., ità inſtructum fuit, quod ab vtraque parte defenſiones pararentur ſuper matre Antonia Calcia, (vt factum fuiſſe liquet) abſquè notitia examinis dd. trium teſtium, quos Carolus communis pater induxerat, vehementiùs ſanè vrgent omnia ad credendum Matrem Antoniam Calciam, nàmque aliter id contingere non poterat, quìn à conſtanti fama, & à notorietate ambo litigatores ſcientiam illam exhauſerint. Concinit epiſtola Hieronymi Spinulæ ſcripta 4. Maij 1675., vbi hæc habet = *E ſi ſpera, che ſenz' altro haueremo le proue del Padre, della Madre, e de Mariti, e ch' era publica voce, e fama, che era Vedoua*, & indicatis Gonfredo, & Paula Maria ad deponendum prælectis addit = *Se ne trouano anche degl' altri, mà habbiamo ſtimati queſti per migliori*. Nulla ergò teſtium penuria ad probandam matrem Antoniam Calciam Amici Marchionis patiebantur.

40 Quod tàm dilucidè compertum eſt, noua defenſionis methodo in poſtrema Cauſæ propoſitione obſcurum reddere conabantur Scribentes, legibus Reipublicæ *lib.5. cap.24. de ſucceſſion. ab inteſt.* declarantibus, qui ſint habendi Filij naturales, & quemadmodum nulla ab legibus illis neceſſitas imponitur probandi matrem filiorum naturalium, ità argumentabantur, irritam, vel ſuperfluam fuiſſe probationem matris factam à Carolo, vt probaret, in iudicio adſcriptionis ad nobilitatem Filij, quod naturalis erat. At verò non ad ſuperfluitatem, ſed ad neceſſitatem factæ ſunt probationes matris, quippè flagitante Carolo nobilitatem Filij, non aliter illam conſequi poterat, niſi probata illius deſcendentia, iuxtà præciſam legem hìc cadentem, cui titulus *In che modo i figlioli di eſſi Nobili debbano notarſi nel libro*, poſthabita lege in obiecto adducta, quæ finem alium proſpicit, & materiam diuerſam complectitur. Cùm itaque in adſcribendis nobilibus, cautum ſit, vt legitimis probationibus deſcendentia probetur, *quali pigliando prima legitima teſtimonianza della Nobiltà, e dell' età predetta, chiunque conoſceranno, hauer ſua deſcendenza dalle predette Famiglie nobili, comanderanno, che ſia ſcritto nel Libro*. Vtiquè non poterat Carolus Filij deſcendentiam demonſtrare, quìn oſtenderet, ex qua muliere illum ſuſceperat, cùm vxorem non haberet, nequè teſtes reddentes cauſam ſcientiæ filiationis, tacere poterant matrem ferentem vterum ex Caroli congreſſione. Præthereà ſi Marchio adſcribendus erat tamquàm filius naturalis omninò hæc enunciatiua inſeri non poterat publicis tabulis, vt factum eſt, ſi de matre libera non conſtitiſſet.

41 Sed quorsùm hæc diſputantur? non enìm præſens iudicium, quod cum Fiſco, Pallauicinis, & Lomellinis agit Arnalda, ſpectat leges Genuæ, & ſtylum augendi numerum illorum Nobilium, quamuis probationes quomodocunque in eo iudicio factæ ſint, in iſtud inſerantur; atquè hìc deflexus eò etiàm eſt inoportunus, quò dilabitur

ad

Digitized by Google

ad inquirendum, ſi in adſcribendis naturalibus libro Nobilium exigatur probatio matris; Hoc enim eſt, vt prouerbialitèr dicitur, quærere Vrſi veſtigia, vbi Vrſus adeſt; quippè tùm ab epiſtolis Pallauicini, & Spinulæ, tùm ab euentu patefactum eſt, Marchionem exoptatam nobilitatem aſſequi non potuiſſe, quin demonſtrauerit fuiſſe filium Antoniæ Calciæ, defectu cognominis à primis teſtibus reticito, illius aſſecutionem præpediente.

42 In minimis habita fuit, quæ obijciebatur inueriſimilitudo, contrà Antoniam Calciam, quòd tanti æſtimanda non eſſet, vt honeſtatis cauſa eius cognomen celaretur, nàm nupta fuerat ſcribæ Triremium, & tamquàm vilis perſona per vicos, & Plateas ſola incedebat, præſertìm cum à teſte Gonfredo notorium dicatur eius commercium cum Carolo. Etenìm aùt Antonia erat conditionis honeſtæ, & expediebat vtiquè, quoad fieri poterat eius lapſum occulere, vt familiæ quoque ignominia contegeretur. Aùt verò talis erat, qualem Scribentes aſſeuerabant, & tùm tacendi matrem neceſſitate vrgebatur Carolus, quem adeò deprauatæ, ac ſordidæ libidinis puduiſſet! Cæterùm Antoniæ progeniem nec luteam, nec ignobilem fuiſſe teſtatur Gonfredus; imò quòd ſtuprum ſuaptè libidine ducta non ſubierit, & obſcenæ conſuetudini cum Carolo non ſe addixerit niſi diu ſollicitata faſſus eſt ipſe Carolus loquens de Filio, *perche sò ſicuro, ch' è mio Figlio, perche Antonia ſua Madre per quanto mi habbia compiacciuto, ciò è ſeguito, perche prima ve l'hò ingannata, e quaſi violentata*, quæ verba ex auditu proprio refert ipſe Gonfredus, & ab alijs documentis certius etiam conſtitit, Antoniam fuiſſe honeſtam, & ciuilem. Nulla igitur adeſt inueriſimilitudo, quod Carolus deuitauerit adſcribi in actis publicis cognomen Antoniæ, nè probrum familiæ in futurum prorogaret, nam illud eſt inueriſimile, quod naturæ negocij non conuenit *Rot.coram Coccin.deciſ.*715.*n.*18. Hinc videmus illud obſeruari ab Eccleſia, quod in Baptiſmo illegitimorum nomen matris ommittitur, vnde eo magis exulat obiecta inueriſſimilitudo *Pariſ. conſ.*83.*n.*26.27.28.*lib.*1., *Spad. conſ.*247.*num.*44.*tom.*3.

43 Demonſtrata concordia omnium quinque teſtium, tùm à conſenſione depoſitionum, tùm à Iudicio, quod inter Fratres exarſit anno 1668., examinandæ nùnc remanent exceptiones, quæ contrà teſtes anni 1675. obijciebantur.

44 In Vrbe morabatur Marchio, quum ad iudicium ſuæ adſcriptionis proſequendum animum contulit, idcircò vſus eſt opera dd. Nobilium Spinulæ, & Pallauicini Genuæ commorantium, qui per epiſtolas obiecta Senatus ab incertitudine matris, neceſſitatem ſupplendi probationes à Patre iàm factas, difficultates inueniendi teſtes, qui de viduitate Antoniæ Calciæ tutò deponerent, teſtes repertos præmultis, qui complerent ac perficerent per optimas depoſitiones probationem, & demùm peractum examen, Marchioni re-

Digitized by Google

nunciarunt. Hæc omnia cùm geſta fuerint anno 1675. nihil de illis ſuſpicari potuit, quod non nudam veritatem præſeferant. At verò replicabant Scribentes verum eſſe examen fuiſſe confectum tempore non ſuſpecto, ſed ad alium quidem diuerſum finem ſcilicèt inueniendi mulierem, quæ gerere poſſet figuram matris; hæc ità impellebant perinde ſcirent Procuratores, Notarium, & teſtes, imò viros illos nobiles, quorum opera vtebatur Marchio in vnum coiuiſſe, vt obducto falſæ matris ſimulacro, oculis omnium, animiſque fucum fecerint, eaque illuſione Senatum ipſum deceperint. Ad id genus ſcelus ſuſpicandum, quod multitudinis peccatum continet, hæc erant indicia, quòd Simon Pallauicinus, & Hieronymus Spinula, nèc antè examen, nèc in actu examinis certitudinem habuerint, Marchionem ab Antonia Calcia fuiſſe ſuſceptum, quod ad dictum examen diuentum ſit poſt multas inuentas difficultates reperiendi teſtes, qui auderent hanc fabulam confingere; quod Marchio numquàm dedit mandatum ad faciendum d. examen, dùm mandatum datum erat reſtrictum ad perquirendum Decretum adſcriptionis ad nobilitatem. Quod deniquè dicto examine numquàm vſi ſunt, Pallauicinus, Spinula, & Marchio in vtroque iudicio adſcriptionis, & donationis; Demum quòd iſti teſtes numquam fuerunt repetiti.

45 Hæc falſitatis nota, quam viris illis illuſtribus, & alijs inurebant, cadebat in materia graui, quòd ne reuocetur ad dubium ſumenda ſunt verba oppoſitorum, *ad finem ſcilicèt inueniendi Mulierem, quæ gerere poſſet figuram Matris eueniente caſu exceptionis opinatæ ſpurietatis Marchionis*. Finis igitur huius impictæ falſitatis ab ipſis Scribentibus indicatus is erat, vt ſi Princeps Nicolaus Frater in iudicio ſuper donatione ſc. 100. mil. Genuenſium obieciſſet, Marchionem ex Adulteræ ſtupro conceptum, ab his falſis teſtibus propelleretur, ſicque per hanc fraudem Simon Pallauicinus, & Hieronymus Spinula vnà cum alijs, dabant operam, vt Princeps iniuſtè condemnaretur ad ſolutionem ſcutorum 100. mil. Genuenſium, & è conuerſo, quod Marchio iniuſtè tanta aliena pecunia authore Iudice frueretur. Sanè ſcelus huiuſmodi nullam habet veritatis imaginem, & indicia ad illud ſuadendum colligata, ab eorum imbecillitate, vt vmbra fumi æſtimata ſunt, cùm cæteroquin tantæ ſimulationis delictum, quòd peccatum mortiferum continet, & ad damni emendationem obligat, vtpotè in fraudem, & præiudicium Tertij tendens, nonniſi apertiſſimis documentis ad probationem indubitatis, & luce clarioribus eſſet probandum, vt præcipit *Text. in l. Sciant cuncti vltima C. de probat.*, *Rot. deciſ.* 251. *num.* 3., *& deciſ.* 310. *n.* 10. *part.* 9., *& deciſ.* 197. *num.* 4. *part.* 13., *& deciſ.* 194. *num.* 37. *part.* 18., *& deciſ.* 273. *num.* 8. *part.* 19. *rec.*. Si autèm omnis poſſibilis interpretatio contrà delictum ſumenda eſt, vt monent *l. meritò ff. pro Soc.*, *& l. dolum ff. de dol.*, *Pariſ. de reſign. quæſt.* 7. *num.* 55., *&* 56., *Rot. deciſ.* 518. *num.* 3., *& deciſ.* 808. *num.* 21. *part.* 18. *rec.*, multòque

magis,

magis, vbi de prætenſa teſtium ſubornatione agitur, quæ inuoluit delictum ſubornantium, & teſtium, qui ferè omnes in caſu præſenti ſunt Perſonæ nobiles, qualis erat Gonfredus ab exercitio Aduocati, vt firmat poſt *Text.in l.prouidendum in princ.in v. nobiliſſimos C.de poſtul.*, *Tiraquell.de nobilit.cap.*19.*n.*12.

46 Si quidquàm à fraude, & à falſitate remotum eſt, profectò id eſt iſtorum teſtium examen, quod ſatis ſuadetur ex omninò inueriſimili impicta cauſa ſimulandi matrem, nam ex hac ſimulatione, quæ nemini profutura erat damnum adeo graue inferebatur Principi Nicolao; Sanè ſi illud teſtimonium tamquàm fide dignum admittendum eſt, *quod caret ſuſpicione, vel propter perſonam, à qua fertur, quod honeſta ſit, vèl propter cauſam, quod nequè lucri, nequè gratiæ, nequè inimicitiæ cauſa fiat*, vt præcipitur in *l. Teſtium verſ.Nam ſi ff. de Teſtib.* nulla eſt ratio, cur falſitas tàm grauis ex inanibus dubitationibus credenda ſit, tàm contrà teſtes, qui ſunt eiuſmodi, cuiuſmodi lex prædicta requirit, quàm contrà Simonem Pallauicinum arctiſſimo affinitatis gradu coniuncto cum Principe Nicolao, nàm ei Sororius erat, & Hieronymum Spinulam Viros nobiles, quos voluiſſe quempiam fallere mendacio, nèc ſuſpicari licet, quippè illis ex hoc delicto nihil lucri addebatur, nèc conſtat fuiſſe inimicos Principis, contrà quem falſitas huiuſmodi exordita dicitur. Si igitur in ſimulationibus, quæ crimen adeò graue non continent, nihil valent coniecturæ, vbi deficit cauſa ſimulandi, vt firmant *Paitell. expedit.*87.*num.*.41., *Rot.coràm Zarat.deciſ.*118.*num.*6.,*&* 8., *coràm Gregor.deciſ.*157.*n.*2., *& in rec.deciſ.*258.*n.*8., *&* 11., *& deciſ.*283. *num.*10.*part.*16., *& deciſ.*55.*num.*4. *part.*19. multò magis, in præſenti exulat omnis ſuſpicio, cùm adſit manifeſta, & aperta cauſa examinis dd. teſtium: intereà ſiquidèm, quoad hos teſtes examinauit, à Senatu numquàm potuit Marchio adſcriptionem obtinere, vt conſtat ex dd. epiſtolis omni fide dignis, *Palm. deciſ. Lucen.* 57. *num.*70., *Rot.deciſ.*121.*num.*12.*part.*9.*rec.*, *& in Romana redditionis rationis* 14. *Decembris* 1708. §. *Cùm itàque coràm R.P.D.Anſaldo.* Quod enim habet primordium veritatis, vèl aliquid veritatis admixtum, falſum reputari non debet, *Cagnol. in prohem. Digeſt. in princ.num.*102., *Caſtrenſ.conſ.*120.*n.*4.*vol.*1., *Riminald.Sen.conſ.*53. *num*:6., *Rot. coràm Coccin. deciſ.*123. *num.*15. Homines equidèm confugiunt ad iudicium, ſicùt ad quandam iuſtitiam animatam, vndè procùl ab illis iudicium ſuſpicioſum, vbi non appareant manifeſta indicia falſitatis, vt docet *D. Thomas* 2. *ſecundæ quæſt.*60.*art.*4. in corpore, quod magis vrget, vbi tetrum probrum pluribus Perſonis, ijſque nobilibus imponitur.

47 Augetur ratio propellens cauſam, quam falſitati imponunt, inſpecto tempore examinis iſtorum teſtium, ab anno ſiquidèm 1668. cæptum erat iudicium contrà Marchionem ſuper nullitate donationis, adeòque ſi opus fuiſſet falſis teſtibus vti, ad probandam vnam ma-

Digitized by Google

trem pro alia, quò Marchio ex Vidua natus oſtenderetur, in ipſo exordio litis id factum fuiſſet, nec crimen protelaſſent ad ſeptem annos, quando iàm Senatus pronunciauerat executionem donationis, & Marchio fruebatur, liberè medietate pecuniæ donatæ. Rursùm Defenſores Fiſci, & conſortium negabant, qùod in iudicio nullitatis donationis intèr Fratres caderet quæſtio ſpurietatis Marchionis, (vt infrà patebit,) itaùt ibi negent, quod hic modò affirmant, vt impictæ falſitati cauſam affingant, huiuſmodi ſanè inconſtantia demonſtrat imbecillitatem vtriuſque aſſertionis, quià contraria mutuo ſe expellunt, *Neuizan.in conſ.66.n.51.*, *Surd.deciſ.24. num.10.*, & congruit illud *claudicat inceſſu, pedibuſque vacillat vtriſque*.

48 Itèm conſiderabant DD., quod Proceſſus adſcriptionis non fuit Proceſſus occultus, fabricatus in angulo, alijs ad aliorum aurem conſpirantibus, ſed iſti teſtes ideò examinabantur, vt fidem facerent apud Senatum, iacebantque eorum depoſitiones in Codicibus publicis Notarij omnium obtutibus patulæ. In Senatu autèm Ius dicebant Amici, & conſanguinei Principis, intèr quos Centurionus Auus, & Tutor eiuſdem Principis, qui auidius ſcrutabatur, quæ in iſto Iudicio pro Marchione agebantur, quiuè Simoni Pallauicino roganti pro adſcriptione Marchionis, reſponderat, *conuerrà vedere quello, che riſulta dalle proue*. Syndici itèm, pro eorum munere, cauſam Principis, qualis erat illa obtinendæ nobilitatis, tuentes, probationum ſinceritatem ſcrupuloſè proſpectabant; Indeque conſurgit, adeò iſtos teſtes non eſſe de falſitate criminandos, vt ſumma illis fides præſtanda ſit tamquàm propalam examinati à Viris illuſtribus, & exhibiti coràm Senatu, Syndicis, ac Senatoribus, præſertìm qui partem Principis fouebant auidiùs, quid prolaturi erant hi noui teſtes proſpicientibus; Hi autèm cùm non ignorarent, quæ geſta fuerant anno 1668., quùm feruebat iudicium intèr Fratres, in quo Antonia Calcia ab vtroque fratre producta fuerat tamquàm mater Marchionis, quantumuis longè meliùs, quam hodierni Defenſores potuiſſent pandere falſitatem, ſi ab leuiſſima coniectura eam depræhendiſſent, nullus tamèn nequè à Republica, nequè à Principe ſuſpicatus eſt id, quod in hac cauſa poſt lapſum tot annorum aſſerebatur, tantam à viris illis Nobilibus falſitatem fuiſſe contextam. Hæc maximam inueriſimilitudinem promotæ falſitatis inducunt, quæ etiàm vbi coniecturæ adeſſent,vèl indicia, ab eiuſmodi criminis ſuſpicione Iudicum animos abſterrerent, vt monent *Card. de Luc.de Iurepatr.diſc.8.n.8.*

49 Sublata cauſa, ob quam tot Viri, quorum malæ famæ nulla extat probatio, ad falſitatem prætexendam dicebantur inducti, faciliùs corruunt motiua ſuper quibus eiuſmodi criminis ſuſpicio nitebatur. Ad id enim, quod Simon Pallauicinus, & Hieronymus Spinula, nèc antè examen, nec in actu examinis certitudinem habuerint,

quod

Digitized by Google

quod Marchio fuiſſet ſuſceptus ex Antonia Calcia malè innectunt conſequentiam, quod iſti duo Nobiles Viri potuerint, ex huiuſmodi ignorantia, teſtes ſubornare, vt falſam matrem Marchionis iure iurando aſſignarent. Vrgeret quidem argumentum ſi Fiſcus demonſtraret, quod illi duo Nobiles certò ſciuiſſent, Antoniam Calciam non fuiſſe matrem Marchionis, nàm tùnc inducendo dd. duos teſtes ad probandum, quod Antonia Calcia erat mater Marchionis, rectè diceretur, illos ſtruxiſſe falſitatem. Imò argumentum ritè retorquetur, nàm ſi dd. duo Nobiles antè examen iſtorum teſtium, & in actu examinis ignorabant, quod Antonia Calcia eſſet mater Marchionis, vbi induxerunt eoſdem teſtes, qui aſſeruerunt matrem fuiſſe Antoniam Calciam, dici nullo modo poſſunt ad falſitatem conſpiraſſe, cùm ille numquàm de falſo conuinci poſſit, qui verum neſciuit, quod ſub cuiuslibet iudicio cadit, ſed aſſumptum etiam ruit, cùm à ſerie epiſtolarum ritè conijciatur, Spinulam, & Pallauicinum quæſiuiſſe teſtes qui deponerent, ea, quæ ipſi optimè ſciebant, nempè Antoniam Calciam fuiſſe viduam, & matrem Marchionis, alioquin nulla eſt aſſignabilis ratio, cur potiùs requiſiuerint Gonfredum, & Paulam Mariam, vti ſororem vterinam Marchionis, quàm alios, vt ſupra oſtenſum eſt. Altera conſideratio ſumpta à difficultatibus reperiendi teſtes, qui (vt aſſerebatur) fabulam confingerent, ab ipſis epiſtolis ſubmouetur, quippè apertè indicant, vbi teſtes reperti ſunt his verbis, nempè, *e mi è riuſciuto queſta mattina appunto eſſendo in Palazzo col Signor Girolamo Spinola di ritrouare il Signor Giacomo Gonfredi Auuocato di qualche ſtima, che deporrà quello biſogna, per eſſer'informato d'ogni coſa minutamente,* non cecidiſſe dubia ſuper matre, ſed ſuper viduitate matris, quæ ob lapſum multorum annorum à morte ſcilicèt Riccardi Vuoilin, non ità facile probari poterat, nequè omnes teſtes, qui potuiſſent examinari ſuper matre Antonia Calcia, poterant eſſe etiàm idonei ſuper illius viduitate, vt monſtrant verba epiſtolæ, *per quanto più perſone haueſſimo in nota, che facilmente poteſſero eſſere informate*: & rursùs: *Se ne trouano anche degl'altri, mà habbiamo ſtimati queſti per migliori*. Nullus igitur teſtium horror ab examine: Tàm patens erat veritas, quæ inquirebatur. Si autem tanta inueriſimilitudo falſitati obſtat tùm ob dignitatem Perſonarum, quę de ea inſimulantur, tùm ob odioſitatem negocij, quod ab ipſo Marchione numquàm fuiſſet commiſſum Viris nobilibus longè multumque exulat ſuſpicio, ſi illi duo Nobiles, iniuſsi, nec rogati tantam fraudem nexuiſſe dicantur in gratiam Marchionis nihil fraudolenti exoptantis. Quod denique teſtes prædicti non fuerint repetiti, nequè adhibitum eorum examen, nihil ad fraudem, & ad falſitatem pertinet; Sed vtrumque etiam concidit, ab ijſdem epiſtolis, ex quibus habetur, quod prædicti teſtes examinati fuerunt animo eos repetendi ad interrogatoria Syndicorum, ibi = *Per farli poi ripetere*

alla forma della Legge = Et quamuis non fuerint poſteà reperiti, tamen Procurator Marchionis, quum rogaret Senatum pro adſcriptione, hos teſtes exhibuit. *Fù però meſſa la Poſta ſenza attendere detti Atteſtati: non sò, ſe à fin di bene, ò di male*.. Conſtat proindè, quod iſti teſtes fuerunt inducti, & reperti à dd. duobus Nobilibus, quorum alter coniunctiſſimus erat Principi Nicolao, quod præelecti inter multos fuerunt, quia ſuper puncto viduitatis Antoniæ Calciæ erant meliùs informati, quod prompti erant ſe ſubijcere Interrogatorijs, & demùm, quod fuerunt delati ad Senatum.

50 Nihil refragante, quod adſcriptio Marchionis fuerit admiſſa abſque productione iſtorum teſtium *ſenz' attendere detti Atteſtati*; Super quibus verbis aliæ nectebantur dubietates, quæ, ne ad ſuperfluitatem prolixi ſimus omittuntur. Etenìm ſatis eſt ad diſcutiendam coniecturam falſitatis, quod palàm coram Senatu examen fuerit exhibitum, neque eſt opus cauſam inquirere, cur iſtorum teſtium examen à Senatu iuſſum non fuerit in actis regiſtrari, dùm certò alioquin conſtat, Marchionem non potuiſſe ſinè ſuppletione cognominis matris adſcriptionem obtinere, & hoc examen factum fuiſſe, conſtat ad tollendas obiectiones factas ab Secretarijs, ſeù Syndicis Reipublicæ, vt ex ipſis epiſtolis patet.

51 Diſpellitur igitur omnis falſitatis ſuſpicio à probitate, & integritate ſupponenda dd. Nobilium, à deficiente cauſa committendi falſum, à ceſſante lucro, vel commodo eorum, qui de falſitate inſimulantur, ab exiſtente veritatis primordio, nempè neceſſitate ſupplendi cognomen matris Marchionis, quod abſque dubio ex epiſtolis habetur, à multitudine eorum, qui falſitatis participes aſſeruntur, & demùm à poſſeſſione pecuniæ donatæ, cuius intuitu falſitas commiſſa prætenditur. Has conſiderationes ſingulas tanti eſſe æſtimandas, vt omnis falſitas ab illis diſcutiatur pluribus adductis, firmat *Mcnoch. de præſ., præſ.*20. *nu*.44. *vſque ad finem lib*.5., *Rota dec*.211. *à n*.28. *ad num*.31. *par*.19. *Recent.*, & ſi replicetur, quod ea indicia, quæ contriuimus, examen iſtorum teſtium à ſuſpicione ſaltèm non eximunt, promptum affertur reſponſum, quod ſuſpiciones ſuper quaque re vitare non poſſumus, quia homines ſumus, *iudicia tamen* (& hoc ad Tribunal pertinet) *ideſt diffinitiuas, firmaſque ſententias continère debemus*, vt monemur *à D. Thom.* 2. *ſecundę qu*.60. *d. art*.3. *in corp*.

52 Quod ad mandatum Marchionis ad falſitatem committendam, rectè vtrinque affirmabatur nullum interceſſiſſe; Verumtamèn non ita iudicandum de teſtium examine, quod ex mandato Marchionis fuiſſe peractum, præſumptione iuris, & ab ijs, quæ conſecuta fuerunt, rectè ſuadebatur. Fiſci, & aliorum Defenſores inficias non ibant, Simonem Pallauicinum, & Hieronymum Spinulam rogatos à Marchione iudicium adſcriptionis reaſſumpſiſſe, adeoque iuxtà Marchionis voluntatem, cùm alitèr non potuerint adſcriptionem

obti-

obtinere, iſtorum teſtium examen fuiſſe peractum, præſumendum eſt, nàm qui vult conſequens vult omne id, quod venit in neceſſarium antecedens, vt in puncto mandati probat *Text. in leg. Ad rem mobilem* 56., ibiquè *Gloſſ. leg. D.*, *&* *in leg. Ad legatum* 62. *ff. de Procurat.*, *Leotard. de vſur. quæſt.*33. *num.*26., *Golin. de Procurat. par.*2. *cap.*4. *num.*20., *&* *par.*3. *cap.*3. *num.*56., *Card. de Luca de Camb. diſc.*13. *num.*7., *Sanfelic. dec.*18. *num.*2., *&* *per tot.*, *Maſtril. dec.*204. *num.*2., *&* *ſeqq.*, *Rota coram Coccino dec.*1541. *num.*8., *&* *ſeqq.*, *&* *coram Emerix Iun. dec.*1332. *num.*1., à quo conſequitur, quod iſti teſtes inducti ad examen pro ſupplendo cogno mine matris à dd. duobus Nobilibus, perindè habentur, ac ſi ab ipſo Marchione inducti, & producti fuiſſent ad *Text. in leg. Itèm eorum* §. *Decuriones ff. quod cuicumque*, *Surd. de Aliment. tit.*8. *priuileg.*56. *num.*88., *Bonden. collect.* 33. *num.*2. *vol. primo*, *Rota in Romana pecuniaria* 29. *Ianuarij* 1715. §.*Cùm itaque coram R.P.D. Lancetta*.

53 Quod firmius credendum eſt per ea, quæ poſteà ſunt conſecuta, quippè demonſtrant Marchionem ratum habuiſſe d. examen; fuit enim de omnibus, quæ à dd. duobus Amicis Genuæ parabantur pro adſcriptione obtinenda per epiſtolas inſtructus, nèc quidquàm obiecit, acceptauit adſcriptionem ſuam ab iſtis teſtibus partam, & tantùm abeſt, quod de falſa matre ſibi impicta conqueſtus fuerit, vt maximè factum examen approbauerit, volueritque penès ſe copiam dd. teſtium, adnotatis in eius tergo propria manu verbis = *Teſtimonianza di Paula Maria*, *e del Signor Giacomo Gonfredi* = Nullus profectò, cui nota fuerit indoles elata Marchionis, circumſtantiam huiuſmodi non magni pendet; efferbuiſſet ira, ſi loco matris claræ, & Illuſtris, iuxtà id, quod modo aſſeritur à ſcribentibus, quod matrem habuiſſet nobilem mulierem, ab iſtis Teſtibus ſibi aſſignatam vidiſſet matrem non modò ignobilem, ſed, vt ea nùnc deſcribitur viliſſimæ conditionis. Prætereà ſoluit quidquid impenſæ fuit in huiuſmodi examine cum eius adnotatione facta proprio charactere *conto di ſpeſe fatte dal Signor Bottino*, adeò autèm tenues fuerunt huius examinis impenſæ, vt ab illis certior emerſerit teſtium innocentia, & ſinceritas; Ex quibus omnibus tàm ſeparatim, quàm coniunctè ſumptis, euidens probatur ratihabitio, vt de ſcientia rei geſtæ per procuratorem abſquè diſſenſu mandantis tradunt *Bartol. in leg. Qui enim ff.*, *&* *rem rat. haben. num.*3., *Manſ. conſult.*192. *num.*9., *Altimar. de nullit. rubr.*1. *qu.*1. *num.*480., *R.P.D. Anſald. de Commerc.*, *&* *Mercat. diſc.*63. *num.*4., *&* *ſeqq.*, *Rota cor. Emerix Iun. dec.*1011. *num.*12., *&* *in Recent. par.*12. *dec.*202. *num.*24.; de ſolutionibus expenſarum notant *Menoch. de præſumpt. libr.*2. *præſumpt.*39. *num.*5., *Merlin. Pignattell. controu. centur.*1. *cap.*30. *num.*42., *Conſtantin. ad Statut. Vrb. annot.*45. *art.*2. *num.*160., *Mart. Medic. dec.*58. *à num.*38., *&* *ſeqq.*, *Rota in Recent. part.*18.

de-

Digitized by Google

*deciſ.*109. *num.*9., de fruitione victoriæ per mandantem reportatæ *Cyrocc. diſcept.*80. *num.*7., *Mart. Medic. d. dec.*58. *ſub num.*39., *&* *exam.*35. *num.*112., *Rota coram Celſo dec.*111. *num.*9. *coram Emerix Iun. dec.*1306. *num.*5., *&* *in Rec. par.*19. *dec.*124. *num.*12., *&* *in Bononien. expenſarum* 25. *Iunij* 1703. §. *Nec releuat coram bo: mem: Omaña*, & de retentione documenti rei geſtæ per procuratorem, & quidem cum dicta inſcriptione in dorſo de carацthere ipſius mandantis plenè aduertunt reſpectu ſimplicis retentionis *Gabr. de præſumpt. concluſ.*4. *num.*2., *Nouall. de tranſmiſſ. caſ.*94. *ſub num.*2., *Rota coram Bich. dec.*256. *num.*9. *coram Ludouiſ. dec.*331. *paritèr num.*9. *coram Duran. dec.*36. *num.*6. *par.*1. *diuerſ. dec.*811. *nu.*9., *in Rec. par.*7. *dec.*3. *num.*24., *&* *in Romana, ſeù Verulana Fideicommiſſi* 15. *Maij* 1699. §. *Implicitè coram bo: mem: Pio*, & de inſcriptione de caractere retinentis factę in dorſo Scripturarum *Alexand. conſ.*147. *num.*3., *Gabr. comm. concluſ. de præſumpt. concluſ.*3. *n.*16., *Menoch. de præſumpt. lib.*3. *præſumpt.*67. *n.*22.

54 Ad obiectionem autèm, quæ proponebatur contra teſtimoninm Paulæ Mariæ, quaſi eſſet teſtis producta in Cauſa Hieronymæ eius filiæ, vel etiam inhabilis ad probandam filiationem Marchionis tamquàm eius ſoror vterina, placuit reſponſio, quod etiamſi Hieronyma ad præſens vtatur teſtimonio matris, tamèn illius examen factum fuit anno 1675. ad inſtantiam Marchionis, ad probandum, quod natus fuerat ex Antonia Calcia, vndè ſi ad probandam conſanguinitatem in antiquis admittuntur Domeſtici, & etiam Affines, multò magis admittendum eſt teſtimonium Paulæ Mariæ in alia Cauſa prolatum tempore non ſuſpecto ad eundem finem probandi Marchionem natum eſſe ex eadem Antonia Calcia, tùm quià verſamur in probanda filiatione filij naturalis ex illicito concubitu ſuſcepti, quæ eo eſt probatu difficilior, quo delicta minùs propalam patrantur, vt appoſitè animaduertit *Rota Genuen. dec.*81. *num.*1. *apud Palm. dec.*179. *num.*26., *Rota cor. Comitul. dec.*155. *num.*7., *&* 8., *&* *in Romana Teſtamenti* 1. *Iulij* 1682. §. *Nec in contrarium, coram Emerix, &* *in Romana Teſtamenti* 3. *Decembris* 1691. §. *Non obſtat coram Cardinali Caprara*; tùm quià ſi Anno 1675. teſtimonium Paulæ ad inſtantiam Marchionis iure admittendum erat ad probationem maternitatis Antoniæ Calciæ, nulla ſubeſt ratio, cur idem teſtimonium in hodierna cauſa ſit reprobandum per ea, quæ firmant, *Alexander in leg. Sepè nu.*60. *in fine ff. de Re Iudic.*, *Felin. in cap. Quamuis num.*9. *in fin. eod. tit.*, *Rota cor. Mantic. deciſ.*350. *n.*4. *cor. Zarat. dec.*10. *n.*33., *&* *dec.*21. *n.*1. *cor. Bich. dec.*203. *n.*8., *&* *dec.*268. *n.*21.

55 Quod autem iſti teſtes maiorem demum fidem non mereantur, quàm teſtes ad perpetuam rei memoriam examinati, qui plenam probationem non faciant, ſatis obuia reſponſione tollebatur, nimirum, quod inducti fuerunt ad ſupplendum cognomen matris Marchio-

chionis, quod omiſſum fuerat à primis tribus teſtibus formitèr examinatis à Syndicis Reipublicæ vndè coniuncti cum illis, præſertìm cùm eſſent parati ad rituale examen Syndicorum plenum probationi pondus adijciunt; nec propterea ſeparatim accipiendi ſunt, ſed debent coniungi cum alijs teſtibus, ponderatis etiam tot adminiculis quibus maternitas Antoniæ Calciæ demonſtratur, *Bald. conſil. 3. num.4. lib.3., Soccin. Iun. conſ.32. num.24., & conſ.39. n.14. lib.2., Roman. conſ.7. num.3., Cyriac. controu.291. num.21., Rota coram Coccin. dec.23. num.7.*, non enìm poteſt imputari culpæ Arnaldæ, quod iſti teſtes formitèr non fuerint axaminati, adeòque cùm obierint nulla facta retractatione, habendi ſunt, ac ſi formitèr examinati fuiſſent ad tradita per *Maſcard. de probat. concluſ.33. num.12., & ſeqq., & concl.149., Rota coram Rembold. dec.352. num.10., & in Recent. dec.133. num.18., & dec.538. num.14. par.18., & deciſ.163. num.14. par. 19.* nàm ſubſtantia depoſitionis teſtium ſiſtit in iuramento, quod coram Notario præſtiterunt, *Rota deciſ.18. num.12. par.7. Recent., Gratian. diſcept. forenſ. cap.694. num.50. tom.4.*

56 Ab oppoſitionibus, quæ generatìm afficiebant iſtos teſtes, ad ſingulorum depoſitiones oppugnandas conuertebantur. Depoſitio primi teſtis, quæ fictionibus, & falſitatibus aſpergitur, hæc eſt *D. Paula Maria filia quondam Ioannis Antonij Calcia, & quondam D. Antoniæ eius Vxoris Iugalium.* = *Io dico, che il Signor Nicolò Maria è figlio naturale nato dalla detta quondam hora Antonia, e dal quondam Illuſtriſſimo Carlo Pallauicino, & è nato in tempo, che io habitauo con detta quondam Antonia mia Madre, quale era Vedoua di molti anni del ſecondo Marito, che haueua preſo dopo la morte del quondam Giouanni Antonio mio Padre. Sò le predette coſe per hauer viſto naſcere detto Signor Nicolò Maria, hauerlo viſto dare à Mamma, & hauerlo ſempre conoſciuto, e sò, che in Caſa della detta mia Madre Vedoua non praticaua altra Perſona, che detto Signor Carlo, e detta mia Madre non praticaua in altra Caſa, che con detto Signor Carlo, e sò, che detto figlio è figliolo del detto Signor Carlo per la pratica, che vedeuo era trà detto Signor Carlo, e detta mia Madre, e ſe haueſſe hauuta altra pratica, l'hauerci ſaputo ætatis annorum 50. circitèr, e Sorella vterina di detto Signor Nicolò, come l'hò detto di ſopra.* = Senſus oppoſitionis is erat, quòd Paula Maria in hac depoſitione, quibuſdam verborum inuolucris, data opera, veritatem diſſimulans, perplexè locuta ſit, nè poſſet comprændi, eſſetque velut rima quæpiam, per quam elaberetur: Hinc ſeiunctis primis verbis examinis, vbi Paula Maria dicitur filia Antoniæ Calciæ, quæ non ad teſtem, ſed ad Notarium referebant, & vbi dixit *è figlio naturale della detta quondam hora Antonia, e del quondam Illuſtriſſimo Carlo*, ſublata dictione *detta* tamquàm ex alio caracthere addita examini inferebant, quòd à dicta depoſitione hucuſque non proferebatur matrem

trem

Digitized by Google

trem fuiſſe Antoniam Calciam, cùm nihil aliud ſcateat, quàm *è nato dalla quondam hora Antonia*. Similitèr nihil probari ab alijs verbis, *& è nato in tempo, che io habitauo con detta quondam Antonia mia madre*, quod poteſt præferre veritatem, abſquè eo quod Marchio natus eſſet ex Antonia matre ipſius teſtis. Similisque interpretatio dabatur ſequentibus verbis. *Sò le predette coſe per hauer viſto naſcere detto Sig. Nicolò Maria, & hauerlo viſto dare à Mamma*, quæ non probant fuiſſe natum ab Antonia Calcia, & ſic totam huius teſtis depoſitionem ſecabant.

57 At verò non ità ex teſtibus veritas eſt inquirenda, transferendo verbum ex verbo, ſed colligandus eſt ſenſus, ex ſenſu, vt monuit *Gregor. in cap. Propterea 8. de verb. ſignific. tit.* 40. ibi = *Propterea ſi prolixam Epiſtolam meam ad interprætandum accipere te fortaſſe contigerit, rogo non verbum ex verbo, ſed ſenſum ex ſenſu transferri, quià plerumque dùm proprietas verborum attenditur ſenſus veritatis amittitur*, numquàm enim fieri poteſt, quod hinc, atquè illinc ab oratione verba carpendo, veritas, vt eſt reapſe percipi poſſit, vt probauit Auctor cenſuræ Symboli Apoſtolorum, & Theophilus Raynaudus. Vndè colligitur, quibus perplexitatibus, quibuſuè nodis cuncta inuoluantur, ſi contextus rerumque continuatam progreſſionem non aſpectemus.

58 Accipiatur itàque integer depoſitionis contextus, &, vt de ſua Epiſtola interprætanda rogauit Summus Pontifex Gregorius, deducatur ſenſus ex ſenſu, & nihil deſiderari poterit ad iudicandum hunc teſtem omninò ocularem ſuper maternitate Antoniæ Calciæ, *Sò le predette coſe per hauer viſto naſcere detto Sig. Nicolò Maria*. Si autèm per hæc verba, quæ antecedunt non ſatis expreſſum ſit, à qua matre ſit ortus, legenda eſt reliqua depoſitio, *e sò, che in Caſa della detta mia Madre Vedoua non praticaua altra Perſona, che detto Signor Carlo*. Et rurſum, *e sò, che detto figlio è figliolo del detto Signor Carlo per la pratica, che vedeuo era trà detto Signor Carlo, e detta mia Madre, e per hauermelo anche detto detta mia Madre, e ſe haueſſe hauuta altra pratica, l'hauerei ſaputo*. Porrò nihil huic depoſitioni deeſt, niſi id, quod Paulæ Mariæ videre non licuit *magis* enim *fert homo ſpectantium multitudinem quando iniuſtè iraſcitur homini, quam vnius aſpectum, quando iuſtè miſcetur Vxori, D. Auguſt. lib.* 14. *cap.* 19. *de Ciuit. Dei*, & dùm aſſeruit *per la pratica, che vedeuo era trà detto Signor Carlo, e detta mia Madre* ſatis explicauit conceptionem Marchionis ex Antonia, nàm mulier cæteroquin honeſta non debebat inuerecundè loqui, nec alitèr decebat materiam impuram, & ſordentem propriæ matris expromere. Non ergò prodeſt ad eruendam veritatem ſectio depoſitionis teſtium, quià, vt inquit *Text. inciuile eſt, niſi tota lege perſpecta aliqua particula eius propoſita iudicare, vel reſpondere. l. inciuile ff. de legib.*, neque cuiuſque verbi propria ſignificatio, nàm nulla ſunt verba adeò clara,

Digitized by Google

ra, & expedita, quin eis poſſit ſenſus falſus, & alienus inædificari; Quorſum nomina? vt ait *Text. in l. labeo ff. de ſuppellectil. legat.* niſi, vt demonſtrarent voluntatem dicentis, *nam prior, & potentior eſt, quam vox, mens dicentis*. Hinc vulgatiſſima eſt Iudicibus regula, dicta teſtium non eſſe criticanda *Farinacc. de Teſtibus quæſt. 68. num. 49. Rot. coram Merlin. deciſ. 164. num. 15., & in Rec. deciſ. 511. num. 11. part. 5. deciſ. 223. paritèr num. 11. part. 14.*

59 Vtquè conuellerentur omnes ſuſpiciones contrà teſtimonium Paulę Mariæ, quæ de viſu deponit longè antè motam litem, Marchionem fuiſſe filium Antoniæ Calciæ, ea addebatur reſponſio, quòd nulla eſt ratio, cur credi debeat hunc teſtem voluiſſe ex induſtria loqui perplexè, & æquiuocationibus vti, quemadmodùm contendebant Scribentes, nàm perindè erat falſum apertè deponere, & veritatem, ex æquiuocis occulere, quià voluntas decipiendi fuiſſet eadem, imò plus pertinet adeſſe mendacij intentio fallendi, quàm falſa vocis ſignificatio *cap. quiſquis 11. quæſt. 3., & cap. nec artificioſo 22. quæſt. 2. Leſſ. de iuſt., & iur. lib. 2. cap. 47. num. 36. Sayr. Clau. Reg. Sacerdot. lib. 5. cap. 6. num. 25., & lib. 12. cap. 2. num. 1. Del Ben. de iuram. cap. 4. dub. 3. num. 6.* ibi = *Per ſimulationem, adeòque data opera, ſeù ex propoſito alterum in errorem inducere eſt ſpecies mendacij, quæ dicitur duplicitas, per quam quis aliud habet in corde, & aliud foris oſtendit fallendi cauſa, Couarru. var. reſolut. lib. 1. cap. 1. num. 2.* vbi quod ſi mendacium contingat in his, quæ ad iudicium pertinent, etiamſi in re leuiſſima ſemper mortiferum peccatum eſt. Proptereà ſi Paula Maria æque grauitèr peccaſſet deponendo clarè, quod falſum contenditur, & illud deponendo cum æquiuocis eodem fallendi animo, non eſt credendum, quod illa ſtudiosè æquiuocis, & perplexitatibus (quæ nèc etiàm reperiuntur) ſuam depoſitionem conſperſerit.

60 Aduersùs Gonfredum teſtem alterum anni 1675. ſimilitèr obijciebant, quòd in ſua depoſitione plurima narrabat figmenta ſimillima veris. Ab iſto teſte veritas prolixius exprimitur. Deponit enim de Maritis Antoniæ, de numero filiorum, viduitate, de loco habitationis, de crebro acceſſu Caroli ad illam, & quod Antonia frequentèr ad illum accedebat, de Obſtetrice Cæcilia, de Nutrice Maria Muſſa, tunc viuente, & demùm de collocutionibus habitis cum Carolo patre Marchionis præferentibus iſtius amores cum Antonia. Adducit etiam cauſam ſuæ ſcientiæ, quià nempè habitabat propè domum Antoniæ, & propè domum Caroli, & à vicinitate omnia proſpectabat, adeòut ſit omninò teſtis ocularis, quòd Marchio Pallauicinus ab Antonia Calcia illegitimè ſit ortus. Si teſtis iſte verax omninò non fuiſſet perfacile depræhendi poterat tempore examinis oſtendendo quod, quæ narrauerat de Cæcilia Obſtetrice, & Nutrice, tunc viuente, de loco habitationis tàm propriæ, quàm Antoniæ & Caroli, erant falſa. Nequè credibile eſt,

quod

Digitized by Google

quod illi Senatores, & Amici, qui contrà Marchionem in lite donationis partes Principis Nicolai agebant, quos vidimus intentos ad ea, quæ nouis iſtis teſtibus parabantur à Marchione, apertas falſitates Gonfredi diſſimulauerint, dùm per iſtos teſtes ſtirpitus omninò conuellebatur exceptio ſpurietatis Marchionis, cùm deponant nedùm de matre Antonia Calcia, quam conſtat à nemine verſam in dubium, ſed de illius viduitate, quum Marchionem concepit.

61 At eiuſmodi teſtis, qui ex anno 1675. vſquè ad hunc diem verax habitus eſt tria mendacia nunc protuliſſe dicitur, quibus totum inficitur, ac labefactatur examen: Primùm ducebant ab domo, in qua ſe tempore conceptionis Marchionis teſtis habitaſſe affirmauit, dùm ab Inſtrumento locationis conſtabat locationem factam à Gonfredo initium habuiſſe 15. Ianuarij 1650. vndè ab iſta domo non potuit videre conſuetudinem Antoniæ Calciæ cum Carolo, quę præceſſerat annum 1649. Alterum mendacium Gonfredi eruebatur ex malè indicata domo habitationis Antoniæ Calciæ, dùm per exhibitum Inſtrumentum locationis oſtendebant, quod eam domum conduxerat Ioannes Auguſtinus Galea ſub annis 1649., & 1650., proindèque ſi dictus Galea inhabitabat hanc domum, eam habitare non poterat Antonia Calcia. Tertium deniquè mendacium conſtituebant in eo, quòd Gonfredus ab eius domo dictam conſuetudinem Caroli cum Antonia proſpexiſſe dixit, *e con tal' occaſione vedeuo, che detto Signor Carlo praticaua ſpeſſo con detta Antonia, & eſſa andaua la mattina in detta ſua Caſa*, aſſerentes, quòd ex domo Gonfredi ob inflexionem viæ, nullus eſt proſpectus ad domum Antoniæ Calciæ.

62 Facilè tamèn hi quoquè nodi ſoluebantur, nàm demonſtratum fuit, Gonfredum fuiſſe Generum Martini Maſſoni conductoris dictæ domus, & habitaſſe cum illo vſquè ad obitum aliquot annos antè conceptionem Marchionis, & demùm Socero defuncto, domum ipſam nouo locationis Inſtrumento conduxiſſe, vndè perperàm initium habitationis Gonfredi ſumebatur ab iſta locatione, non obſtante quod partita extracta à Pallauicinis, & Lomellinis non præceſſerat habitationem Gonfredi cum dicto Maſſono, quia hæc eſt partita diuerſa, & ab alio libro extracta, vndè ſingulis perſpectis vtriuſque libri partitis ab Arnalda exhibitis, euanuit dubium, & claruit, quod ante annum 1649. Gonfredus in eadem domo habitauit. Non abſimili reſponſione corruebat mendacium, erutum ab domo Antoniæ, quæ licèt locata Galeæ, adhùc per ſublocationem retinebatur ab ipſa Antonia, vt conſtitit ex partitis libri dictæ Galeæ à publico Notario extractis. Spreta difficultate, quod detractio facta fuit non citatâ Parte, quià vbi adeſt adminiculum dicti teſtis antiqui, partitæ talitèr extractæ cum depoſitione teſtis concordantes optimè perſuadent, præſertim quià facilè potuiſſent

DD.

Digitized by Google

DD. de Lomellinis, & Pallauicinis ſi verè non eſſent, illas falſas demonſtrare. Et ne quidquàm remaneret, cui errores, falſitates, ac dubia non obijcerentur, ad ſuſpicionem falſitatis trahebatur quoquè partita libri dicti Galeæ ità ſe habentis 1648. *à dì 6. Nouembre hò appiggionato la metà di detta Caſa alla Signora Antonia Calcia per lire cento con conſenſo di detto Magnifico Franceſco Maria Imperiali*. Afferebant enim mandatum Rotæ Genuenſis, quo conſtabat dictum Imperialem obtinuiſſe immiſſionem ad dictam domum die 19. Maij 1649. Sed non minùs clarè ſubuerſa eſt hæc ſuſpicio, quàm aliæ, nam oſtenſum fuit dictum Domum fuiſſe legatam dicto Imperiali vſquè de anno 1645., & ab eodem Inſtrumento allato per Cameram, conſtat dictum Imperialem exegiſſe penſiones eiuſdem domus pro annis præcedentibus dictum mandatum de immittendo. Quod ad inflexionem viæ attinet, vndè probabant tertium mendacium Gonfredi, hæc nullius conſiderationis habita fuit, dùm etiamſi via inflexa eſſet, vt ab domo Gonfredi non proſpiceretur domus Antoniæ, quòd Arnalda negabat, adhùc vera eſt cauſa ſcientiæ ducta à vicinitate, quià quæ oculis inſpicimus, mente compræhendimus, & ideò teſtis reputandus eſt verax in eo, quòd aſſerit ſe vidiſſe mutuum acceſſum intèr Carolum, & Antoniam, cùm tranſeuntem vtrumque per viam ſœpè conſpexiſſet, & ſciret aliundè, quid inter vtrumque intercedebat. Secundum enim viſa, & audita mouetur teſtis ad reſpondendum *S. Thom. ſecunda ſecundæ quæſt. 70. art. 2. ad 2.* Sublatis hiſce dubietatibus tàm dilucidè ſolutis fortiùs intrat præſumptio, quòd teſtis non voluerit in propriæ conſcientiæ detrimentum falſum deponere fauore Marchionis abſentis, cùm in omni hominum genere quantumuis peruerſo, & deprauato difficilè ſit reperire quempiam, qui non rogatus, vt falſum deponat, vltrò velit eſſe falſarius, & periurus, per ea, quæ obſeruant *Roland. à Vall. conſ. 38. num. 50., & ſeq. libr. 1. Vermigliol. conſil. 192. num. 2., Conciol. alleg. crim. verb. falſum reſolut. 6. num. 2., & 3., Rot. deciſ. 17. num. 10. poſt Merlin. de Pignor., & deciſ. 787. num. 23. part. 18. Recent., & in Foroſempronien. Teſtamenti 4. Martij 1695. §. Reſpectu coràm Cardinali Caprara.*

63 Itàque omnes planè obiectiones, quæ contrà hanc probationem vberiori quinque teſtium numero conſtantem, iaciebantur, tales eſſe DD. perſpexerunt, quæ, vt facile quæcumque res poſſunt, illam exagitarent potiùs, quam conuellerent, facilè enìm eſt cuiquam ſcrupulos, & ambiguitates excerpere, & trabem, vt prouerbio dicitur, in omnibus inuenire, quià in judicijs probabili demonſtratione ſtatuta legibus, vtimur, nèc fas eſt, à poſſibili errore, qui in juridicis probationibus latere poteſt, & à formidine de oppoſito diffinitiuas ſuſpendere, minuſue in contrarias labi ſententias, cùm nulla in humanis actibus eſſe poſſit certitudo, quę dubitationibus, ſuſpicionibus, ac fallacijs non ſit obnoxia. Nihil enim, niſi in demonſtratiuis omninò certum reperitur.

64 Nunc

64 Nunc ergò, vt præmiſſus ordo expetit, etiàm alia probatio, quæ iure omnium robuſtiſſima habita fuit, ab obiectis difficultatibus, eſt vindicanda. Deſumitur hæc ſecunda probatio à ReIudicata Senatus Genuenſis inducta ſuper acerrimo Iudicio nullitatis donationis ſcutorum argentorum 100. mil., quod actum eſt inter fratres, tantæque litis materiam tribuebat mater Marchionis. Contendebat Princeps Antoniam Calciam tempore conceptionis fuiſſe maritam Riccardi de Vuoilin, atquè ideò donationem per leges irritandam, ob ſpurij incapacitatem, *Gloſ. in §. Vltimo ſub verſ. Participium Auth. quib. mod. effic. ſui. Oinot. inſtit. de hæred., quæ ab inteſt. defer. de prim. ordin. ſucced., cap. de ſucced. Lib. nat. Paul. de Caſtr. in l. ſeruus teſtamento C. de legat., Alex. conſ. 202. vol. 6. colum. 1. Cephal. conſ. 25. vol. 1. Dyn. de ſucceſſ. ab inteſt. n. 14. Marcheſilan. eod. tract. memb. 2. art. 1. n. 1. Lucidor. de illegit. in prælud. n. 34., Lup. eod. tract. Comment. 1. §. 5. n. 9., Peregr. de iur. Fiſc. lib. 3. tit. 18. Nicol. de Vbald. de ſucceſ. ab inteſt. par. 1. ſub n. 48. Cyriac. contr. 8. n. 8., & 9. Trentacinq. reſol. 1. n. 3. lib. 1. de Noth., & Spur. Antunez de Donat. Reg. lib. 3. cap. 18. ſub n. 67., Mart. de ſucceſſ. legal. par. 1. quæſt. 16. art. 1. ſub n. 16. 19., 20. Card. de Luc de donat. diſc. 62. n. 2. Conſtantin. ad Statut. Vrb. annot. 37. n. 38., Chriſtin. Deciſ. Belgic. 198. per tot. lib. 1., Larr. dec. 96. n. 19.*, Contrà Marchio ſuam, & matris propulſabat iniuriam, atquè damnum, edendo probationem obitus dicti Riccardi, & quamdiù durauit hoc diſſidium, durauitque ſeptem annos, tandiù ſtetit in hoc iudicio Antonia Calcia tamquàm vera mater Marchionis, maximequè notandum, quod ab actis hinc, & indè geſtis, nulla, vèl leuis vmbra ſuſpicionis id temporis accidit, vndè ad dubium traheretur maternitas Antoniæ Calciæ, vt tandèm Senatus diffinitiuam pronunciauerit fauore Marchionis.

65 Hęc ſententia in petitorio lata efficit Marchionem capacem donationis Paternæ, & vndè eſt explicitè deciſiua validitatis donationis, indè profluit etiàm Deciſio ſuper qualitate matris Marchionis, nàm vbi priùs nuptiæ cum Riccardo à Principe obiectæ fuerant, ſi poſtmodùm viduitas probata non fuiſſet, donatio omninò conſiſtere non poterat legibus apertè, vt oſtendimus, refragantibus, proindequè hæc ſententia lata eſt ſuper ſtatu Perſonæ cum legitimo contradictore, quæ omnes etiàm non citatos afficit, & in quolibet iudicio probat matrem Marchionis fuiſſe Antoniam Calciam, ob cuius viduitatem canonizata fuit validitas donationis, ita quidem, vt hæc maternitas in dubium reuocari non liceat, tanta eſt auctoritas Rei Iudicatæ in cauſa ſtatus probatæ, *Maſcard. de probat. concluſ. 794. n. 3. verſ. ſecus Merlin. Pignattell. contr. forenſ. 32. n. 10., Angel. de confeſſ. lib. 1. quæſt. 7. effect. 5. n. 41., & ſeq., Palm. deciſ. Lucen. 179. n. 19. Rot. coram Bich. dec. 312. n. 14. cor. Emerix Iun. dec. 915. n. 2. dec. 104. n. 8. par. 19. to. 1. rec., & cor. R.P.D. Anſald. dec. 76. n. 4., in Comen. Capellaniæ 4. Maij 1703. §. Nèc aduertendum cum ſeq. cor. Eminentiſs. de la Tremoille, in Eugubina Tranſactionis 27. Ianuarij 1712. §. Abſolu-*

Digitized by Google

ſoluta cor. R.P.D. Lancetta, in Romana ſideicommiſſi de Auila ſuper reſeruatis 9. *Iunij* 1713. §. *Maximè cor. R.P.D. Anſald., & in Burgen, iuris viſitandi de Bribieſca* 12. *Ianuarij* 1714. §. *Competentia coràm Eminentiſs. Scotto*, quod procedit non ſolum in ijs, quæ oculis corporeis leguntur ſcripta in ſententijs, & Re Iudicata, verum etiàm in ijs omnibus, quæ velut neceſſarium antecedens, vt in hypotheſi, fuit viduitas Antoniæ Calciæ, cauſam dederunt Rei Iudicatæ, & in iſta præſuppoſita habentur *Spad. conſ.* 241. *n.* 23., *& ſeq. vol.* 2. *Dexart. deciſ. Sardin.* 100. *n.* 17., *Rot. cor. Seraphin. dec.* 776. *n.* 1., *&* 2., *coràm Cerr. dec.* 566. *n.* 6., *& in Romana hæreditatis de Ruſpolis* 13. *Iunij* 1704. §. *Iure meritoque*, *&* 2. *Martij* 1705. §. *Ex quibus coràm Reuerendiſſimo Molines*.

66 Demonſtrauimus ſuprà, quæ ab vtroque fratre impenſa ſint ſtudia, pro reperienda qualitate Antoniæ Calciæ, vndè pendebat cauſæ deciſio, quæ anno 1668. in iudicio ſummario finem habuit, & poſteà in Vrbe coràm Cardinali Lazzaro Pallauicino, & Principe Ciuitellę Iudicibus Compromiſſarijs in petitorio reaſumpta, demum coràm Senatu Genuæ abſoluta fuit. Expedit hìc propellere, velut vno faſce collecta omnia, quæ obijciebantur aduersùs hæc præparatoria vtrinque acta, quibus oſtenditur, quod quidquid actum fuit, tùm antè iudicium anni 1668., tùm etiàm antè alterum adſcriptionis, per Nobiles Pallauicinum, & Spinulam, in vnam Antoniam Calciam collimauit, vndè magis neruoſa redditur probatio ab ipſis iudicijs eruta.

67 Obijciebant autèm, quod Princeps nullam ſcientiam habuit, quod mater Marchionis eſſet Antonia Calcia, vndè nullam potuit inſtructionem dare Agenti ſuo Scortiæ Genuæ commoranti, vt, an eſſet Vidua, vel nupta, perquireret: quod nequè Auus, & Tutor, Centurionus quidquàm ſciuit de hac Maternitate: quod Scortia nullam à Principe inſtructionem, nullamque notitiam habuit Antoniæ Calcię, niſi poſt quam vidit fidem illius Matrimonij cum Riccardo Vuoilin. Itidèm quod Marchio ſemper ignorauit, à qua matre eſſet ortus, quod nobiles amici Simon Pallauicinus, & Hieronymus Spinula, nec non Bottinus, anno 1675. omninò in obſcuris verſabantur, ac prorſus ignari erant illius *Viduæ Antoniæ*, cui cognomen addiderunt ab examine dd. teſtium. Hæc ſummatìm relata, fuſius inc omplexam, ac penè dixerim luce clariorem veritatem aſpergebant

68. Quid enìm incredibiliùs eſt quam id, quod ipſi naturæ refragatur, quodque ad ipſam impoſſibilitatem ſtatìm illidit? Incongrua enim eſt aſſertio, quod Princeps quæſiuerit Maritum Antoniæ Calciæ, quo eam in conceptione Marchionis oſtenderet Adulteram, in ſcientia illius maternitatis peregrinans: Similitèr, quod Scortia viſa fide Baptiſmatis vbi exprimitur mater *N. N. Vidua*, maioris expers notitiæ, fortè inciderit in matrimonium Antoniæ Calciæ, in alia Parochiali Eccleſia S. Georgij repertum, illudque attulerit Cen turioni, vt in iudicio vteretur, ſed priùs, quàm viderit iſtam matrimonij fidem,

Digitized by Google

dem, nominis Antoniæ Calciæ fuerit hoſpes, itaut per ſe ignoraret matrem Marchionis, nèc aliundè à principe inſtructus, tamèn illam Summo Studio exquiſiuerit, & inuenerit! Item, quod Centurionus contempſerit fidem matrimonij delatam à Scortia, propterea, quod ſciret, Calciam non eſſe matrem Marchionis, & tamèn non ſolum retinuit penès ſe d. fidem, ſed quo firmius conſtaret de Adulterio Calciæ iuſſit ſibi afferri fidem Baptiſmatis filiæ d. Antoniæ = *anzi mi diſſe, che procuraſſi di farli hauere la fede del Batteſimo della figlia dell' vltimo Marito, la quale pure l'ho conſegnata*. Cætera id genus omnino inueriſimilia paritèr iaciebantur in Marchionem, qui nec nomine tenus Antoniam Calciam noſcens, eam ſibi in matrem aſſignaſſet, obitum illius Mariti perquirens, vt oſtenderet ſe non ex adulterio natum. Pallauicinus, & Spinula in tenebris paritèr ambulantes, caſu velut, manibus Antoniam Calciam apprehendiſſent, inſcio Marchione, eamque coràm Senatu tamquàm matrem produxiſſent ad demonſtrandam qualitatem naturalitatis Marchionis. Si autèm omnes iſti, incerto coniectu, matrem Marchionis veſtigantes (vt contendebant Scribentes) in vnam Antoniam Calciam coiuiſſent, euentus ſimilitudini accederet, miraculoſi confluxus Apoſtolorum Hieroſolymis in felici obitu B. Mariæ Virginis, ad quem inſcij ex varijs mundi partibus conuenerunt, vt narrat *Card. Baron. in annal. ad annum Chriſti* 43.

69 Cæterùm languidiora hæc obiecta redduntur, tùm à notorietate, tùm à duratione illius iudicij: Quod attinet ad notorietatem eam probat Princeps Stephanus Pallauicinus ſub finem anni 1675. hæc ad Marchionem Scribens, *Gia è fatta caoſa paleſe à tutto il Mondo*: Vnde nihil facilius fuiſſet, quam reperire veram Matrem Marchionis, ſi vera Mater non fuiſſet Antonia Calcia. Durauit autèm diſſidium ſeptem annos, & fuit diſcuſſa validitas donationis in iudicio petitorio, & eo pendente abſolutum fuit aliud iudicium adſcriptionis Marchionis ad nobilitatem pro qua aſſequenda opus fuerat Teſtes examinare, qui expreſſius Matrem, & viduitatem Matris exprimerent, vidente omnia Centuriono, & alijs Principi adhærentibus, & præceteris notabiliſſimum eſt, quod non ſolum Scortia Agens Principis extraxit fidem Matrimonij Antoniæ Calciæ anno 1668., ſed Princeps die 12. Nouembris 1674. iterùm eandem fidem extraxit, vndè conijcere licet, quod tàm ipſe Princeps, quam illius Tutores, & tot alij, qui Principis partes fouebant à principio vſque ad finem iudicij nullam aliam pro Matre Marchionis habuerunt, quam Antoniam Calciam.

70 Reiecta penitùs ea interprætatione, quod princeps in eo errore verſatus ſit, vt putauerit Antoniam Calciam fuiſſe Matrem Marchionis, atquè ipſi Marchioni expediens fuerit Principis errorem ſequi *ad occultandam veram Matrem*, quoniàm ex præmiſſis oſtenſum fuit, quam abſit ab hiſce actis, qui tam diù durarunt, & toti Vrbi erant

ſi ;-

Digitized by Google

notiſſimi, erroris præſumptio, cùm cæteroquin per id genus argumentum cuicumque facile eſſet à laqueo veritatis ſuffugere; Et proſternitur etiàm hæc aſſertio ab ea circumſtantia, quod Marchio fidem Matrimonij Antoniæ Calciæ primus extraxit, nempè de menſe Iulij anni 1668. vndè veroſimiliùs obiectaſſent Defenſores, ſi protuliſſent, quod Princeps ſecutus fuit errorem Marchionis; Præſertìm cum in ſcripturis affirmauerint antè diem vndecimam Auguſti anni 1668. Antoniam Calciam, nequidèm nomine, Principi fuiſſe notam, quæ omnia à toto rerum complexu paradoxa videntur.

71 Nèc obſtat, quod Iudices Compromiſſarij Romæ, coràm quibus cauſa per aliquod tempus fuit agitata nullum laudum promulgauerint, & quod demùm in ſententia Senatus Genuenſis nulla fiat mentio Antoniæ Calciæ, nequè de Spurietate Marchionis, imò quod in Proceſſu huius cauſæ, neque fides Matrimonij, nequè fides obitus Viri regiſtrata fuerit: Quoniàm multiplex hoc obiectum facillimè diluitur.

72 Non enim, ex eo quod ab Arbitris nullum prolatum eſt laudum, euincitur, quod in illo Iudicio arbitramentali] ab vtroque fratre in Matrem Marchionis producta non fuerit Antonia Calcia; Equidèm meminiſſe in primis deberent ſcribentes, quod priùs affirmarunt, vt cauſam falſitati Teſtium anni 1675. aſſignarent, eos nempè fuiſſe inductos per fraudem, vt aboleretur macula hæc Spurietatis, quam in hoc Iudicio modò negant fuiſſe Marchioni inſperſam. Cæterum ab allegationibus facti, & iuris veritas omninò ineluctabilis euincitur, quod ad irritandam donationem Princeps Marchioni obijciebat qualitatem Adulteri, vt patet ex ſcriptura Aduocati Ridolphini, qui in §.5. hæc habet: *Cæterum in præſenti videtur ceſſare omnis difficultas, quia conſtat D. Aduerſarium eſse Spurium tamquàm natum ex Antonia anteà coniugata, Summario num.* 2. In Summario vero allegato *num.* 2. extat fides Matrimonij Antoniæ Calciæ cum Riccardo Vuolin, quæ extracta fuit dicta die 12. Nouembris 1674. Sic paritèr legitur in alijs Scripturis editis in eo iudicio ex parte dicti Principis: E' conuerſo conſtat, quod Marchio ad ſuam, & Antoniæ Matris propulſandam iniuriam, aſſerebat ſe natum ex Matre, cum qua Carolus Pater potuiſſet Matrimonium inire proptèr libertatem adeptam per obitum Viri, vt ex ſcriptura Patroni inter alias ſcripturas reperta in ſcrinijs eius Marchionis ibi = *nam ex fide mortis mariti, & ex fide Baptiſmatis mei Principalis patet, quod ipſe non eſt ortus tempore Matrimonij*, vndè excludebat obiectum Matris adulterium, & ideò lectis dd. allegationibus vtrinque datis in eo iudicio Dominis omninò conſtitit, fuiſſe deductam, & reſpectiuè propulſatam maculam adulterij in conceptione Marchionis.

73 Ruit quoquè reflexio, quod in Decreto definitiuo Senatus nulla habeatur mentio, nequè Matris Marchionis, nequè impictæ Spurie-

ta-

tatis; Etenim per hanc argumentationem omninò nihil concluditur, nam vltimum definitiuum decretum a Senatu promulgatum die 27. Decembris 1675. nihil aliud continet, niſi quod propoſito dubio, an donatio facta Marchioni eſſet valida in totum, *raccolti li Voti è ſtata d. propoſizione approuata per Sereniſſimum Senatum ad calculos omnibus in pleno numero congregatis, & duobus dumtaxat contrarijs, cæteris fauorabilibus concurrentibus*. Cùm itaquè ab hoc poſtremo decreto terminatum fuerit diſſidium, mediante declaratione, quod donatio fuit valida, nulla facta mentione nullitatis, quam Princeps obiecerat, ab argumento Fiſci illud conſequeretur, quod Senatus validam donationem declaraſſet, contrà quam nulla nullitas fuerat obiecta, vtpotè in ipſo decreto non enunciata, quo ſanè nihil abſurdius.

74 Sed ſtirpitùs etiam conuellitur hæc obiectio à ceſſione iurium, quam Princeps fecit Officio Pauperum, in qua tenaciſſimè inhærens ſuis prætenſis iuribus contrà Marchionem, expreſſit cedere facultatem *di pretendere, che la donazione per la preteſa qualità della figliazione di eſſo Sig. Nicolò Maria debba ridurſi alli ſoli alimenti*. Eccè quod à qualitate Matris adulterium arguens Princeps proponebat nullitatem donationis, quia Spurij nihil aliud à Patris ſubſtantia conſequuntur, niſi ius alimentorum. His adſtricti ſcribentes tandèm addebant, quod in illo iudicio non ſola ſpurietas deducebatur, & quod Princeps aliam nullitatem ſimùl proponebat; Sed hæc argumentatio vlteriorem non meretur reſponſionem.

75 Quod ad acta ſpectat, in quibus regiſtrata non legitur nequè fides Matrimonij, nequè fides obitus Riccardi, ſatis diluit obiectionem atteſtatio Cauſidicorum Genuenſium, qui fidem faciunt, vſu ibi non eſſe documenta, & ſcripturas in actis producere, quum lites apud Senatum aguntur, ibique vigere ſtylum iura ſub aſpectu Senatoribus ſubijcere, & quid in eis continetur exprimere, cui atteſtationi fidem eſſe dandam firmat *Card. de Luca de Iudic. diſc.35. num.72., Rota coram Gregor. deciſ.484. num.5. deciſ.102. num.5. part.14. deciſ.123. num.6. part.15., & deciſ.548. num.16. part.19. tom.2. rec.*

76 Omnibus itaquè ſuſpicionibus, ac dubietatibus in has probationes addenſatis finem hunc imponebant, Cameræ, præfatiſque Nepotibus collitigantibus ſufficere demonſtrare contrarias probationes, non ità includere maternitatem Antoniæ Calciæ, vt Maternitatem alterius Mulieris excludant. Si enim (vt pergebant) non obſtantibus contrarijs huiuſmodi documentis fieri potuit, vt alia Mulier præter Antoniam Calciam pepererit D. Marchionem, euidentèr ſequitur, contrarias probationes eſſe æquiuocas, nequè perfectè, & pernecesſè concludentes, quales eſſe oporteret.

77 Porrò ad probandam conſanguinitatem, præſertim in antiquis, & con-

contra Fiſcum, cui Ius Succeſſionis non aperitur, niſi conſumptis omnibus Cognatis Defuncti vſque ad decimum gradum, cuius initium annos ad minùs centum quinquaginta complectitur, quas probationes admittent Tribunalia, ſi has non admittunt? Adſunt Teſtes de viſu deponentes omnia, pratèr Marchionis conceptionem, cui Teſtes adeſſe non poſſunt, ſaltèm non ſolent: adſunt Iudicia legitimis contradictoribus inſtructa: adſunt etiam tot circumſtantiæ extrorſum coactæ, vt difficile admodùm ſit aliam Matrem reperire, quæ tot probationibus ad hoc Iudicium præcedentibus, ac omninò legitimis poſſit demonſtrari; Quis enim intèr homines adeò ſagax, & ſollicitus eſt, qui ſtatim, vt adoleuit, ſe obſtetricis, Nutricis, & famulorum muniat teſtimonio, nè moriente poſtmodùm Matre, & Collateralibus, excluſis Filijs Nepotibus, & vſque ad decimum gradum poſteritate reliqua, omnium hæreditates capiat Fiſcus? Cui etiam remaneret ſuffugium, eiuſmodi Teſtes, & ſi antiquos, & præmortuos, flocci eſſe faciendos, vti ſine contradictore interrogante examinatos, proùt examuſſim dicebatur in iſta concertatione.

78 Hinc profectò ſic vndiquè Fiſco ſepiuntur exitus, vt neceſsè fuerit veritatem fateri, quod nempè probationes Arnaldę includunt Maternitatem Antoniæ Calciæ; Quod verò non item excludant maternitatem alterius Mulieris, toto animo conceditur, quia nulla probatio eiuſmodi eſt, vt negatiuam demonſtret, cum hæc per rerum naturam probari non poſſit *leg. Actor* 23. *Cod. de Codicill.*; Quod quidèm adeò verùm eſt, vt Iudices contrà veritatem, quam ipſi norunt, tenentur iudicare, proptèr probationes contrarias, cuius doctrinæ rationem optimam aſſignat *S. Thomas* 2.2. *quæſt.*67. *art.*2. quia nempè iudicare pertinet ad Iudicem, ſecundum quod fungitur poteſtate, & ideò informari debet in iudicando non ſecundum id, quod ipſe nouit, tamquàm priuata perſona, ſed ſecundùm id, quod ſibi innoteſcit tamquàm perſonæ publicæ. Debet igitur magis ſequi Inſtrumenta, Teſtes, & huiuſmodi legitima documenta, *quam id, quod ipſe nouit, tamquàm priuata Perſona*. Eſſet igitùr iudicium iniquum, ſi poſthabitis Teſtibus, & documentis Arnaldæ, alia Mulier iudicaretur Mater Marchionis, cuius nulla extat fides, quandoquidèm Tribunalia non iudicant, ſecundùm quod ſcitur extrà iudicium. Eòque magis in iſto caſu ità procedendum proptèr multiplicem Matrem, quam numquam ſibi conſtantes Pallauicini, & Lomellini concordes cum Fiſco, Marchioni aſſignarunt, cum cęteroquin per concludentes, & omninò veraces probationes debeant docere de alia Matre, quæ elidant probationes iàm factas, & conſtantes, quod Mater Marchionis fuit Antonia Calcia, vt benè docet *Card. de Luca de empt. diſc.*24., & *nu.*10. *vſque ad finem*, *Rota coram Anſald. deciſ.*55. *num.*5., & *deciſ.*181. *num.*2., & 3.

 part.

*part.*7., *& deciſ.*270. *num.*25. *eadem part.*7., *& deciſ.*157. *num.*2., *&* 3. *part.* 10. *rec.* Imò quod teneatur coarctare negatiuam Maternitatis Antoniæ Calciæ iam probatæ deducitur ex firmatis per *Rotam deciſ.*430. *num.*14., *&* 15. *part.*10., *& deciſ.*319. *num.*9. *part.*17. *rec.*, *& in deciſ.*14. *num.*13. *coram Anſaldo*. Et probatio Arnaldæ eò magis præſtat, quòd ea fuit approbata ab ipſo Marchione, de cuius hæreditate agitur, vt proindè mirum ſit, quod externi, qui ſucceſſionem affectant, quos longè magis ignaros, quam fuerit Marchio lex præſumit, velint refragari conſanguinitati, quam defunctus ipſe probauit, & admiſit, qui præcæteris præſumitur conſcius ſuæ Filiationis, & originis, vt benè docet *Rota dec.*133. *nu.*1., *&* 2. *part.*15. *rec.* ibi = *& propoſitæ ſunt claræ literæ patentes in quibus ipſe Hieronymus ſe ſe profitetur qu. Matthæi alterius Matthæi, & planè vti non poteſt hæres obſiſtere confeſſioni ſui Auctoris, ita poteſt eiuſdem confeſſioni inſiſtere, qui ſe prætendit hæredem*.

79 Succedit tertia probatio, quam facit publica fama Genuæ reſonans de Matèrnitate Antoniæ Calciæ, quæ è factis, velut è Fonte naſcitur, & habet vim cõſenſus, & veluti publici Teſtimonij, vt inquit *Quintilian. Inſtit. lib.*5., & vbi agitur de Conſanguinitate probanda antè annos 56., vèl ad ſummum antè annos 60. eſt optima probatio ad omnes omninò effectus, *Maſcard. de probat. concluſ.*411. *per tot.*, *Redenaſc. conſ.*62. *à num.*12. *ad* 15., *Rota deciſ.*125. *num.*11., *& ſeqq. part.*15. *rec.*

80 Probatur autèm hæc fama nedùm ab examine trium Teſtium anni 1665., & ab examine aliorum anni 1675., necnon ab ipſis Iudicijs adſcriptionis ad nobilitatem, & nullitatis donationis, quibus adiacent tot circumſtantiæ ſuperius expenſæ, ſed eam etiam nunc vigere probant multi alij Teſtes allati per Arnaldam, qui vnanimitèr deponunt, Matrem Marchionis non aliam fuiſſe, quam Calciam, & Paulam Mariam fuiſſe ſempèr reputatam ſororem Marchionis, & deſcendunt etiam ad communem famam, quod Arnalda publicè credebatur Marchioni coniuncta, cumque verſemur in antiquis, hi Teſtes, etiamſi nulla alia probatione muniti eſſent, plenam facerent Conſanguinitatis probationem.

81 Sed huius famæ publicæ probationes etiam petuntur, tùm ab ipſo Fiſco, tùm ab eius Conſortibus. Fiſcus enim examinauit duos Teſtes, ad profternendam probationem Arnaldæ, Romam accitos, quorum alter nempè Ambroſius Columbus poſtquàm deſignauit aliam nullius coloris Matrem, ità ſupèr articulo reſpondit = *E quando diſſi d'auer inteſo dire nell'anno* 1663., *e* 1664. *da Seruitori di Caſa di d. Sig. Carlo, che vna certa Signora d'anni* 45. *era ſtata, ò era Madre del d. Nicolò Maria inteſi dire, mà non sò da chi per Genoua, che vna tale Antonia Calcia era ſtata Madre del d. Nicolò Maria*.

Huic Teſti alioquin mendaci magna fides præſtanda eſt in eo, quod

aſ-

Digitized by Google

aſſerit annis 1663., & 1665. audiuiſſe *per Genoua, che vna tale Antonia Calcia era ſtata Madre del d. Nicolò Maria* = nam verum eſſe creditur, quod exciderit imprudenti, quia id vacat fictionis ſuſpicione, & omnia, quæ profert lingua prolapſa, ſunt certioris fidei, quod elegantèr explicant hi uerſus

Sæpè Neptolemi pro nomine nomen Oreſtis
Exit, & errorem Vocis, vt omen, amo.

ſed etiam quià id depoſuit examinatus à Fiſco, contrà Arnaldam, & ſupèr Articulis, vndè plenam contrà Fiſcum facit probationem, *Seraphin. dec.*1073. *n.*9., *Bich.dec.*628.*n.*17.*& in rec. dec.*774. *n.*3.

82 Demùm probant eamdem famam ipſi Pallauicini, & Lomellini modò coniuncti cum Fiſco, qui ex prænotione eiuſdem Matris ſupplicem libellum Sanctiſſimo Domino Noſtro porrexerunt contrà Cameram exponentes iniuſtitiam occupationis bonorum ob Conſanguinitatem Arnaldæ ibi = *eſſendoſi ammeſſe ad Cauſam sì Girolama Calcia Arnaldi Nipote di Antonia Madre di d. Marcheſe, sì finalmente il Monaſtero di S. Bernardino per Suor Maria Coſtanza iui Monaca, che ſi aſſeriſce figlia del medemo Defonto* = & infra = *Onde mentre concorrono à queſt' Eredità vn Parente Materno &c.* = Hæc confeſſio prolata in principio litis, certioris teſtimonij loco habenda eſt, ad coadiuuandam probationem Conſanguinitatis ex fama, quia non inconſultò defluxit, ſed multos auctores habuit, viris præclariſſimis conſilium, & protectionem afferentibus, qui ex notitijs Genua tranſmiſſis, maturè rem conſiderarunt, & notabilis eſt ingenua, & libera aſſertio parentelæ inter Marchionem, & Arnaldam *Nipote di Antonia Madre di d.Marcheſe*, vbi in ancipiti poſuerunt Filiationem Mariæ Conſtantiæ, *che ſi aſſeriſce figlia del medemo Defonto*, qui modus loquendi adeò diſsimilis veritati inquirendæ potior habetur *Text, in leg. Vnica* §. *Sin autèm Cod. de caduc. tollen.,leg. cum Prætor ff. de Iudic. Pariſ. conſ.*50. *num.*15. *lib.*4., *Menoch. conſ.*85. *num.*110.*verſ. quod non fuerit, Rota deciſ.*393. *num.*11., *&* 12. *par.*18.*rec.*, *& in Romana Iocalium ſuper adamantibus maioribus* 21. *Martij anni currentis* §.18. *cor. Reuerendiſs. Anſaldo*.

83 Propterea quidquid excipiebant, vt prolapſam veritatem declinarent, tum ab defectu mandati, tum ab errore contracto, nihil efficere potuit, quamobrem adeò libera confeſſio accepta non fuerit tamquam ingenua conſanguinitatis Arnaldæ probatio; cùm credibile non ſit, illam fuiſſe ab Defenſoribus Vrbis inſtitutam, abſque fundamento relationum à Genuenſibus (apud quos hæc nota erant) tranſmiſſarum, præſertim quod vnus ex litigantibus per id tempus Romæ morabatur, & afficit quoque Fiſcum, quandoquidèm ea robur adijcit probationi conſanguinitatis, quæ abigit prætenſam vacationem hæreditatis, & bonorum Marchionis, *Ruin. conſil.*128. *num.*16. *lib.*2., *Ciarlin. d. cap.*23. *num.*34., *Angel. de confeſs. tom.* 1. *lib.*2. *qu.*7. *num.*11., *Adden. ad Gregor. deciſ.* 248.*nu.*15. *et dec.*349.

 num.

Digitized by Google

num.8., Rot. in Rec. par.1. deciſ.472. num.8. par.10. deciſ.334. nu.1. & ſeqq. & in d. Auenionen., ſeu Vaſionen. Primogenituræ penès Balducc. d. deciſ.12. num.12. & 11. Decembris 1701. §. Et in puncto, & §. Nec quidquam coram bo.me. Muto.

84 Ad prædictas probationes, quæ ſingulæ Fiſcum ab hæreditate depellerent, poſtremò copulabatur quaſi poſſeſſio conſanguinitatis Arnaldæ. Declarat enim *Gloſ. in d. cap. Aſſerte de præſumpt.*, quod vbi Salomon allato gladio Puerum iuſſit diuidi viuum, ambæ mulieres diuiſioni ſi conſenſiſſent, nec commota eſſent viſcera veræ matris ſuper filio ſuo, vnde Rex coniecturam matris depræhendit, Puerum adiudicaſſet illi, quæ erat in poſſeſſione. Nimirum igitur, vbi conſtat de quaſi poſſeſſione conſanguinitatis virtute eiuſdem conſequitur Ius ad ſucceſſionem bonorum, cum poſſeſſori aſſiſtat tituli præſumptio, vſque dum contrarium adprobetur, vt vno ore firmant *Roland. à Vall. conſ.22. num.5. lib.3., Soccin. Iun. conſ.67. num. 11., Ruin. conſ.141. num.17. lib.5., Cephal. conſ. 435. numer.51., Decian. conſ.54. num.1. lit.A., Redenaſch. d. conſ.62. num. 19., Burſatt. dicto conſ.98. num.5. lib.primo, Actolin. reſol.30. num. 13., Gratian. diſceptat. forenſ.135. num.50., Merlin. centur. 2. cap. 84. num. 32., Genuen. de ſcript. priuat. lib.2. qu.33. num.19. & ſeqq., Balducc. ad Ramon. conſ.22. num.33. et ſeqq., Angel. de confeſſ. lib.2. qu.7. num.81., Viu. deciſ.212. num.8. lib.1., Rot. Ianuen. penès Balducc. ſub tit. de legat, d. deciſ.9. num.43. et ſeqq. et num.49. et ſeq., Rota noſtra coram Buratt. deciſ.155. num. 3. coram Coccin. dec. 1369. num.primo, coram Emerix Iun. dec.224. num.8. in Rec. par. 15. dec. 217. num. 7. & in Auenionen., ſeu Vaſionen. Primogenituræ 5. Decembris 1701. §. Prædictaque coram bo. me. Muto.* Et præciſè, quod quaſi poſſeſſio conſanguinitatis transferat in Fiſcum onus probandi negatiuam, qua non probata poſſidenti ſucceſſio deferatur, ſequentes theoricam *Cyn. in l. Cum Epiſtolis 13. Cod. de probation. num. 3. in fin.*, tradunt *Forſter. de ſucceſſ. ab inteſt. lib.4. cap.10. num.3., Euerard. Iun. d. conſ.24. num.8. lib.1., Genu. de ſcript. priuat. lib.3. cap.33. num.20. verſ. non ſingularem*, optimè *Pacian. de probat. lib.2. cap. 12. num. 10.*, ibi = *Infertque ad quæſtionem illius, cuius hæreditatem Fiſcus tamquam vacantem petebat, nam cum illi frater ſe oppoſuiſset, & fuiſset à fratre defuncto habitus, nominatus, & tractatus pro fratre, concludit hanc quaſi poſſeſſionem fraternitatis illi ſufficere, niſi Fiſcus probaret contrarium* = punctualiter quoque *Vult. d. conſ.30. nu.47. & ſeq.*

85 Tum itaque maximè conſtituta eſt quaſi poſſeſſio conſanguinitatis inter Marchionem, & Arnaldam, cùm anno 1668. ipſe Marchio ſumptis inſtructionibus à Paula Maria ſummo ſtudio perquiſiuit obitum Riccardi Vvoilin, vt tolleret ab eius conceptione adulterium matris Antoniæ Calciæ. Non attenta difficultate, quod adinuenta quidem fuit fides matrimonij inter ſcripturas Marchionis; Sed neutiquam iuſtificetur, quod ipſe dederit mandatum ad illam extrahen-

hen-

hendam, quoniàm debent Scribentes ſaltèm oſtendere, quiſnam alius hanc fidem èxtrahi iuſſerit, præſertim, quod vna cum dicta fide repertum fuit folium charactere eiuſdem Marchionis obſignatum, in quo pleniſſima continetur inſtructio ad perquirendam in Belgio dictam fidem, promittens illuc eunti viaticum, ac vberem remunerationem; quæ ſanè inſtructio non ſolum ſupplet vices mandati, ſed ab retentione eiuſdem fidei vna cum alijs omnibus Scripturis probantibus eius deſcendentiam, & quod ſiſterat in illud benè longum iudicium donationis tamquam filius Antoniæ Calciæ probant ipſum mandatum, & exuberant ad effectum demonſtrandi ſcientiam matris in Marchione, & animum oſtendendi, ſe tum apud Iudices Compromiſſarios, tum apud Senatum filium Antoniæ Calciæ, vnde oritur incontrouertibilis quaſi poſſeſſio parentelæ, cum impoſſibile foret, quod ipſe in iudicium ſiſteret, tamquam filius Antoniæ Calciæ, & ſimul non ſe conſtitueret fratrem vterinum Paulæ Mariæ per ea, quæ aduertunt *Pariſ. conſ.* 10. *num.* 50. *vol.* 2., *Ramon. conſ.* 22. *num.* 12. *in fin.*, *Barboſ. vot. deciſ.* 22. *num.* 27. *lib.* 2. *conſil.* 1. *num.* 22. *verſ.* 4. *quia tom.* 3., *Maſcard. de probat. concluſ.* 790. *ſub numero* 17. *&* *num.* 39., *Cyriac. contr.* 236. *num.* 28., *Rot. deciſ.* 44. *numero* 2. *par.* 19. *Rec.*, & proindè eadem quaſi poſſeſſio ad ipſam Mariam Hieronymam filiam eiuſdem Paulæ Mariæ protenditur, vt ſimiliter iudicauit *bo.mc. Pierius contra Cameram in eius Voto impreſſ. poſt Torr. de Primogenit. dec.* 73. *nu.* 16.

86 Et mirè confouetur hæc poſſeſſio ab examine quinque Teſtium latiſſimè deponentium, Marchionem fuiſſe natum ex eadem matre, contra quos tantùm abeſt, quod Marchio reclamauerit, vt potiùs conſtet, quod ipſe omnia rata habuit, vt fuſiùs ſupra narratum eſt; vnde poſſeſſio incontrouertibilis emergit, tum ex facto Caroli Patris, qui primos Teſtes examinauit, tum ex facto ipſius Marchionis, qui Teſtes anno 1675. examinatos penès ſe vſque ad mortem retinuit, & in examine Paulæ Mariæ literis rotundis exprimitur, quod eſt Soror vterina eiuſdem Marchionis, adeòut ab ipſa Domo Marchionis prodierint omnes Scripturæ probantes, quod illi nulla alia fuit mater, quàm Antonia Calcia, & propemodùm impoſſibile videtur, rem aliter ſe habere poſſe, ſiquidem Fiſci Defenſores alterius matris, nec veſtigium inuenerunt.

87 Eandem poſſeſſionem probant tractatus, & agnitiones, quæ habentur, tum à filiis legitimis ipſius Caroli Patris, tum à Collateralibus; conſiſtit namque, quod Paula Maria habita fuit Soror vterina Marchionis, & tamquam talis honorificè tractabatur à Monialibus Amitis Principis. Princeps quoque pro habendis notitijs mariti Antoniæ Agenti ſuo Scortiæ ſcripſit, vt Paulam Mariam interrogaret: rurſum anno 1675. Simon Pallauicinus Scribens ad Marchionem, idoneos Teſtes reperijſſe, qui ſupplerent cognomen omiſſum à primis Teſtibus anni 1665. hæc habet = *Douendo vno eſſere il Sig. Gon-*

 fre-

fredi, e l'altro Paola Maria Sorella uterina di V. S., che darà ancora eſsa pienamente relazione diſtinta = Hi autem tractatus, & nominationes ſufficiunt ad probandam conſanguinitatem ad effectum etiam ſuccedendi, vt probant *Angelus in leg. 1. num. 3. C. quorum bonorum Corn. conſ. 1. num. 22. verſ. nam reſpondetur lib. 3., Aym. conſ. 249. ſub num. 2., Barbat. conſ. 14. num. 33. lib. 3., Tiraquell. de retract. lignager. §. 1. gloſs. 16. num. 9., Mandel. Alba conſ. 83. nu. 21. & conſ. 355. num. 30. & ſeq., Maſcard. de probat. concluſ. 790. num. 16. & ſeqq., & præſertim num. 27.*, vbi dicit, quod nominatio ſi eſt facta in Iudicio, tunc probat filiationem, & latè per *tot. Rot. Peregrin. de fideicom. art. 43. num. 67., Bardellon. conſ. 32. num. 12., Spad. conſ. 282. num. 55, et ſeqq., Gratian. diſcept. 491. num. 21. et ſeq., Angel. de confeſs. lib. 2. qu. 7. nu. 23., Rot. coram Bich. deciſ. 79. num. 8. & 9.*, vbi quod ſine dubio procedit ſi alia adſint adminicula. Præcisè autem contra Fiſcum, quod is excludatur ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione conſanguineitatis, *Pacian. de probat. lib. 2. cap. 12. num. 10. cum pluribus ſeqq., Vult. conſ. 30. num. 48. lib. 1.*, quæ vera ſunt tam in filijs legitimis, quàm illegitimis, videlicèt ſuffragari ad effectum obtinendi eorum ſucceſſionem, ſi quiſpiam ſe eſſe in quaſi poſſeſſione conſanguineitatis oſtenderit, *Burſatt. conſ. 98. num. 5., Gozadin. conſil. 13. num. 55., Surd. conſilio primo ſub numero 64. verſicul. & ex prædicta tom. primo, Maſcard. de probat. concluſ. 789. numer. 12., Barboſ. in repert. pract. concluſ. verb. filiatio, et filius §. 3. verſ. et nominatio, ac tractatus, Barbat. de fideicom. par. 1. cap. 6. nu. 190., Rot. Ianuen. penès Balducc. dicto tit. 3. deciſ. 9. num. 80., Rot. Bononien. diuerſ. deciſ. 30. num. 35.*, & præcisè agendo contrà Fiſcum, rem indiuidualiter decidunt *Vult. dicto conſ. 30. num. 1. & dictum Votum bo. me. Pierij ſuperioribus locis allegat.*, in quorum caſibus quæſtio erat de ſuccedendo in hæreditate illius, qui extra Conubium natus erat. Nec omninò aliud requiritur, ſi nominationi, & tractatibus coniuncta ſit fama conſanguinitatis, vt communiter notant *Alex. conſ. 9. num. 6. & conſ. 68. num. 9. et ſeq. lib. 7., Mandell. Alb. conſ. 6. num. 11., Pacian. de probat. lib. 2. cap. 12. num. 28., Spad. conſ. 282. num. 9. lib. 3., Iou. de contract. minor. gloſs. 22. §. 5. num. 28., Rot. coram Seraphin. deciſ. 578. num. 1. coram Coccin. deciſ. 64. num. 3. et in Romana, ſeu Ciuitatis Caſtelli deſcendentiæ penès Balducc. rer. iudicat. ſub tit. de legat. deciſ. 11. num. 17.*

88 Neque minus neruoſa eſt eiuſdem poſſeſſionis probatio altera, quæ ſubnaſcitur ab ſolutionibus menſtruis, quas Marchio ſuſtinuit, quoad vixit Paula Maria, quam extraordinarijs largitionibus identitem etiam donabat, præſertim natalitijs diebus, & in nuptijs hodiernæ Mariæ Hieronymę ſummam illi tranſmiſit lib. 228.

89 Neque obſtat, quod Marchio tum in largitionibus factis Paulæ Mariæ, tum etiam Mariæ Hieronymæ titulum in ſuis libris adiecerit

eleemo-

eleemoſynæ, vndè inferebant Scribentes, quod ſi ab eleemoſynis frequenter elargitis daretur anſa pauperibus, & mendicis iactandi ſe Conſanguineos, & Affines, ab eleemoſynarum largitione eſſet abſtinendum. Non obſtat inquam hæc reflexio, quin ſolutiones factæ à Marchione ad titulum conſanguinitatis referantur. Etenim Paula expreſſis verbis ſubuentiones expoſcens, obijciebat Marchioni ordinem debitæ charitatis = *Hò riceuuto dal Sig. Bartolomeo Bottino ſcudi due argento, prego V. S. à farmeli di creſcimento per ogni meſe; à lei li ſaranno vn teſoro appreſſo il Signore, et Io hauerò la mia neceſſità da poter viuere. Stimi V. S. che ſarà la più cara carità, che poſſa fare in queſto Mondo appreſſo Dio; Sà V. S., che la carità prima à i ſuoi, Io ſon ſua, non mi dica di nò, ſtimi che per V. S. mi disfarei, ſe haueſſe biſogno di me, percio mi dia tanto da viuere da quella, che ſono*. Quis igitur producet hæc ad conſequentiam, vt ſit ab eleemoſynis abſtinendum? Paula non dicit ſe coniunctam Marchioni, quia ab eo eleemoſynam obtinuit, vt fert Scribentium obiectio, ſed ex oppoſito ideò vrget, vt Marchio illi neceſſariam opem ferat, quia eſt illi proximior = *La carità prima à ſuoi, Io ſon ſua*. Defuncta autem Paula, eamdem cognationem animo ſe obijciebat Maria Hieronyma = *Riſletta, che al Mondo non hà, che vna Nipote, quale le ſono Io Figlia di vna ſua Sorella*, niſi veram nouiſſet obiectam parentelam. Homo certè procliuioris ſtomachi, vt erat Marchio, ac impendio tumens, ſi non Scribenti renunciaſſet amicitiam, eamque perpetuò ab ſe abdicaſſet, tamen ea ſtultitia certè non fuiſſet, vt hanc Epiſtolam indignatione commotus ſtatim in fruſta non diſcerpſiſſet. Rursùm: *Ne mai hò potuto ottenere la carità, che li hò domandata, quando credeuo, che me la doueſſe fare, eſſendo figlia di vna ſua Sorella, eſſendo in obbligo di aggiutarmi con tanta ſua richezza*. Cùm itaque hæ, & ſimiles aliæ Epiſtolæ inuentæ fuerint apud Marchionem, qui illas conſeruauit, rectè ab illis roboratur quaſi poſſeſſio, tot alijs factis conſtituta. Pergant ergò religioſa liberalitate inſignes, quomodò occeperunt crebram largiri opem ægenis, nec obiectam pauperum inſidiam pertimeſcant.

90 Cæterùm Marchio in epiſtolis, abſtinebat ab illo titulo eleemoſynæ, & ſolutiones vtrinque nominabantur, *accertandola, che in appreſſo darò l'ordine à coteſti Signori Renzonici per il pagamento richieſtomi*, & iterùm = *giacchè dall' Eredi Renzonici non li è ſtato fatto il pagamento delle lire* 216., & rursùm *acciòche ella non prenda equiuoco nel far iſtanza del d. pagamento al Sig. Luigi*.

91 Nulla pariter habita fuit ratio, quod Marchio ſolitus fuerit in tergo Epiſtolarum titulum parentelæ apponere per hæc vel ſimilia verba *Lettera di mia Sorella, Lettera di mio Nipote*, quod non item ſeruauit in Epiſtolis Paulæ Mariæ, & Mariæ Hieronymæ; quoniam nihil de iuribus Arnaldæ imminueretur, etiamſi aliundè clarius demonſtraretur, quod Marchio Sororem, & Neptem vſquequaque aſpernatus

Digitized by Google

natus eſſet, nàm ſemèl acquiſito iure conſanguinitatis, nullo modo poterat Marchio idem ius tot actibus roboratum reddere deterius *Aymon.conſ.* 80, *num.* 7. *lib.* 1., *Guidopap. quæſt.* 131. *num.* 2. *in fine*, *Rot.dec.*419. *num.*7.*par.*1.*recent.*, *Adden.ad Buratt. dec.*551.*num.*13. *& coram Dunoz.iun.dec.*89. *num.*4.

92 Fortiùs quià quidquid ſcripſit in tergo earundem Epiſtolarum *Lettera di mia Sorella, Lettera di mio Nipote*, faſtui Marchionis reſpondebant, videlicèt, vt ſe cum Nobilibus coniunctum oſtentaret, vndè nil mirum ſi in Epiſtolis Paulæ Mariæ, & Mariæ Hieronymæ titulum parentelæ non inſcripſit, ne ſuam cum Pauperibus cognationem proderet, quæ conſideratio inualeſcit, ex eo quod non læuia gloriosi, ac iactabundi Marchionis extant argumenta.

93 Præteriri mereretur obiectio, quòd tractatus, nominationes, & id genus alia, quæ Arnaldam euincunt exiſtere in quaſi poſſeſſione parentelæ, deriuent ex facto, & confeſſionibus Defuncti, quæ proptereà iura Fiſci lædere non poſſint, cùm ſuccedat in Bonis vacantibus tamquàm Tertius, independenter à Defuncto, vnde eſt, quod nequè confeſſiones illius ſeruare tenetur. Eſt enim hæc propoſitio deſtituta ratione, & auctoritate, quandoquidèm nulla eſt probatio cognationis, quæ non accipiatur ab geſtis, & confeſſionibus Defunctorum, vt ſunt inſtrumenta, imò teſtes ipſi idonei ſunt ad probandam conſanguinitatem, ſi ea referant facta, quæ intèr Conſanguineos agitari ſolent, vt ſupra probauimus; hinc iuremeritò hæc Sententia communitèr reprobatur, nàm Fiſcus vbi ſuccedit in Bonis vacantibus ex defectu cognatorum intrà decimum gradum, eſt verus defuncti hæres *gloſ. in l.ex facto* §. *Si quiſita ff. ad Sen. Conſ. Trebell*, *Bart. in l. vacantia C. de Bon. vacant. in Summ. Iaſon. in l. Scimus num.*1. *C. de iur. delib.*, *Montan. de regal. cap. bona vacantia num.* 2. *pag.*83., *Bilott. conſult.* 37. *num.*7., *Lambertin.de iure patronat.lib.*1. *par.*2. *num.*4., *Soccaratt. ad conſuet. Cathalon. num.* 18., *Alſar.de iur. fiſcal. gloſ.* 34. *de adit. hæredit.*, *Alderiſ. de hæredib.*, *aliiſque diuerſ. tit.*6. *num.* 190., *Bald. in l.Sancimus* §. *Cum autem column.* 2. *verſic. quæro quomodò, Sen.conſ.Trebell.*, *Paul. de Caſtr. in l. quotiès num.* 4. *ff. de nouat.*, *& legat.*, *Ioan. de Platea in l.*1. *C. de bon. vacant.*, *Guglielm. de Benedict. in cap. Raynutius verſ.*, *& Vxorem nomine*, *Aldelaſiam deciſ.*5. *ſub num.*270., *Neguſant. reſponſ.*, *& diſputat.qu.*210. *num.*22., *&* 23., *Claper. Centur.Cauſar. conſ.*2. *par.*1. *num.*6., *Mart. de Succeſſ. legal. par.*4. *quæſt.*12. *art.* 1. *num.*43., *Bary de Succeſſ. ab inteſt. tom.* 2. *lib.* 11. *tit.*9. *num.* 4., *Oliban. de action. tom.* 2. *par.*2. *lib.*1. *cap.* 43. *num.* 9., *Marin.ad Reuerter. deciſ.* 506. *num.*2., *Chriſtophar. de Paſſ. de Tenut. tract.* 2. *cap.* 80. *num.*1., *Altimar.ad Rouit. deciſ.* 57. *num.* 17. Ex qua equidem hæreditaria qualitate conſequitur, quod in Fiſcum talitèr ſuccedentem tranſeunt indiſtinctè omnia iura, tàm actiua, quàm paſſiua ipſius Defuncti, *Guglielm. de Benedict. in dicto cap.Raynutius dicta deciſ.* 5. *ſub num.* 270., *Alderiſ.*

de

Digitized by Google

de hæred. tit. 6. ſub num, 190., *Alciat. in l. Si ergò ſub num.27. ff. ſi certum petatur*, *Menoch. conſ.1283. num.7.*, *Achill. Petracch.conſ.40. num.292.*, *Aret. conſ.110. num,3.*, *Alex, de Neu. conſ, 95. num. 9.*, *Chacheran. conſ.13. num.5.*, *Ioan.de Monteſperell. conſ. 145. num,8.*, *Rub. conſ.16. num.1. 8.*, *& 9.*, *Roman. conſ.93. num.6.*, *Marcheſ.in. de Commiſſ. par. 3. §.1. num. 102.*, *Ramon.conſ. 5. num.13.*, *Gabriel. conſ.123. num.28.*, *Ioan.de Plat. l.1. C.de bon.vacant.*, *Zanger. de except. par. 3. cap.1. num.47.*, *& ſeqq.*, *Giurb. conſ. criminal. 55. n.14. verſ. proindè*, *Marcell.de Maur. allegat.84. per tot.*, *Morquech de diuiſ. Bonorum cap.10. num.10.*, *Maur. de fideiuſs. cap.19. num. 3. 4.*, *& ſeq.*, *Nouar. in C. libr. 10. de bon.vacan. num.17.*, *Caſtagn.de beneſ.deducto ne egeat par.1. ampliat.2. num.2.*, *& 3.*, *Coſt. de port.rat. quæſt.120. num.3.*, *Thomat. deciſ.145. num. 10.*, *Seſs. deciſ. Aragon. 186. num.22.*; Adeoque quemadmodum Marchio facta ſua retractare non poterat, ità ea infecta Fiſcus reddere non poteſt, & proptereà ad omnia ea, quæ perſonam Defuncti obligabant, ſiuè conſiſtant in facto, ſiuè in iure, & ipſe obligatus remanet *Thomat. deciſ. 145. num. 11.* ibi = *itaùt teneatur præſtare ius factum, & omnem obligationem ipſius Franciſci, & de Bonis eius, quæ ad eundem Fiſcum peruenerunt* = *Billet. conſult.27. num.7.* ibi = *& ad inſtar veri hæredis actione perſonali compellitur ratum habere factum defuncti, illiuſque obligationes adimplere*, *Viuian. deciſ.537. num. 12. lib.4.* ibi = *procul dubio præiudicant confeſſiones Fiſco, ſicut cuilibet Priuato* = *Vamat. conſ.cent.2. conſ.6. num. 9.* ibi = *Cum itaque Fiſcus in locum dictæ Petronillæ ſucceſſerit, illamque repræſentat nulla eſt dubitatio, quin quod ex dicta conuentione dicta Petronilla præſtare debuit, hoc eſt ſuperſtiti Sorori reſtituere ipſa quoque Fiſcus præſtare debeat: vtitur quippè Fiſcus iure communi cum Priuato ſuccedit* = & abſque contradictore firmant *Menoch. conſ. 1253. num. 8.*, *Bellamer. conſ. 30. num. 1.*, *& 3.*, *Crauett. conſ.263. num. 7.*, *& conſ. 596. per tot.*, *& ſignanter num. 5.*, *& ſeqq.*, *Bon. conſ. 23. num. 17.*, *& ſeq.*; *Roland. conſ.31. num.43. lib.1.*, *Purpurat.conſ.424. num.7.*, *Chriſtin.deciſ.10.nu. 22. & ſeq. tit.5. lib. 10. vol. 5.* Quid plura? primus Iudex ratus Fiſcum hæredem, illum ab confeſſionibus Defuncti, ad ſoluenda debita condemnauit.

94 Iàm verò, conſtabilita probatione Conſanguinitatis Arnaldæ maternitati Antoniæ Calciæ ſubnixa, nihil officit, quod ex fide Baptiſmatis conſtiterit, prædictam Antoniam natam fuiſſe 14. Ianuarij 1601., & tempore quo Marchionem concepit id ætatis fuiſſe, vt quadraginta octo annos, & tres menſes numeraret, quippè Marchionem enixa eſt 17. Ianuarij 1650. atquè adeò eſſet ad Veneris luſus prorſus intempeſtiua, præſertìm, quæ duobus Maritis fuerat obnoxia; Hìnc perindè Scribentes in has probationes, & in teſtes inuehebantur quaſi dixerint rem impoſſibilem: adeò effætam, & exhauſtam ab ea ætate Mulierem affirmabant. Addebatur florens, ac vegeta

Caroli

Digitized by Google

Caroli ætas, qui cum eleganti forma, qua prædictus dicebatur, tùm diuitijs, quibus difluebat, ſuæ libidini mancipare, quamque pulcherrimam poterat, vndè argumentum ſterilitatis Antoniæ ab inueriſimilitudine vrgebant, quòd Carolus anum dilexerit.

95 Etenim ſi hæc argumentatio ab eius imbecillitate leuiſſima haberetur, quamuìs nunc primùm Antonia ab tot probationibus oſtenderetur mater Marchionis, quanto magis eneruatur reflectendo, quod eadem Mulier tamquàm mater Marchionis ſtetit in duplici iudicio ab anno 1668. vſque ad annum 1675., & ne vnus quidèm ex magno hominum numero, qui tùm in cauſa donationis, tùm in cauſa adſcriptionis vtrique parti adhærebant, auſus eſt hanc ſterilitatem proferre, & tamen hæc non refertur ad cauſam occultam; multi enìm aſſerunt ſteriles eſſe fœminas propterea, quòd, vel duriores, vel rariores ſint, vel carnoſiores, vel occaluerint; Si enìm ab his cauſis ſterilitas Antoniæ deduceretur, poſſet vtiquè concedi, quòd non ea omnibus innotuerit; At verò ſterilitas ducitur ab ætate, quam mulieres, & ſi ceruſſa faciem, & malas ſibi purpuriſſis oblinant, abſcondere haud quaquam poſſunt, vt in vetulam luſit *Iuuenal. facies tua computat annos*; Quamquàm igitur Genuæ meliùs, quàm Romæ, præſertìm ſexaginta ab hinc annis, hæc ſterilitas tutiùs obijci potuiſſet, atquè probari, tamèn non fuit obiecta, nec quòd ſciatur, muſſitata, & adeò omnium conſenſu eam Marchionem concepiſſe conſtitit, vt ab ipſo Senatu, tùm in iudicio adſcriptionis, tùm in altero donationis nulla ab ætate ſterilitatis cadente ſuſpicione, Mater Marchionis iudicata fuerit, vt ſuprà fusè demonſtrauimus; quapropter ne cæcutiuiſſe omninò omnes affirmemus, ſtandum eſt rebus iudicatis, & à probationibus, quæ attenta materia, in qua verſamur, adeò conſpicuæ ſunt, non eſt diſcedendum, quippè vincunt quamcumque præſumptionem, vt in his terminis notant *Pariſ. conſ.* 29. *num.*44., *&* 82. *lib.*2., *Scopp. ad Merlin. Pignattell. centur.*2. *cap.*84. *num.*12. *in fin.*, *Rot. coram Cerr. deciſ.*672. *num.*20., & generalitèr *Menoch. conſ.*409. *num.*68., *Rocc. diſput. iur. ſelectar. cap.* 7. *num.* 16., *Rot. coram Emerix iun. deciſ.* 1232. *ſub num.* 15.

96 Sed indè ſoluitur hæc obiectio, vndè deſumitur. Siquidèm nulla lex reperitur, nequè naturæ, nequè ſcripta, ex qua credi debeat, ità Mulieribus tempus concipiendi præfinitum, vt quaſi per præſumptionem iuris, & de iure partus quacumque ætate acciderint, probari non poſſint. Verùm quidèm eſt, quod leges, quod frequenter accidit proſpicientes, Mulierum fæcunditatem ſæpiùs extingui ſanxerunt, vbi illis quinquageſimus ſuperuenit annus, ſed non id ità ſtatuerunt, vt non admittant etiàm ſuprà hanc ætatem fœminas poſſe concipere, quamuis partus, qui ea ætate eduntur, mirabiles partus appellent, vt videre eſt *in leg. ſi Maior quinquagenaria ff. de legitimis hæredib.*, *&* *in l. ſi ſterilis* 21. *ff. de actionibus empti*. Cùm

itaque

itaque vim totam obiectionis Scribentes ab hiſce legibus eruerent, ab ipſis legibus proſternebatur, nàm extrà caſum illarum legum præſens cauſa verſatur, cùm demonſtratum fuerit in ipſa obiectione, quod Antonia id temporis, quo concepit, & peperit Marchionem ad eam ætatem quinquaginta annorum non peruenerat, proindèque regula, & præſumptio legalis aſſiſtit, quod Antonia concepit Marchionem, præter raritatem ab legibus conſtitutam, vt firmant *Menoch. de præſumpt.lib. 5. præſumpt. 24. num. 4., & libr. 6. præſumpt. 42. num. 29., & præſumpt. 53. num.17., Gregor. Tholoſan. Syntagm. iur. libr.9. cap.6. ſub num.3., Zacch. quæſt. Medicoleg. lib.1. tit.1. quæſt.9. num.58., Barboſ. in cap.2. num.8.de frigid., & malefic., Ruger. conſ.1. num.31., Fagnan. in cap.cum ſit num.41., 50., & ſeqq. de conuerſ. Coniugat., Sanchez de Matrimon. lib.7. diſput.21.ſub num.16. poſt medium, Viu.deciſ.246. num. 1. lib.2., Pilaya dec.10. num. 66., Ricc.dec. Neapol. par. 2. dec. 225. num. 5.*, & latè *Rot. in recent. par.18. dec.360. num.15., & ſeqq.*, tùm autèm aſſertioni Scribentium pro Fiſco, & Genuenſibus, præſumptio Iuris aſſideret, ſi quæ profertur Mater Marchionis dictam ætatem annorum quinquaginta exceſſiſſe demonſtraretur, vt rectè aduertunt *Fulgoſ. conſ.212. §.In primo, Maſcard. de probat. concluſ. 1152. num.5., Farinacc. de falſit., & ſimulat. quæſt.150. num. 252., Fagnan. in dicto cap. cum ſit num. 53. in fin. de conuerſ. coniugat., Mart. de Canonizat. Sanct. par.3. cap.13. num.14.*, & tantùm valet hæc Iuris aſſiſtentia, vt onus probandi, quod Antoniæ fecunditas deerat, propterea quod eſset onus Fiſco, & eius conſortibus incumbat *Text. in l.generalitèr §.Si petitum in fin. ff.de fideicommiſſ. Libert., Spad. conſ.97.num.1., & ſeqq.tom.1., Menoch.de præſumpt.lib.1. præſumpt. 32. num.5., & præſumpt.33. num.1., & ſeq., Rot.coram Emerix iun. deciſ.66.nu.7., & in recent.par.10. dec.207.num.7., & 8.*

97 Et verò quamquàm legibus ætati annorum quinquaginta fęcunditas deeſſe præſumatur, nihilominùs, quod etiam eam ætatem longè ſupergreſſæ Mulieres poſſent eſſe fœtificæ, ab ipſis legibus edocemur, quæ hos partus etsì infrequentes, & perraros attendunt, vt conijcitur *ex dicta l. Si maior ff. de legitim. hæred.*, in qua Iuſtinianus filio, quem mater quinquagenaria maior enixa fuerat, ſucceſſionem detulit. Et quod hi partus non ità ſint rari, qui prodigio conferri, aut adęquari poſſint, luculentèr demonſtrauit Arnalda, cui facilè fuit, collectos hinc, & indè id genus partus intrà ſexaginta proximiores præteritos annos, ad trigiuta proferre, & in his matres tùm tenera, tùm grandeua ætate viris coniunctæ conſpiciuntur: Quòd ſi quis filios Patrum, qui excedunt annos ſexaginta perquireret, quæ ætas viris ab legibus ſimilitèr gignendis filijs eſt conſtituta, longè maiorem numerum inueniret; Itàque fortaſsè rariùs accidit, quempiam Affinibus, & Conſanguineis ad decimum vſquè gradum decedere deſtitutum, vt Fiſcus inteſtatam

ſuc-

ſucceſſionem capiat, quàm Mulierem quinquagenariam parere; & Senem virum annorum ſexaginta concubare, ſi ab experientia prolis argumentum, quod validiſſimum eſt, deſumatur.

98 At nimis abducimur, & à noſtra linea diuertimus, quippè replicamus, quod Antonia, quæ adeò claris, & ingenuis probationibus oſtenſa eſt Mater Marchionis Pallauicini, non id ætatis erat, cui leges huiuſmodi aptarentur, adeoùt, quod Marchionem pepererit, nec referri mereatur ad caſus illos infrequentes, quos rarentèr accidere leges conſiderarunt, multòque minùs ad naturæ inuſitata Monſtra; proindèque nihil aderat, quòd DD. Sententiam retraheret, quin Teſtibus antiquis, Iudicijs, Famæ, atquè geſtis ipſius Marchionis, in annorum ſeriem protractis, vndè probatio Matris abbundans emergit, fidem non præſtarent, quià hoc caſu quamcumque præſumptionem, etiamsì in contrarium adeſſet, probata veritas vincit, vt præter ſuprà allegatos firmat *Trentacinq. var. reſol. reſol. 4. num. 4. de verb. ſignific. lib.* 1.

99 Quòd autèm ad inueriſimilitudinem attinet, ductam ex eo, quòd Carolus Pallauicinus prænobilis, prædiues, & florida vigens ætate vir, Antoniam adamauerit Senem mulierem, cuius inclinata ætas odioſa eſt, & amore incendendis Iuuenibus prorsùs inepta, vt eruditè meditabantur Scribentes, ea facilè tollebatur, primùm reflectendo, quod ſecundus teſtis examinatus anno 1665. aſſerit, quod diuturna interceſſerat conuerſatio Caroli cum Antonia, antequàm Marchionem pareret, *e queſta amicizia durò frà di loro vn gran tempo, e poi detta Antonia partorì detto Magnifico Nicolò Maria*. Tantùm autèm valet conſuetudo, *vt mala, quibus aſſueuerimus, optima videantur: contrà quæ ſunt optima, propter inſolentiam videantur peſſima*. Sunt verba cuiuſdam Senis ſuadere conantis Amico, nè Vxorem tametsì malam repudiaret, aliam ducturus; Itèm reflectendo, quòd dum homines ingenitæ deſeruiunt libidini libero quaſi rationis vſu carentes, non horrent, quamque fœdiſſimam, & prodigioſè deformem, vt egregiè à fortiori probat Beatus Petrus Damianus toto libro, cui titulus *Gomorrhianus*. Demùm ab Epiſtolis ipſius Cardinalis Pallauicini, & ab alijs documentis, ac etiam ab ipſis teſtibus nupèr examinatis clarè patuit, quod Carolus erat quidèm prædiues, ſed impendiò parcus, ac ſordidus, quin etiam auaritia fœdus; eo autèm tempore, quo Marchionem ſuſcepit ex conſuetudine Antoniæ trigeſimum ſeptimum ætatis agebat annum, atquè proindè florentem illam, ac viridem decantatam ætatem iam amiſerat, & ei, quæ ſupponitur, forma defluxerat. Non igitur prodeſt Caroli diuitias celebrare, vbi conſtat fuiſſe omninò illiberalem, & auarum, quandoquidèm non ambigitur luxuriam multis expenſis ſumptuum indigere, vt aſſerit *B. Dam. Epiſt.* 15. ad Alex. II. Pontificem.

100 Per iſtas probationes Iudicantium animos trahi ad credendam

Ma-

Digitized by Google

Maternitatem Antoniæ Calciæ, tùm verbis, tùm factis Scribentes pro Fiſco, & pro Nobilibus Genuenſibus comprobarunt. Verba relata ſunt ſupra, vbi oſtenſa eſt impoſſibilis eorum prætenſio, quod à probationibus alioquin includentibus Maternitatem Antoniæ deberet erui negatiua, quod non alia potuerit eſſe Mater Marchionis. Facta verò nunc excutimus; Siquidèm agnoſcentes, quòd intentionis fundamentum iam probauit Arnalda præcognita neceſſitate addacti, ad Supremum confugerunt conſilium, quo demonſtrarent aliam Mulierem fuiſſe Matrem Marchionis. Examinarunt autèm duos teſtes Genua Romam accitos, qui teſtati ſunt cognouiſſe annis 1663., & 1664. in Domo Caroli Pallauicini aliam Mulierem, quæ dicebatur Mater Nicolai Mariæ filij naturalis dicti Caroli. Hoc verò Romæ peracto examine, Pallauicini, & Lomellini Fiſci Conſortes, literis remiſſorialibus expeditis, ſex alios Teſtes Genuæ examinarunt, & hiſcè octo Teſtibus inſtructi, in ſecundum Cauſæ certamen, quod coràm Me inſtauratum eſt, deſcenderunt. Itàque Reuer. Cameræ Defenſores, quamuìs per ſe abundè laudati ſint, tamèn digni habiti ſunt peculiari DD. præconio, propterea quod haud perexiguum hoc Fiſci negocium iuſtè, & grauitèr primùm aggreſſi, illud ſumma prouidentia geſſerunt, atquè vbi deinceps probationes Maternitatis Antoniæ ſuperuenerunt, diligentiſſimè vſquequaque veritatem veſtigantes, nihil (vt decebat) intermiſerunt, quo traditum ſibi protegendum Principis Ærarium ſtrenuè tuerentur, & Arnaldam iuſto labore ſuperarent. Sed enìm teſtium omnium depoſitionibus maturè trutinatis, non modo ab illis proſtratæ non ſunt probationes Arnaldæ, verùm etiàm redditæ ſunt veraciores, itaùt DD. lectis hiſce teſtibus, non inducti ſunt, ſed quaſi dicam irruperunt in primi reſcripti confirmationem.

101 Quod verò homines iſti in extremam ætatem progreſſi, ficti fuerint, nec oblatum veritatis Teſtimonium ſubſtinuerint, proùt expectandum erat à viris ex vulgi cęno delectis, quales erant omnes iſti teſtes, patuit ab ipſis Scribentium allegationibus, quæ abſquè ſcopo iaculabantur, & nihil certi propoſitum habebant, quod ſequerentur. Si enim Scribentes rati eſſent ab teſtibus vera proferri, totam defenſionis materiam tutiſſimè locaſſent in eorum depoſitionibus, ex quibus cùm adprobetur, Mulierem illam, quæ peperit Marchionem, in aſpectum omnium fuiſſe, & id temporis publicè in Domo Caroli exiſtimatam fuiſſe illius Matrem, ruebat prima methodus defenſionis, nempe quòd Marchionis Mater fuerat fœmina illuſtris, ad quam obtegendam, adhibita fuerat per fraudem Antonia Calcia, quæ proìndè geſſit figuram Matris, quamuìs reaptè non fuerit. Nullam profectò fidem ſuis teſtibus habentes in poſtrema propoſitione, in qua ſimùl teſtium conſtantiam, & veritatem defenſabant, à prim. Sententia ſeſe non abduxerunt;

At

At, inquiebant, *neque coràm Theſaurario, neque in priori propoſitione vmquàm enunciauimus, feminam illuſtrem in Matrem Marchionis, niſi comparatiuè ad Antoniam Calciam, quam ſemper diximus, & iterùm affirmamus non fuiſſe matrem D. Marchionis niſi ad ſummum ſuppoſititiam*. Certè nullo pacto cum his teſtibus conuenit, quòd Calcia potuerit haberi mater adſcitia Marchionis, ſi mater vera publicè noſcebatur, & erat, vt eam teſtes fingunt, fœmina triobolaris, quæ in Domo cum Carolo, Vxore, & filijs conuiuebat.

102 Idea autem huius examinis ſi ea eſt, vt per iſtos teſtes mater altera Marchionis omninò exurgat, vndè prorsùs conuellatur probatio maternitatis Antoniæ Calciæ procul dubio fruſtràta eſt, nàm adeò ſunt inter ſe varij, & diſcordes, vt ab eorum depoſitionibus longè diſſimillimis, inter quas nihil omninò conuenit, veritatem nectere ſit omninò impoſſibile: quapropter probatio iſta longè diſtat à probatione, qua egent Fiſcus, & Conſortes, quæ talis debet eſſe, vt æquali certitudine nouam iſtam matrem demonſtret, vt prætèr ſuprà allegatos firmat *Rot. in deciſ.*4. *num.* 8. *tit.*1. *de aſſecurat.* penès *Balducc. rer. Iudic.*, *& deciſ.* 67. *num.* 21. *par.*10. *Recent*.

103 Si verò hoc examen eo fine factum fuit, vt ſaltèm turbentur probationes Arnaldæ, & obſcuritatibus ſuffundantur, nec aſſecuti ſunt intentum, cùm ad euellendam perfectam probationem maternitatis Antoniæ Calciæ requiratur altera contraria, & quidem æquè perfecta probatio maternitatis alterius fœminæ, vt benè docet *Card. de Luc. de empt. diſc.*24. *ex num.*10. *vſque ad fin. Rot. coràm Anſald. deciſ.*55. *num.*5., *& deciſ.*182. *num.*2., *&* 3. *par.*7., *& deciſ.*270. *num.*25. *dicta par.*7., *& deciſ.*270. *num.*7., *deciſ.*158. *n.*2., *&* 3. *par.*10. *Recent.* Ad differentiam alterius caſus, in quo prima probatio, obſcura, & dubia eſſet, cùm in his ſolis circumſtantijs de iure admittatur, probationes dubias ab alijs paritèr imperfectis, & dubijs deſtrui, & euerti, vt benè diſtinguit *eadem Rot. deciſ.*158. *num.*2., *&* 3., *& deciſ.*270. *num.*2., *&* 3. *par.*10. *Recent.*, *& deciſ.*319. *num.*9. *par.*17. *Recent.*, *& deciſ.*855. *num.*9. *coràm Dunoz. iun.*, *& in deciſ.*14. *num.*13. *coràm Anſald.*

104 Quis enim poſthabere poſſet probationes adeò efficacitèr probantes, quòd mater Marchionis fuit Antonia Calcia, vt admitteret matrem omninò multiformem, quam ipſi Teſtes repreſentant, quæ alio ſignaculo non diſtinguitur, quàm nomine Mulieris. Omnes enim teſtes in hoc vno concordant = *Detta Donna io non sò doue ſtaſſe di Caſa, ne ſe ſtaſſe ſola, ò accompagnata, nè tampoco sò ſe aueſſe Padre, Madre, Fratelli, ò Parenti. Di che condizione foſſe detta Donna, cioè ſe nobile, ſe ciuile, ò plebea, io non lo sò; come ſi chiamaſſe quella, che ſi diceua Madre del detto Nicolò Maria, io non lo sò, ſiccome ne anche sò, che detta Donna foſſe chiamata con alcun ſo-*

pra-

Digitized by Google

pranome, & vnus hoc addit ſpecialius = *Più graſſa, che magra, con capelli proprij*: Cùm itaque huius farinæ ſint omnes octo teſtes, qui egregiè eluſerunt tormentum interrogatoriorum, nulla ab illis emergere potuit veritatis imago, vndè tanto magis adhærendum eſt probationi certam, & indiuiduam Matrem præferenti, *Geminian. conſ.27. in princip., & num.11. Natt. conſ.372. in fin. Rot. coràm Coccin. deciſ.962. num.3., & 4., & deciſ.755. num.16., & deciſ.744. num.1., & 8. coràm eodem.*

105 At verò propiùs aggrediendo ineptitudinem iſtorum Teſtium, quòd attinet ad illos, qui Romæ ſubierunt examen, iſti apertiſſimè mentiuntur, quandoquidèm aſſeruerunt vidiſſe hanc mulierem anno 1663., & 1664. in Domo Caroli Pallauicini, quam Domum aſſerunt poſitam Genuæ in loco *Campetto*, & hoc adeò feriò affirmant, vt omninò aliam ſcientiæ cauſam excludant. Cùm itaque ſe ab hoc errore abſtinuerint Teſtes Genuæ examinati, qui per idem tempus aliam Domum aſſignant Carolo Pallauicino, vbi inhabitabat, tamquàm ex falſa cauſa deponentes flocci faciendi ſunt, quia vbi hæc eſt inſubſiſtens inficit examen totum. Quemadmodùm de teſtibus Suſannæ, qui paritèr erant ſenes, quia variabant in loco, cùm vnus diceret ſub ficu, & alter ſub quercu, idcircò contrarietas obſtatiua inter ipſos oriebatur, vt benè obſeruant adducti per *Farinacc. de Teſtib. quæſt.64. num.5.*

106 Si verò reſpicimus teſtes ſex Genuæ examinatos à Pallauicino, & Lomellino collitigantibus, etiamſi iſti comparati, & ad iniuſtum teſtimonium edocti non eſſent, tamen omninò ſperni deberent, quia Pallauicini, & Lomellini in hac probatione figuram gerunt Actoris, & nullo decorati ſunt priuilegio, vt eorum teſtes valeant tollere modum defenſionis, & reprobationis, proùt iſti tollerent deponentes de vna muliere in genere cum qualitatibus omnibus fœminis communibus, & tacentes eas circumſtantias, vndè in falſitate poſſent deprehendi, vt firmant *Fulgoſ.conſ.204. §.Ad id, Bart. conſ.65. ſub num.2. Vital. de Campan. tract. de clauſul. cap. Qualitèr opponi debeat exceptio ſimulationis inter tract.magn. tom.18.pag.422., & cap. An iuramentum validet contractum num.13.pag.423. Calcan. conſ.36. num.11. Crauett.conſ.1000. num.386. §.Apparet, & §.Tertio demonſtratum.*

107 Atque duplici circumſtantia vnum, & alterum examen ſubuertitur, prima ducitur ab eo, quòd Mulier hæc dicitur à teſtibus publicè nota tamquàm Mater Marchionis annis 1663.1664., & 1665., & ſecundus teſtis Fiſci non veretur aſſerere, *che lei comandaua in Caſa diſpoticamente à tutti come Padrona, e da eſſi, cioè i domeſtici era prontamente obedita, & hò veduto alcune volte detta Signora nel fondo dei ſalotti, doue ſtaua il Signor Carlo.* Hinc nullus non videt falſitatis imaginem in his teſtibus, nàm non ſummis labijs, ſed ex firmo propoſito ſcribentes in hac vltima propoſitione conabantur inſinuare,

Digitized by Google

ſinuare ; quòd Marchio defunctus numquàm nouerit , ex qua matre eſſet ortus , & quod Princeps paritèr eius matrem ignorans per errorem offenderit in Antoniam Calciam , & tamen tam Princeps , quàm Marchio id temporis in ipſa Domo cum Patre morabantur , vt ipſi Teſtes admittunt .

108 Altera circumſtantia ea eſt , quòd cùm præſens litigium notorium ſit , & præcipuè illius notitia Genuæ reſonet , ſi verum eſſet , quòd à teſtibus comminiſcitur , quòd alia mater adfuerit , ſuppullularent eiuſdem nouæ matris , nepotes , & cognati , atque nouis procul dubio Prætenſoribus iſtud augeretur certamen , forte , etiamſi mater Marchionis fuiſſet illa illuſtris fœmina , quæ celebrabatur .

109 Alijs autem aculeis impeterentur iſti teſtes , niſi , quæ dicta ſunt ad iuſtitiam reſolutionis demonſtrandam ſatis fuiſſe DD. animaduertiſſent .

Et ità vtraque &c.

Digitized by Google